

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
CAZ SANAT DALI**

SANATTA YETERLİK TEZİ

**MAX ROACH'UN BEBOP DÖNEMİ SOLO VE
EŞLİK İCRALARI DOĞRULTUSUNDA LİSANS
DÜZEYİ CAZ DAVUL SETİ ÖĞRETİMİNDE
PROBLEME DAYALI ÖĞRENMEYE YÖNELİK
METODOLOJİK ÖNERMELER**

**Hakan KILIÇOĞLU
2502190322**

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Evrim DEMİREL**

İSTANBUL – 2025

ÖZ

MAX ROACH'UN BEBOP DÖNEMİ SOLO VE EŞLİK İCRALARI DOĞRULTUSUNDA LİSANS DÜZEYİ CAZ DAVUL SETİ ÖĞRETİMİNDE PROBLEME DAYALI ÖĞRENMEYE YÖNELİK METODOLOJİK ÖNERMELER

HAKAN KILIÇOĞLU

Bu çalışma, bebop müziğinin temel bileşenlerini ve dönemin öncü davulcularından Max Roach'un icra yaklaşımlarını incelemektedir. Roach'un bebop dönemine ait dört solo ve bir eşlik performansı transkripsiyonlar doğrultusunda analiz edilmiştir. Bu analizler sonucu çeşitli icra fikirleri ortaya konmuş, lisans düzeyindeki caz davul seti öğrencilerine yönelik 15 yeni etüt geliştirilmiştir. Bununla birlikte transkripsiyon ve etütlerin icrasında, öğrencilerin karşılaşılabileceği problemler değerlendirilerek; bu problemlerin çözümüne yönelik etkin bir öğrenme-öğretme yöntemi olan Probleme Dayalı Öğrenme (PDÖ) yaklaşımından faydalanılmıştır. Max Roach analizleri ve ortaya konan yeni etütler doğrultusunda PDÖ senaryoları oluşturulmuş, lisans düzeyi caz davul seti eğitimi alan altı öğrenciyle PDÖ oturumları gerçekleştirilmiştir. Ön test-son test yöntemi uygulanan bu oturumlarda öğrencilerin bu yaklaşıma ilişkin tutumları ölçülmüştür. Elde edilen bulgular, PDÖ temelli öğrenme süreçlerinin öğrencilerin caz davul eğitimine yönelik tutumlarında anlamlı ve olumlu bir değişim sağladığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Caz, Davul Seti, Bebop, Max Roach, Transkripsiyon, Metot, Caz Davulculuğu, Caz Davul Seti Eğitimi, Probleme Dayalı Öğrenme.

ABSTRACT

METHODOLOGICAL PROPOSALS FOR PROBLEM-BASED LEARNING IN UNDERGRADUATE JAZZ DRUM SET EDUCATION BASED ON MAX ROACH'S BEBOP-ERA SOLO AND ACCOMPANIMENT PERFORMANCES

HAKAN KILIÇOĞLU

This study examines the fundamental components of bebop music and the performance approaches of Max Roach, one of the pioneering drummers of the era. Four solos and one accompaniment performance from Roach's bebop period were analyzed based on transcriptions. These analyses revealed various performance concepts, leading to the development of 15 new études designed for undergraduate-level jazz drum set students. Additionally, potential challenges students might face during the execution of the transcriptions and études were assessed, and the Problem-Based Learning (PBL) approach, an effective teaching-learning method, was employed to address these challenges. Based on the Max Roach analyses and the newly developed études, PBL scenarios were created, and PBL sessions were conducted with six undergraduate jazz drum set students. The pre-test/post-test method was applied during these sessions to measure students' attitudes toward this approach. The findings indicate that PBL-based learning processes have led to a meaningful and positive change in students' attitudes toward jazz drum education.

Keywords: Jazz, Drum Set, Bebop, Max Roach, Transcription, Method, Jazz Drumming, Jazz Drum Set Training, Problem Based Learning.

ÖNSÖZ

Transkripsiyon, çalgı eğitiminde sıkça başvurulmuş önemli bir yöntemdir. İcracıyla kurduğu iletişim bakımından bu yöntemin beni her zaman etkilediğini belirtmek isterim. İcracının hayatta olsun ya da olmasın size bir şeyler öğretebilmesi, yeni icra fikirleriyle size ilham kaynağı olması, rehberlik etmesi büyüleyici bir durum. Bu bakımdan transkripsiyon yönteminin icranın yalnızca notaya aktarılacak doğru bir şekilde çalınması perspektifinden çok öteye geçtiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Keşfetmeyi, yaratıcılığı ve özgün bir icracı olma sürecini destekleyen bu yöntem caz davul seti öğrenim-öğretim sürecinde önemli bir konumda olmayı hak etmektedir. Buradan hareketle, caz tarihinde önemli bir yeri olan **bebop** dönemini ve müziğini, bu dönemin öncü davulcularından Max Roach'u bu çalışmanın merkezinde tuttum. Davul setinin eşlik görevi üstlenen yapısdan yaratıcı bir ifade enstrümanına dönüşmesi sürecinde Max Roach'un önemli payı olduğunu düşünüyorum. Amacım çeşitli transkripsiyon ve analiz örnekleriyle bu süreci destekleyerek lisans düzeyi caz davul seti öğrencilerine katkı sağlamak oldu.

Bu çalışmada, Max Roach'un dört davul solo ve bir eşlik icra transkripsiyonu yer almaktadır. Daha sonrasında bu solo ve eşlik icraları analiz edilmiş, elde edilen veriler doğrultusunda lisans düzeyi caz davul seti öğrencileri için metodolojik bir yaklaşım oluşturulmaya çalışılmıştır. Burada transkripsiyon yöntemiyle usta-çırak ilişkisini kurmak ve bunu metodolojik bir çerçeveye oturtmak amaçlanmıştır. Diğer yandan bu çalışmalar gerçekleştirilirken öğrencilerin çeşitli sorunlarla karşılaşması muhtemeldir. Bu sorunların farkına varılarak çözüme kavuşturulması için öğrenci ve öğreticilerde belirli stratejiler geliştirmenin faydalı olacağı düşüncesindeydim. Bu doğrultuda çözüm odaklı etkin bir öğrenme-öğretme kuramı olan "Probleme Dayalı Öğrenme" yaklaşımını lisans düzeyi caz davul eğitimine entegre etmeye çalıştım. Küçük bir deney grubuyla daha önceden büyük bir dikkatle hazırlanmış Probleme Dayalı Öğrenme senaryo örneğini deneme fırsatı buldum. Oldukça verimli geçen iki oturum sonrası sonuçlar umut vad ediyor.

Günümüzde teknolojik gelişmelerle birlikte davul seti ile ilgili binlerce etüt, çalışma ve performansa kısa bir sürede ulaşmak mümkündür. Bu durumun öğrenciler üzerinde odaklanma problemi yarattığını gözlemek çok zor değil. Dolayısıyla belirli bir dönemi ve usta bir icracıyı analiz etme süreci iyi bir odaklanmayı da beraberinde getirebilir. Bu çalışmanın davul seti öğrencileri üzerinde sakin, odaklanan ve süreci ön planda tutan bir gelişim perspektifi sunması çalışmanın hedeflerinden bir diğeridir.

Hayata geçirilmesi sürecinde bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım, araştırmanın her bir aşamasında görüşleriyle beni destekleyen ve doğru yönlendiren çok değerli danışman hocam Prof. Evrim Demirel'e, araştırma süresince desteğini ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen çok değerli hocam Prof. Dr. Turan Sağır'e, tezimde icralarını analiz etmekten onur duyduğum Max Roach'a, bu çalışmanın ortaya çıkmasında önemli katkıları olan çok sevgili öğrencilerime, beni yetiştiren ve bir şeyler öğrenme fırsatı yakaladığım başta çok değerli hocalarım Cengiz Baysal ve Şenol Küçükyıldırım olmak üzere bütün hocalarıma, birlikte çalışma fırsatı yakaladığım tüm müzisyen arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca araştırma sürecinde bana her zaman destek olan ve güvenlerini hiçbir zaman kaybetmeyen sevgili aileme; eşim Meltem Bozacı Kılıçoğlu'na, annem Hicran Kılıçoğlu'na, babam Hikmet Kılıçoğlu'na, ablam Deniz Kılıçoğlu'na teşekkürlerimi sunarım.

Hakan KILIÇOĞLU

İstanbul, 2025

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
RESİMLER LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
GRAFİK LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MAX ROACH VE BEBOP DÖNEMİNE GENEL BAKIŞ

1.1. MAX ROACH HAKKINDA.....	7
1.2. MAX ROACH'UN CAZ DAVULCULUĞU AÇISINDAN ÖNEMİ.....	13
1.3. BEBOP DÖNEMİ.....	16

İKİNCİ BÖLÜM

MAX ROACH'UN BEBOP DÖNEMİNDEN DAVUL SOLO VE EŞLİK İCRALARI ANALİZ ÖRNEKLERİ

2.1. "AU PRIVAVE" DAVUL SOLO ANALİZİ.....	23
2.2. "COU-MANCHI-COU" DAVUL SOLO ANALİZİ.....	26
2.3. "JOY SPRING" DAVUL SOLO ANALİZİ.....	31
2.4. "DAAHOUD" DAVUL SOLO ANALİZİ.....	38
2.5. "I'LL REMEMBER APRIL" EŞLİK ANALİZİ.....	45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MAX ROACH SOLO VE EŞLİK ANALİZLERİ BAĞLAMINDA METODOLOJİK ÖNERİLER

3.1. TEKNİK ÇALIŞMALAR.....	49
3.1.1. "Single Stroke" Çalışmalarında Aksan ve "Rebound" George Lawrence Stone Yaklaşımı.....	50
3.2. TEMEL TEKNİK YAKLAŞIMLARLA BİRLİKTE MAX ROACH'UN ANALİZLERİ DOĞRULTUSUNDA HAZIRLANAN YENİ ETÜTLER.....	54
3.2.1. Aksanlı "Single Stroke" Çalışmaları.....	54
3.2.2. "Syncopation - Single Stroke" Çalışmaları.....	57
3.2.3. "Gladstone/Free Stroke" Tekniği ve "Single Stroke Roll" Çalışmaları.....	64
3.2.4. "Double Stroke Roll" ve "Buzz Roll" Çalışmaları.....	72
3.2.5. "Double Stroke Roll" için "The Snap" Tekniği.....	77
3.3. ZAMAN TABLOSU.....	78
3.4. "RIDE" ZİLİ "SWING" RİTMİ İCRASI VE "COMPİNG" ÇALIŞMALARI...80	
3.4.1. "Moeller" Teknik.....	81
3.4.2. "Swing" Ritmi Çalışmaları.....	84
3.4.3. "Comping" Çalışmaları.....	86

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

PROBLEME DAYALI ÖĞRENME YAKLAŞIMI VE LİSANS DÜZEYİ CAZ DAVUL EĞİTİMİNE UYGULAMA ÖRNEĞİ

4.1. PROBLEME DAYALI ÖĞRENME AŞAMALARI VE UYGULANIŞI.....	96
4.2. PROBLEME DAYALI ÖĞRENME YAKLAŞIMININ FAYDALARI.....	99
4.3. PROBLEME DAYALI ÖĞRENME YAKLAŞIMININ ÇALGI EĞİTİMİNE KATKILARI VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	100
4.4. PROBLEME DAYALI ÖĞRENME YAKLAŞIMININ LİSANS DÜZEYİ DAVUL EĞİTİMİNE UYGULANIŞINDAKİ AMAÇ VE SINIRLILIKLAR.....	104

4.5. PROBLEME DAYALI ÖĞRENME YAKLAŞIMININ LİSANS DÜZEYİ CAZ DAVUL EĞİTİMİNE YÖNELİK SENARYO ÖRNEĞİ.....	106
4.5.1. Probleme Dayalı Öğrenme Senaryo ve Uygulama Örneği I. Oturum - Öğrenci Kopyası.....	110
4.5.2. Probleme Dayalı Öğrenme Senaryo ve Uygulama Örneği II. Oturum Öğrenci Kopyası.....	119
4.5.3. Probleme Dayalı Öğrenme Senaryo ve Uygulama Örneği I. ve II. Oturum Öğretici Kopyası.....	123
4.6. YÖNTEM VE BULGULAR.....	130
SONUÇ.....	133
KAYNAKÇA.....	137
EKLER.....	142
ÖZGEÇMİŞ.....	174

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Max Roach.....	13
Resim 2: "Full Stroke"	51
Resim 3: "Down Stroke".....	52
Resim 4: "Tap" ve "Up" Stroke.....	52
Resim 5: Bagetin eldeki dayanak noktaları (falcrum points).....	65
Resim 6: "Free stroke" 1. Aşama.....	66
Resim 7: "Free stroke" 2. Aşama.....	66
Resim 8: "Free stroke" 3. Aşama.....	67
Resim 9: "The Snap" Tekniği.....	77
Resim 10: Jim Chapin - "Down, Tap, Up Stroke" Gösterimi.....	82
Resim 11: "Full Moeller Stroke".....	83
Resim 12: "Half Moeller Stroke".....	83
Resim 13: "Low Moeller Stroke".....	84

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Transkripsiyonlardaki "Swing" notasyonu.....	22
Şekil 2: Davul anahtarı.....	22
Şekil 3: 7. ve 8. ölçü 3'lü gruplama fikri.....	23
Şekil 4: 5. ölçü ritmik fikir.....	24
Şekil 5: 7. ve 8. ölçüdeki ritmik fikir.....	24
Şekil 6: 9. ve 10. ölçü fikirleri.....	24
Şekil 7: 9. ve 10. ölçü için bir diğer olası fikir.....	25
Şekil 8: "Au Privave" davul solo transkripsiyonu.....	25
Şekil 9: 13. ve 14. ikinci ritmik fikir.....	27
Şekil 10: 13. ve 14. ölçüde aksanların ortaya çıkardığı ritmik fikir örneği.....	27
Şekil 11: 15. ölçü 2'li alt bölünme örneği.....	27
Şekil 12: 16. ve 17. ölçü ritmik fikir örneği.....	28
Şekil 13: 19. ve 20. ölçü uzun zil vuruşu örneği.....	28
Şekil 14: 21. ve 22. ölçü ikinci ritmik fikre dönüş.....	29
Şekil 15: 25. ve 29. ölçü arası 4 ölçülük "buzz roll" icrası.....	29
Şekil 16: "Cou-Manchi-Cou" davul solo transkripsiyonu.....	20
Şekil 17: 33. ve 34. ölçülerdeki ritmik fikir.....	32
Şekil 18: 46. ve 47. ölçülerdeki ritmik fikir.....	32
Şekil 19: 33. ve 34. ölçü "call" 35. ve 36. ölçü "response" icrası.....	32
Şekil 20: 37. ve 38. ölçü "call" 39. ve 40. ölçü "response" icrası.....	33
Şekil 21: 44. ölçü 4'lük 3'leme fikirleri.....	33
Şekil 22: 2'lik 3'leme fikirleri.....	33
Şekil 23: 42. ve 44. ölçüler arası aksanlı 8'lik 3'leme icrası (alt kısım) ve sadece aksanların meydana getirdiği ritmik fikir (üst kısım).....	34
Şekil 24: 47. ve 48. ölçülerdeki ritmik fikir ve icrası.....	34
Şekil 25: 49. ve 54. ölçüler arası ritmik fikirler ve icra karşılaştırması.....	35
Şekil 26: "Joy Spring" davul solo transkripsiyonu.....	37
Şekil 27: "Daahoud" 5. ölçü motif örneği.....	38
Şekil 28: "Daahoud" 18. ölçü orkestrasyon şeması.....	40

Şekil 29: "Daahoud" 19. ölçü orkestrasyon şeması.....	40
Şekil 30: "Daahoud" 20. ölçü orkestrasyon şeması.....	41
Şekil 31: "Daahoud" 21. ölçü orkestrasyon şeması.....	41
Şekil 32: "Daahoud" 22. ölçü orkestrasyon şeması.....	42
Şekil 33: 25. ve 30. ölçüler arası "Three Beat Phrases" örneği.....	43
Şekil 34: "Daahoud" davul solo transkripsiyonu.....	44
Şekil 35: "I'll Remember April" 29 ve 32. ölçüler arası ride zil icrası.....	46
Şekil 36: "I'll Remember April" Eşlik Transkripsiyonu.....	47
Şekil 37: Aksanlı "Single Stroke" çalışma örnekleri.....	53
Şekil 38: Etüt 1 - Aksanlı "Single Stroke" çalışmaları.....	54
Şekil 39: Etüt 2 - Aksanlı "Single Stroke" cümleleme çalışmaları.....	55
Şekil 40: Etüt 3 - Aksanlı "Single Stroke" çalışmaları.....	56
Şekil 41: Etüt 4 - Aksanlı "Single Stroke" cümleleme çalışmaları.....	57
Şekil 42: "Syncopation" 8'lik, 8'lik 3'leme aksanlı 'single stroke' çalışmaları.....	59
Şekil 43: Etüt 5 - "Syncopation - Single Stroke" çalışmaları.....	60
Şekil 44: Etüt 6 - "Syncopation - Single Stroke" kombinasyon çalışmaları.....	61
Şekil 45: Etüt 7 - "Syncopation - Single Stroke" orkestrasyon çalışmaları.....	62
Şekil 46: Etüt 8 - "Syncopation - Single Stroke" orkestrasyon çalışmaları.....	63
Şekil 47: "Single Stroke Roll" çalışması.....	68
Şekil 48: Etüt 9 - "Single Stroke Roll" çalışması.....	69
Şekil 49: Etüt 10 - "Single Stroke Roll" orkestrasyon çalışması.....	70
Şekil 50: Etüt 11 - "Single Stroke Roll" orkestrasyon çalışması.....	71
Şekil 51: Etüt 12 - "Single Stroke Roll" orkestrasyon çalışması.....	71
Şekil 52: "Double Stroke Roll" çalışması.....	73
Şekil 53: Etüt 13 - "Double Stroke Roll" ve "Buzz Roll" çalışması.....	74
Şekil 54: Etüt 14 - "Double Stroke Roll" çalışmaları örnekleri.....	76
Şekil 55: Max Roach'un solo icralarından yola çıkılarak hazırlanan zaman tablosu örneği.....	79
Şekil 56: 2'lik 3'leme ve 4'lük 3'lemenin açılımları.....	80
Şekil 57: Ride zili Swing yürüyüş örnekleri.....	85
Şekil 58: Yüksek tempo "swing" icrası 8'lik nota duyum örneği.....	85
Şekil 59: "Moeller" teknik "Swing" çalışma örneği.....	86

Şekil 60: "Comping" sol el (trampet) çalışma örneği.....	87
Şekil 61: "Comping" sağ ayak (bas davul) çalışma örneği.....	88
Şekil 62: "Comping" sol el (trampet) çalışma örneği.....	88
Şekil 63: "Comping" sağ ayak (bas davul) çalışma örneği.....	89
Şekil 64: "Comping" sol el (trampet) çalışma örneği.....	89
Şekil 65: "Comping" sağ ayak (bas davul) çalışma örneği.....	90
Şekil 66: Trampet ve bas davul "comping" kombinasyon örnekleri.....	91
Şekil 67: Probleme Dayalı Öğrenme Aşamaları.....	99
Şekil 68: Max Roach - "Daahoud" solo transkripsiyon örneği.....	108
Şekil 69: "Video Bölümü" nota örneği 1.....	117
Şekil 70: "Video Bölümü" nota örneği 2.....	117
Şekil 71: "Video Bölümü" nota örneği 3.....	117
Şekil 72: PDÖ Tutum Ölçeği Örneği.....	132

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Veriler.....	130
Tablo 2: PDÖ Ölçek Sonuçları.....	131

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: Katılımcıların Ölçek Puanlarının Ön Test Ve Son Test Dağılımı.....131

KISALTMALAR LİSTESİ

A.B.D.	: Amerika Birleşik Devletleri
Bkz.	: Bakınız
PDÖ	: Probleme Dayalı Öğrenme
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu
YTÜ	: Yıldız Teknik Üniversitesi

GİRİŞ

Caz tarihine bakıldığı zaman farklı üslup ve icra tarzlarıyla öne çıkan birçok önemli davulcu bulunmaktadır. Warren "Baby" Dodds, Chick Webb, Jo Jones, Kenny Clarke, Max Roach, Art Blakey, Buddy Rich, Louie Bellson, Gene Krupa, Roy Haynes, Elvin Jones, Sid Catlett ve Philly Joe Jones gibi isimler bu stilin önde gelen davulcuları arasındadır. Bu müzikle ilgilenen bir davulcunun veya davul öğrencisinin, yukarıda adı geçen davulculardan bazılarının kayıtlarını dinlemiş ve hatta transkript etmiş olma ihtimali oldukça yüksektir. Daha önceleri canlı konser performansları izleyerek veya plak kayıtlarını tekrar tekrar dinleyerek bu icracıları analiz etmek mümkünken, günümüzde teknolojik gelişmeler sayesinde bu süreç çok daha kolaydır. Hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın, önceki nesil davulcuların analiz edilmesi yeni nesil davulcuların gelişimine katkı sağlaması açısından son derece önemlidir. John Riley¹, The Art of Bop Drumming kitabının giriş kısmında bu konuya şöyle değinir:

"Demek davul, hatta caz davul çalmak istiyorsun? Belki bir konser veya kaydı dinlediğiniz, veya onu izlemeye gittiğiniz ve belki de Dennis Chambers, Vinnie Colaiuta, Dave Weckl, Peter Erskine, Steve Gadd gibi son otuz yılın en önemli davulcularından birinin röportajını okuduğunuz için caz davul çalmaya ilgi duymaya başladınız. David Garibaldi, Billy Cobham, Jack DeJohnette, Tony Williams veya Elvin Jones. Ama nereden başlamalı? Bu davulcular birbirinden çok farklı tınılara sahip. Farklı akortlar, ziller, dokunuşlar, teknikler ve ritimler kullanıyorlar ve farklı müzik türleri çalıyorlar. Yine de hepsi, müzikalitelerinin büyük bir bölümünü, kendilerinden önce gelen usta davulcuların kapsamlı çalışmalarına ve bilgilerine bağlıyorlar. Vinnie Colaiuta; Steve Gadd, Billy Cobham ve Tony Williams'a teşekkür ediyor. Billy Cobham; Tony Williams ve Buddy Rich'e teşekkür ediyor. Tony Williams; Max Roach, Art Blakey, Philly Joe Jones, Jimmy Cobb ve Roy Haynes'e

¹ John Bernard Riley, Amerikalı bir caz davulcusudur. 1954 doğumlu olan Riley, özellikle caz müziğindeki teknik ustalığı ve öğretmenlik kariyeriyle tanınır. Kariyeri boyunca birçok ünlü caz müzisyeniyle çalışmış ve birçok önemli albümde yer almıştır.

teşekkür ediyor. Tüm bu davulcular, 1940'lar ve 1950'lerin **bebop**² dönemine geri dönen bir süreklilik oluşturuyor " (Riley, 1994:5).

Bugün bir kayıt dinlediğinizde veya bir performans izlediğinizde davulcunun solo veya eşlik icrasında **bebop** dönemi üslubunu duyabilir, daha önceki dönemlerden önemli bir davulcunun icra benzerliğini fark edebilirsiniz (Riley, 1994:5). Örneğin, günümüzün önemli davulcularından Chris "Daddy" Dave'in Tony Williams'tan etkilendiği bilinmektedir. Dave, Erykah Badu ile VH1 Soul Stage performansının bir bölümünde Tony Williams'ın sıkça kullandığı bir ritmik modülasyonu kendi üslubu ile icra etmiştir. Ancak bunu Tony Williams'tan öğrendiğini varsaymak mümkündür (Kartari, 2019:7-8).

Transkripsiyon yöntemiyle öğrenciler çalan müzisyenin icralarını tekrar tekrar dinler ve aynısını icra etmeye çalışır. Böylelikle; duyum, icra ve yorum anlamında kendilerini geliştiren bir süreci devam ettirmiş olurlar. İcracıyla iletişim kurulur ve icra içselleştirilir. Virginia Commonwealth Üniversitesi'nde öğretim görevlisi ve caz davulcusu Emre Kartari, sanatta yeterlik tez çalışmasında Charlie Parker'ın "Omnibook" transkripsiyon kitabının girişinde yer alan ve Jamey Aebersold'a ait ifadeleri şöyle aktarmaktadır:

“Bu kitapta yalnızca asgari düzeyde eklemeler yapılmıştır. İşitsel bir sanat formu olan cazın, çoğu zaman tekrar tekrar dinleyerek ve ardından notaları plakta duyduğunuz şekilde çalarak taklit edildiğini düşünüyoruz. Uzun bir süreç gibi görünen bu tecrübenin güvenilir olduğu kanıtlanmıştır. Ne de olsa, dinlemeye kim itiraz eder ki? Dinlemek, müziğin neyle ilgili olduğudur” (Aebersold, 2009; akt. Kartari, 2019).

Bu süreçte icracının uygulama pratiğini geliştirmesiyle birlikte, özgün ve yeni fikirler ortaya koyma anlamında transkripsiyon yönteminin müzisyenlere yardımcı olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle analiz etme sürecinde bu durum kendini

² **Bebop**, 1940'ların başında gelişen, doğaçlamaya dayalı ve teknik açıdan oldukça ileri bir caz türüdür. Swing döneminin dans müziği odaklı yapısından uzaklaşarak daha bireysel ve sanatsal bir ifade biçimi haline gelmiştir.

sıkça göstermiştir. Roach'un davulculuk yaklaşımları çerçevesinde hem **bebop** müziği eşlik icralarına hem de bu müziğin solo icralarına yönelik 15 yeni etüt hazırlanarak bunlara çeşitli konu başlıkları altında yer verilmiştir. Ayrıca, caz davulcularının kaynak olarak sıkça başvurdukları çeşitli metotlar da incelenmiştir. Joe Morello, Ted Reed, Alan Dawson ve John Riley gibi önemli caz davulcularının yaklaşımlarından faydalanılarak çeşitli çalışma önerileri sunulmuştur. Metodolojik bir yaklaşımla sunulan bu çalışma önerileri, okuma ve ezber yöntemi yerine sakin, süreç odaklı ve icracının çalım yaklaşımlarını oluşturan unsurları daha derinlemesine sunan bir yapıda olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte çalışmaların öğrenciler için işlevsel olmasına özen gösterilmiştir. Onların motivasyon ve odaklanma becerilerini geliştirmek amacıyla çalışmaların tümü Max Roach'un solo ve eşlik icraları doğrultusunda hazırlanmıştır. Böylelikle öğrencilerin neyi ne amaçla çalıştıklarının farkında olmaları, bu çalışmalarını Max Roach transkripsiyonlarıyla bağlam kurarak öğrenmeleri hedeflenmiştir.

Bebop müziğini icra edebilmek, üst düzey teknik yetkinlik ve hakimiyet gerektirmektedir. Yüksek tempolarda solo ve eşlik icraları öğrenciyi çeşitli teknik problemlerle karşı karşıya bırakabilir. Her ne kadar çalışmanın metodolojik öneriler bölümü, bu problemleri önlemeye yönelik çözüm önerileri sunsa da bunun bir öğrenme-öğretme yöntemi olarak belirli bir yaklaşımla desteklenmesinin lisans düzeyi öğrenim gören caz davul seti öğrencilerine fayda sağlayacağı düşünülmüştür. Bu bağlamda çalışmanın son bölümü "Probleme Dayalı Öğrenme"³ (PDÖ) yaklaşımına ayrılmıştır.

³ Probleme Dayalı Öğrenme: Öğrenci merkezli bir öğrenme-öğretme kuramıdır. Probleme dayalı öğrenme 1950'li yıllarda Case W. Üniversitesi Tıp Okulu'nda uygulanmaya başlanmış, 1960'lı yılların sonlarına doğru Kanada'da McMaster Üniversitesi'nde Horward S. Barrows ve Robyn M. Tamblyn tarafından gerçekleştirilen bir araştırma sonucu tıp eğitiminde kullanılmak üzere literatüre kazandırılmıştır. Bu yaklaşıma göre öğrencilere beyin fırtınası, düşünme, araştırma ve analiz etme gibi bilişsel yöntemlerle, karşılaştıkları problemleri çözmeye yönelik stratejiler kazandırılması amaçlanmaktadır. Müzik eğitiminde, piyano ve viyolonsel çalgı eğitiminde kullanılmak üzere çeşitli çalışmalar bulunmaktadır.

PDÖ, öğrencilerin karşılaştıkları sorunları çözüme kavuşturma sürecinde etkili bir öğrenme-öğretme yaklaşımı olarak görülmektedir (Saban, 2014). Öğrencilerde kalıcı ve etkin öğrenmeyi sağlamak bu yaklaşımın ana hedeflerdendir. Buna göre öğrenciler beyin fırtınası, düşünme, araştırma ve analiz etme gibi çeşitli zihinsel eylemlerle bilişsel yönlerini geliştirirler. Bu durum çalgı eğitiminde psikomotor davranışların geliştirilmesi kadar önemlidir (Çanakçı, 2021:4-5). PDÖ' de öğrenci düşünür, tasarlar, araştırır ve çözüme yine kendisi ulaşır. Öğretici ise kılavuz kişi görevi görmektedir. Beyin fırtınası ya da problem durumlarının belirlenmesi sürecinde ortaya atılan hipotezler, öğretilmek istenen konudan uzaklaşabilir. Bu noktada öğretici devreye girer ve konuyu istenilen noktaya geri getirmek adına çeşitli müdahaleleri gerçekleştirir (Kılınç, 2007:563).

Probleme dayalı öğrenme yaklaşımında, etkili senaryolar oluşturmak sürecin en önemli adımlarından biridir. Bu senaryolar, giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşan kısa hikayeler şeklinde kurgulanır. Ancak, problem durumları ve çözümler doğrudan sunulmaz. Bunun yerine, öğrencilerin konuyu keşfetmelerini sağlayacak ipuçları senaryoya ustalıkla yerleştirilir. Bu yaklaşım, öğrencilerin analitik düşünme becerilerini geliştirirken, aktif öğrenme sürecine katılımını artırır. Öğrenciler verilen ipuçlarını değerlendirerek problemi tanımlar, olası çözüm yollarını tartışır ve kendi öğrenme süreçlerini yönetme becerisi kazanır. Böylece PDÖ, ezberci öğrenmeden uzaklaşıp araştırmaya ve keşfetmeye dayalı bir öğrenme ortamı oluşturur.

Bu çalışmada Max Roach transkripsiyon ve analizleri bağlamında lisans düzeyi caz davul seti eğitiminde PDÖ yaklaşımına yönelik örnek bir uygulama gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini, Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinde lisans düzeyinde caz davul seti eğitimi alan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklemine ise İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı ve Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü'nde caz davul eğitimi almakta olan toplam 6 lisans öğrencisi teşkil etmektedir.

Örneklem seçiminde “amaçlı örnekleme” yöntemlerinden “ölçüt örnekleme” tekniği tercih edilmiştir. Bu kapsamda, katılımcıların temel düzeyde caz davul

tekniklerine hâkim olması, Max Roach'un icralarını çalışabilecek yeterlikte olması ve probleme dayalı öğrenme yaklaşımına açık olmaları temel seçim kriterleri arasında yer almıştır. Ayrıca, öğrencilerin çalışmaya gönüllü olarak katılmaları sağlanmıştır.

Uygulama süreci, PDÖ yaklaşımına göre kurgulanan iki ayrı oturumdan oluşmaktadır. Her oturumda Max Roach'un bebop dönemine ait analizleri temel alınarak senaryolar üzerinden öğrenme faaliyetleri yürütülmüştür. Oturumlar öncesinde ve sonrasında PDÖ'ye ilişkin tutumları ölçmek amacıyla ön test ve son test uygulamaları⁴ yapılmıştır. Bu süreç, öğrencilerin analiz, sentez ve yorumlama becerilerinin gelişimi ile PDÖ'ye yönelik algılarındaki değişimi gözlemlemeyi amaçlamaktadır.

Bu çalışma çeşitli açılardan sınırlıdır. Araştırma, yalnızca Max Roach'un bebop dönemine ait seçili dört solo ve bir eşlik performansının transkripsiyonları ve analizleri ile sınırlandırılmıştır. Roach'un diğer dönemlerdeki müzikal yaklaşımları kapsam dışı bırakılmıştır. Çalışma kapsamında analiz edilen örnekler Max Roach'a aittir. Diğer bebop davulcularının transkripsiyonları ve stil analizleri bu çalışmaya dahil edilmemiştir. Örneğin, yalnızca İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı ile YTÜ Sanat ve Tasarım Fakültesi'nde öğrenim gören 6 caz davul öğrencisinden oluşmaktadır. Bu sınırlı örneklem sayısı nedeniyle elde edilen sonuçların tüm Türkiye genelinde genellenmesi uygun olmayabilir.

Probleme Dayalı Öğrenme yaklaşımıyla yürütülen uygulama süreci sadece iki oturumla sınırlıdır. Dolayısıyla PDÖ'nün uzun vadeli etkileri ve kalıcılığı bu araştırma kapsamında değerlendirilmemiştir. Araştırma yalnızca davul seti eğitimi çerçevesinde yürütülmüştür. Diğer çalgılara ya da genel caz eğitimi yaklaşımlarına

⁴ Ön test ve son test yöntemi, eğitim ve araştırmalarda kullanılan bir değerlendirme tekniğidir. Bu yöntem, belirli bir eğitim veya müdahalenin etkisini ölçmek için kullanılır. Ön test, eğitim veya uygulama başlamadan önce katılımcıların mevcut bilgi, beceri veya tutumlarını belirlemek için yapılan değerlendirmedir. Son test, eğitim veya uygulama tamamlandıktan sonra yapılan değerlendirmedir.

dair herhangi bir uygulama veya analiz yapılmamıştır. Öğrencilerin tutumları yalnızca nicel veriler üzerinden, ön test-son test yöntemiyle değerlendirilmiştir. Nitel veri toplama araçlarına (gözlem, görüşme, günlük vb.) yer verilmemiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

MAX ROACH VE BEBOP DÖNEMİNE GENEL BAKIŞ

1930'lu yılların **big band**⁵ veya **swing**⁶ dönemi, yerini 1940'ların **bebop** dönemine bırakırken Max Roach, dönemin öncü davulcularından biri olarak dikkat çekmektedir. Roach'un, Charlie Parker ve Dizzy Gillespie gibi müzisyenlerle yaptığı kayıtlar, Minton's Playhouse'da⁷ çalınan uzun **jam session**⁸ icraları, ortaya çıkan yenilikçi ve keşfeden yaklaşımlarla caz davulculuğunu önemli ölçüde etkilediği görülmektedir. Günümüzde de etkilemeye devam ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır (Berendt, 2010: 34-37). Bu bölümde Roach'un davul solo ve eşlik icralarını ele almadan önce kendisi ve **bebop** dönemi hakkında bilgiler verilmesinin çalışmaya fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. MAX ROACH HAKKINDA

Maxwell Leonard Roach, 10 Ocak 1924'te New Land, North Carolina'da dünyaya gelmiştir. Küçük yaşlarda ailesiyle Brooklyn, New York'a taşınmış ve burada büyümüştür. **Gospel**⁹ şarkıcısı olan annesi, Roach'un müzikal gelişimi üzerinde güçlü bir etki bırakmıştır. Ayrıca bir kilise piyanisti olan teyzesi ona nota

⁵ **Big Band:** 1935-45 yılları arası caz ya da hafif müzik parçaları seslendiren geniş çaplı müzik topluluklarıdır. Standart bir **big band** orkestrası, piyano, kontrabas, gitar ve vurmahlardan oluşan ritim bölümüyle beraber; dört ya da beş saksofon (2 alto, 2 tenor, 1 bariton), dört trompet ve dört trombondan oluşmaktadır. Bazen iki klarinet ve flütün üflemeli bölümüne eklendiği görülmektedir. **Big Band** orkestraları genellikle şarkıcılara eşlik etmiştir. Fletcher Henderson, Duke Ellington, Count Basie, Benny Goodman orkestraları dönemin önemli **big band** grupları olarak kabul edilmektedir.

⁶ **Swing:** Sallanma, salınım anlamına gelir. 1930'lu yıllarda döneme adını veren ve **big band**ler tarafından çalınan oldukça popüler bir caz müzik türüdür.

⁷ Harlem'de dönemin önemli müzisyenlerinin çaldığı bir mekan. Birçok kaynakta bebop'un doğduğu yer olarak anılır.

⁸ **Jam Session:** Kapsamlı bir hazırlık veya önceden tanımlanmış düzenlemeler olmaksızın grup halinde eş zamanlı olarak doğaçlama müzik yapmak anlamına gelir. **Free flow sessions** olarak da adlandırılan orijinal **jam session** seansları, müzisyenler tarafından genellikle yeni bir müzik geliştirmek ve uygun düzenlemeler bulmak için kullanılır.

⁹ **Gospel:** Kuzey Amerika siyahilerinin, Protestan ilahilerinden kaynaklanan dinsel şarkılarıdır.

okumayı ve piyano çalmayı öğretmiştir. Sekiz yaşında piyano çalmaya başlayan Roach, on yaşından itibaren kilise ortamında **gospel** müzikleri yapan gruplarda davul çalmaya başlamıştır. Roach, bir söyleyişinde şunları aktarır: "Ailemiz katı Baptist insanlardı ve ben çocuk korosuna, küçük koroya, ara koroya ve kıdemli koroya dahil olmak zorundaydım." Erken yaşta Afro-Amerikan kilise müziği icra etmesi onun müzikal gelişimi için önemli bir faktör olarak dikkat çekmektedir (Senderbeck, 1997: 9).

Manhattan Müzik Okulu'nda müzik eğitimi alan Roach, 18 yaşına geldiğinde, Minton's Playhouse ve Monroe's Uptown House adlı mekanlarda çalmaya başlamıştır. Charlie Parker ve Dizzy Gillespie ile **jam session**'lara katılmış ve Kenny Clarke'ı dinleyerek onun yaklaşımını özümsemiştir (URL-1). İlham aldığı davulcular arasında Jo Jones, Chick Webb, Sid Catlett gibi davulcular yer almaktadır (URL-2).

1940'larda Roach, Dizzy Gillespie (1944) ve Charlie Parker (1945, 1947-49) liderliğindeki beşlinin bir üyesi olarak New York'ta **bebop** gruplarıyla çalıp kayıtlar yapmıştır. 1951 ile 1953 arasında aralıklı olarak Parker'la çalmaya devam etmiştir. Ayrıca 1948 ile 1950 yılları arasında Miles Davis ile çeşitli kayıtlarda yer almıştır. İlk kaydını 1943 yılında Coleman Hawkins ile gerçekleştiren Roach, 1950'lerin başında Louis Jordan, Henry "Red" Allen ve Coleman Hawkins ile performanslar sergilemeye devam etmiştir (Sanderbeck, 1997: 9).

1949'da Miles Davis ile "Birth of the Cool" albümünde çalan Roach'un, **hi-hat**¹⁰ ve **ride**¹¹ zili icralarına bakıldığı zaman, her ne kadar **ride** zilini **bebop** stiline kullandığı duyulsa da, **swing** dönemi etkilerinin tam olarak kaybolmadığı görülür. Ancak bu dönemde **swing** döneminden farklı olarak bop davulcularının bas davulu bir zaman tutma unsuru olarak görmedikleri ve onu yalnızca ara sıra aksanlara

¹⁰ **Hi-hat**: Davul setinde sol ayağın kontrol ettiği, açılıp kapanabilen çift zil.

¹¹ **Ride**: Çoğu davul setinde standart olarak bulunan ve büyük çapıyla dikkat çeken bir zildir. Ana işlevi, bir crash ziline aksine ani vurgular yapmak yerine, ritim akışını sürdürerek salınım (swing) hissini desteklemektir. Davulcular, ride zilini genellikle ölçü boyunca devam eden vuruşlar için kullanır. Bu sayede müzik dengeli ve akıcı bir karakter kazanır.

yönlendirerek icra ettikleri yeni bir davulculuk yaklaşımı göze çarpmaktadır. Max Roach bu yeni üslubun öncülerindendir. Bununla birlikte Roach, bu yaklaşımın ortaya çıkışını tesadüfi görmektedir. Bunu “The Drummer's Time” kitabındaki yazısından anlamak mümkündür:

"Olan bu değildi. Bas davul çalıyorduk ama mühendisler o zamanın teknolojisi nedeniyle bozuk seslere neden olacağı için üzerini örterlerdi. Ayağımızın yakınında hiç mikrofona yoktu, davul setinin yukarısında sadece bir mikrofona olurdu ve hepsi bu kadardı” (URL-2).

Roach, **bebop** davulculuğunda bas davul yaklaşımından bahsetmeye şöyle devam eder:

"Kaydı dinlediğimde bas davulu duymamam komik geldi bana, çünkü o günlerde bas davul hep yaygındı. Grup lideri, 4'lük devam eden bas davulu duymazsa iş bulamazdınız. Chick Webb'in davul setinin önünde durduğumu hatırlıyorum. Bas davulu o kadar güçlü ve sabitti ki midemde duyabiliyordum: BOOM, BOOM, BOOM, BOOM sürekli. Sonra 52. Cadde'de¹² bas davulun yumuşakça nasıl çalınacağını öğrendik. Bas davul her zaman oradaydı, kontrbasın altında” (URL-2).

Tüm **bebop** kayıtlarının en ünlülerinden biri 1953'te kaydedilen; Charlie Parker, Dizzy Gillespie, Max Roach, Bud Powell ve Charles Mingus'un yer aldığı “Jazz at Massey Hall” albümüdür. “Salt Peanuts” gibi parçalar, son derece hızlı tempolarda icra edilmiş ve Max Roach oldukça başarılı performanslar sergilemiştir:

“Minton's'da tenor saksafoncuların çaldığı uzun soluklu doğaçlama seanslarımız olurdu. Don Byas, ‘Cherokee’de 20 dakika çalardı ve sonra Johnny Griffin 20 dakika daha çalardı ve sonra başka biri daha. Sonra size dönüp ‘Anladınız’ derlerdi. Seni yorarlar ve sonra bir solo verirlerdi. Bu yüzden hemen her şeyden vazgeçmemeyi öğrenmem gerekiyordu, böylece bir saat sonra geriye bir şeyler kalırdı. O performanslar inanılmazdı,

¹² 52. Cadde (52nd Street), Midtown Manhattan, New York City, Amerika Birleşik Devletleri'nde tek yönlü bir caddedir. 1930'lardan 1950'lere kadar şehrin caz performans merkezi olarak biliniyordu.

seni güçlü kılar ve öğretirdi. Süper hızlı çaldığımız yanılsamasını yaratmak için dört uzvunuzun nasıl da sorumlu olduğunu görürdünüz” (URL-2).

Her ne kadar kayıt tekniklerinden kaynaklanan nedenlerle bas davul vuruşlarının duyulmadığı görülse de zamanla bas davulu yumuşak vurmada ustalaşan Max Roach, tempoyu bas davuldan ziyade **ride** ziliyle sürdüren bir yaklaşımı benimsemeye başlamıştır. Bu anlayış neredeyse tüm **post-bop**¹³ caz davulcularını etkilemiştir. Roach'un kendi **post-bop** kayıtları, daha fazla **poliritim**¹⁴ ve zamansal esneklik dahil olmak üzere giderek genişleyen bir teknik yelpaze ortaya koymaktadır. Berendt, **bebop** dönemi müzisyenleri arasında Roach'ı, kendini stil açısından en çok geliştiren müzisyen olarak gösterir. Caz stili için önem arz eden üç büyük dönemde kayıtlar çalmış olması Max Roach'ı bu anlamda ayrıca özel kılmaktadır: 1945'te Charlie Parker Beşlisi ile **bebop** dönemi kayıtları, 1949 – 59 yılları arası **cool**¹⁵ cazı etkileyen Miles Davis kayıtları ve 1950'li yılların ortasında **hard bop**¹⁶ türünde önemli işler yapan Max Roach/Clifford Brown Beşlisi kayıtları önemli örneklerdir (Berendt, 2010: 387).

Max Roach ve Clifford Brown'ın 1954'ten 1956'ya kadar başarılı bir beşliye liderlik ettikleri görülmektedir. 1955'te "Study in Brown" ve 1956'da "At Basin Street" kayıtları **hard bop** tarzının önemli örnekleridir. Max Roach'un 1960'ların başında kaydettiği "We Insist! Freedom Now Suite", "Percussion Bitter Sweet" ve "It's Time" albümleri, serbest caz unsurları barındırması bakımından sonraki dönemlere öncülük eden çalışmalar olarak dikkat çekmektedir. Her ikisi de 1958'de

¹³ **Post-bop:** Bop sonrası anlamına gelen bu kavram, çeşitli olası tanımları ve kullanımları olan bir caz terimidir. Müzikolog Barry Kernfeld, The New Grove Dictionary of Music and Musicians'ta Post-bop'un; Bop, modal caz ve serbest cazın herhangi bir devamını veya karışımını tanımlamak için bop sonrası stilistik veya kronolojik olarak kullanılan belirsiz bir terim olduğunu belirtmektedir.

¹⁴ **Poliritim:** Birbirinden farklı iki ya da daha fazla ritmik motifin aynı anda kullanılması sonucu oluşan ritim.

¹⁵ **Cool** caz: II. Dünya Savaşı'ndan sonra Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkan modern bir caz müziği tarzıdır. Hızlı ve karmaşık bebop stiline aksine, rahat tempolar ve daha açık tonlarla karakterize edilir.

¹⁶ **Hard bop:** Bebop (veya bop) müziğinin bir uzantısı olan cazın bir alt türüdür. 1950'lerin ortalarında plak şirketleri özellikle saksafon ve piyanoda **rhythm and blues**, gospel müziği ve **blues** etkilerini birleştiren yeni bir akımı tanımlamak için kullanmaya başlamışlardır.

kaydedilen "Max Roach + 4 at Newport" ve "Deeds Not Words" albümleri Roach'un sadece bir davulcu değil aynı zaman bir grup lideri olarak da ne kadar yenilikçi olduğunu göstermektedir. 1966 yılında "Drums Unlimited" albümünü kaydeden Roach burada "The Drum Also Waltez", "Drums Unlimited" ve "For Big Sid" parçalarını yalnızca davul setiyle icra etmiştir. Caz müziğinin önemli bileşenleri olan melodi ve doğaçlamanın davul setinde icra edilmesi bu kayıtların önemini bir kez daha vurgulamaktadır (Sanderbeck, 1997: 10).

Max Roach, 1960'larda politik anlamda aktif bir müzisyendi. Aynı yıllarda çıkardığı "We Insist! - Freedom Now Suite" albümü dönemin gerilimini yansıtan niteliktedir. Roach bu konuda şunları dile getirmektedir: "Bu tam bir protesto dönemi idi. İnsan hakları hareketine yoğun bir şekilde dahil oldum. Sanata sadece sanat için inanmadım. Elbette bu bir eğlence ve dans da bunun bir parçası, ancak bu aynı zamanda aydınlanma için de olabilir" (URL-2).

Gelişmekte olan sivil haklar hareketinden ve aktivist şarkıcı Abbey Lincoln ile olan ilişkisinden büyük ölçüde etkilenen Roach, 1960'lar boyunca kararlı bir siyasi mücadele vermiştir. Caza olan genel ilgi düşüşüyle birlikte, Impulse ve Atlantic şirketleri için ara sıra kayıt yapmasına rağmen, bu dönemde müzikal görünürlüğünün azaldığı görülmektedir (URL-2). İlerleyen süreçte küçük gruplarla performanslar sergilemeye başlayan Roach, 1970 yılında çağdaş müzikten etkilenerek M'Boom perküsyon topluluğunu kurmuştur. Bu grup Roach'un solo davul bestelerinin bir uzantısı olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca bilinen ilk caz perküsyon topluluğu niteliği taşımaktadır. Roach, M'Boom'la ilgili şunları söyler:

"Müzisyenler oldukça uyumluydu ve bu müzik; melodi, armoni ve ritim kutsal üçgeninden oluşuyordu. Bu mükemmel dengeye sahip değilseniz, gerçekten organize müzikle uğraşmıyorsunuz demektir. Ama insanlar Afrika'da ve Avrupa'da vurmali toplulukların yanı sıra Japonya'nın 'Kodo' davulcuları gibi grupların olduğunu unutmuşlardı. Davulcu solo yapıyordu. Bizim için yeniydi ama dünyanın geri kalanı için yeni değildi (...) Böylece M'Boom, benim hala perküsyoncular olarak ne durumda olduğumuzu haklı çıkarmaya çalışmamdan doğdu. Ön cephede olmaya karar verdim. İlk olarak, herkesin davul setinde usta olmasını istedim. Ama aynı zamanda besteci olmalarını da istiyordum çünkü

böyle bir grup insanı bir araya getirirsem sonunda her şeye başa çıkabileceğimizi biliyordum"(URL-2).

Max Roach, aynı zamanda lisans düzeyinde ders veren iyi bir eğitimciydi. Lenox Caz Okulu'nda ve Massachusetts Üniversitesi'nde dersler vermiştir. Bu durum, Max Roach'ın müzik kariyerindeki çeşitliliğin ve bilgisinin başkalarıyla paylaşma isteğinin altını çizmektedir. Çeşitli müzisyenlerle performans sergilemek, Roach'un diğer müzisyenlerden bir şeyler öğrenmesine izin vermiştir. Davulcu olarak farklı müzik türlerinde rolünün farkında olan Roach, davul setinin her şeyden önce bir eşlik enstrümanı olduğunu ve müziğe başlangıçta bu şekilde hizmet etmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu yaklaşımın, etrafınızdaki her şeyi dinleyerek ve kendinizle birlikte diğer arkadaşlarınızı da sıkmadan, üst düzey bir uyumla mümkün olduğunu belirtmektedir. Bununla birlikte davul setinin tıpkı diğer melodik enstrümanlar gibi müzikal ifadeler yaratabileceğini savunmuştur. Roach, bu konuyla ilgili: "Diğer insanları dinleyerek ne yapacağınızı ve ne yapmayacağınızı öğrenebilirsiniz" demiştir. Sadece diğer davulcuları dinleyip onlardan bir şeyler öğrenmekle kalmamış, aynı zamanda diğer çalgıların icralarından da etkilendiği görülmektedir. Dinleme ve öğrenmeye yönelik bu çok yönlü yaklaşım, Max Roach'u iyi bir icracı yapan temel unsur olarak dikkat çekmektedir (Sanderbeck, 1997: 11-12).

Resim 1: Max Roach

Kaynak: https://www.drummerworld.com/drummers/Max_Roach.html

1.2. MAX ROACH'UN CAZ DAVULCULUĞU AÇISINDAN ÖNEMİ

Max Roach, caz davulculuğunda uzun yıllar devam edecek olan bir sürecin öncülerinden biri olarak görülmektedir. Bas davulla tempo tutan **swing** yaklaşımı yerine, **ride** ziline bu görevi devralarak zamanı taşıması, davul setinde ve hatta **bebop** müziğinde belirleyici yaklaşımlardan biri olmuştur. Bu yaklaşım, **bebop** virtüözlerinin yüksek tempolarda çalmasına izin verirken, davulculara davul setinin olanaklarını daha fazla keşfetme ve kullanma imkanı sağlamıştır. Trampet ve bas davulda çeşitli aksanlar vurularak icra edilen heyecan verici eşlik anlayış o dönemde kendini sıkça duyurmaktadır. Eşlik yaklaşımlarında davul seti artık daha etkindir. Kendine daha fazla özgürlük alanı bularak, müziğe esnek bir doku kazandırma

konusunda diğer enstrümanlar kadar katkı sağlayan bir görünümüdür. Max Roach'un bu yaklaşımlara ek olarak kendine has bazı yenilikler icra ettiği görülmektedir. Heyecan verici bir performans anlayışı, belirli bir hikayesi olan solo çalma yeteneği, davul setini melodik bir bakış açısıyla aralıklar ve tınlarla birlikte kullanması, sessizliğin yani susların ustaca kullanımı, fırça bagetleri normal baget çalıyormuşçasına kullanma becerisi bunlardan bazılarıdır. Ayrıca zilleri **gong**¹⁷ gibi kullandığı, **tom**¹⁸'larda farklı sololar çalarak hem atmosfer yarattığı hem de ritmin ilerlemesini sağladığı icraları, bu dönem davul setinde yenilikçi sayılabilecek diğer unsurlardır (URL-1).

Max Roach keşfetmeye, yaratıcılığa ve gelişime açık olan yenilikçi bir caz davulcusudur. Örneğin, bazı kayıtlarda başçının davul sololarda Roach'a eşlik etmesi o dönemde pek karşılaşılmayan bir durumdur. Roach, burada dinleyicinin parçadaki değişiklikleri duymasını veya formu takip edebilmesini mümkün kılmıştır. Yenilikçi ve keşfeden özellikleri hakkında "Modern Drummer" dergisinin 1982 yılındaki sayılarından birinde Scott K. Fish ile yaptığı söyleyişi bize şu bilgileri aktarır:

"S.K.F.: Yanlış hatırlamıyorsam, bir keresinde hepimizin hayatında o orijinal fikri aradığımızı söylemiştin.

M.R.: Doğru. Kendi müzikal karakterimizi bulmaya çalışıyoruz. Biliyorsun, her zaman bir şeyler yapmanın yeni yollarını bulmaya çalışıyorsun. Zaten dahil olduğum şeyle başka bir şey yapmaya çalışıyorum. Bazen işe yarıyor, bazen yaramıyor. Ama en azından denemeye devam ediyorsun çünkü işe yarayacağını bildiğin formüllere kendini kaptırsan bazen bu durum yaratıcılığını köreltebilir. Demek istediğim, hepimiz yaratıcı olmaya çalışıyoruz. Belirli şeylerin işe yarayacağını veya belirli düzenlemelerin işe yarayacağını biliyorsanız, bu müzikal tutum işe yarayacaktır, bir an için bununla yetinebilirsiniz. Ama sadece buna güvenerseniz ve asla başka bir şey yapmaya çalışmazsanız, işinizin yaratıcı yönünü aldatmış olursunuz. Şansını deneyen sanatçılara büyük saygım var" (URL-3).

¹⁷ **Gong**: Bir tür zil. Çin kökenli vurmali çalgı.

¹⁸ **Tom**: Standart davul setinde bulunan vurmali çalgı. Ölçüleri 6 ile 20 inç (15-51) arasında değişen silindirik davullardır. **Rack tom** veya **Tom tom** olarak da bilinirler.

Roach'un yenilikçi çalışmalarından biri olarak görülebilecek Clifford Brown ve Max Roach'un "I'll Remember April" kaydında grup, tıpkı "Night In Tunisia" parçasında olduğu gibi Dizzy Gillespie'nin yarattığı bir tarzda çalmaktadır. Burada ritim Latin ve **swing** üslubu arasında gidip gelmektedir. Ancak o dönem birçok caz davulcusu, Latin hissiyatlı icraları **ride** zili üzerinde belirli bir ritmik kalıba dayandırırken, Roach, "I'll Remember April"ın Latin bölümlerini tamamen tomlar üzerinde çalmıştır. Bununla ilgili yaklaşımını Roach şöyle anlatır:

"Bunun Karayipler olayıyla çok ilgisi vardı. Çünkü Brooklyn'de Jamaika ve Trinidad'dan insanlarla birlikte büyüdüm, bu yüzden her zaman bu müziği duydum. Ve sonra Kübalılar geldiğinde New York'ta konga ve timbal çalan dört veya beş perküsyoncu olurdu. Bu beni gerçekten büyüledi" (URL-2).

Max Roach'un solo çaldığı besteleri melodik davulculuğa katkısı bakımından oldukça önemlidir. 1966 yılında "Drums Unlimited" albümünden "The Drum Also Waltzes" solo davul bestesi başarılı örneklerdendir. Her zaman davul setinin melodik bir enstrüman kadar tınlayabileceğini ve müzikal ifadeler ortaya koyabileceğini savunan Roach, sadece davulla eşiksiz bir şekilde solo çalıp kaydettiği parçaları bir konuşma dili olarak görmüş ve yaklaşımını buna göre tasarlamıştır. Roach bu konuda şunları söyler:

"İlk solo parçamın adı 'Drum Conversation' idi ve insanlar bana 'Akorlar nerede? Melodi nerede?' diye sorarlardı. Ben de, 'Tasarım meselesi. Mesele melodi ve ahenk değil. Mesele dönemler ve soru işaretleridir. Sesli bir bina inşa etmek gibi düşünün. Bu mimaridir' derdim (...) Manhattan School of Music'e giderken 1944 civarında şehre geldiğinde Ravi Shankar'ı görebildim. Birlikte geldiği muhteşem tablacı Chatur Lal, kendi başına 15 dakika solo icra etti. O tablalar ve şimdiye kadar duyduğum en büyüleyici ve müzikal şeydi. Bu bana davullarla kendi başlarına ilgilenmek için ilham verdi. Ayrıca Art Tatum'un 52. Cadde'de tek başına piyano çalmasını izler ve acaba bunu davul setiyle yapmak mümkün mü diye düşündüm. Segovia veya Pablo Casals New York'a geldiklerinde büyük bir konser salonunda kendi başlarına çalar ve seyirciyi büyülerlerdi. Bunu vurmali enstrümanla yapmanın bir yolu olması gerektiğini biliyordum" (URL-2).

Max Roach'un yukarıdaki sözleri, onun yalnızca teknik açıdan değil, aynı zamanda estetik ve felsefi düzlemde de davulun anlamını dönüştürdüğünün açık bir

göstergesidir. Geleneksel olarak eşlik enstrümanı olarak konumlandırılan davul seti, Roach'un yaklaşımıyla adeta kendi mimarisini kuran, yapısal ve ifade gücü yüksek bir solo enstrümana dönüşmüştür. Bu dönüşüm, yalnızca bireysel bir arayış değil, aynı zamanda caz müziğinde bir paradigma değişiminin de habercisidir. Roach'un Art Tatum'dan Segovia'ya, Chatur Lal'dan Pablo Casals'a uzanan ilham kaynakları, onun müziğe ve enstrümanına sınırlar ötesi bir bakışla yaklaştığını göstermektedir. Dolayısıyla bu çalışmada, Roach'un bir rol model olarak, çalışmanın sınırlılıkları kapsamında lisans düzeyi caz davul seti bölümlerinde eğitim alan davulcular için fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

1.3. BEBOP DÖNEMİ

Caz müziği 1930'lu yıllarda Amerika'da yaygınlaşmış yeni bir tür olarak ortaya çıkmıştı. **Big band** olarak bilinen büyük çaplı orkestraların sayısı oldukça fazlaydı ve bunların çoğu tekrar eder nitelikte aynı şeyleri çalmaktaydı. Diğer sanat türleri gibi caz müziğinin gelişmeye ihtiyacı olduğu açıktı. 1940'larda ortaya çıkan **bebop** stili bu anlamda kendini göstermeye başlamıştır. Bu yeni akım kalıplaşmış ya da çıkmaza girmiş **swing** dönemine karşı bilinçli ortaya konan bir yaklaşım değildir. Mimaroglu, **bebop**'ın ortaya çıkışının kaynağını şu şekilde açıklar:

“**Bebop**'ın kaynağı sadece, kişiliklerini birtakım çerçevelere hapsedemeyecek kadar hareketli zihinlere ve ruhlara sahip iki büyük müzisyenin, bir araya geldiklerinde, sanki kendiliğinden oluvermiş gibi görünen bir çeşit caz çalma yolu yapmalarındır” (Mimaroglu, 2013: 54).

Modern caz olarak tabir edilen bu yeni akımın doğuşunda Lester Young, Don Byas gibi saksafoncuların, Art Tatum, Nat King Cole gibi piyanistlerin, trompetçi Roy Eldridge, gitarist Charlie Christian ve basçı Jimmy Blanton gibi müzisyenlerin önemli katkıları olmuştur. Bu müzisyenlerin çoğu **swing** müziği içerisinde zaman geçirmişler, büyük orkestralarda çalmışlar ve daha sonrasında bu stili farklı tekniklerle geliştirerek **bebop** stilinin doğuşunu aşamalı olarak belirli bir süreç sonucu gerçekleştirmişlerdir. **Swing** müziğine tepki olarak aniden ortaya çıkması gibi bir bulguya rastlanılmamıştır. Aksine **bebop** için **swing** müziğinin bir çok

açından geliştirilmiş versiyonu olduğu söylenebilir. Örneğin, Charlie Parker “I Got Rhythm”, “Lady Be Good” gibi parçaların formunu olduğu gibi bırakmış ve üzerine yeni akor dizileri ve melodiler yazarak ortaya “Billie’s Bounce”, “Now It’s The Time”, “Confirmation” gibi önemli besteler çıkarmıştır (Akıncı, 2021: 51-52).

Bebop akımının ilk örnekleri 1940’ların başında Kansas City’de ortaya çıkmıştır. Ancak daha sonrasında stilin geliştiği veya parlatıldığı yer olarak Harlem’deki mekanları söylemek mümkündür. Özellikle "Minton’s Playhouse" bu mekanların başında gelmektedir. Alto saksofoncu Charlie Parker, trompetçi Dizzy Gillespie, gitarist Charlie Christian, davulcu Kenny Clarke ve piyanist Thelonious Monk gibi dönemin önemli müzisyenleri bu mekanda bir araya gelerek uzun süren performanslar gerçekleştirmiş, **bebop** müziğine yön vermişlerdir (Berendt, 2010: 35). Burada çalarak yeni fikirler geliştiren müzisyenler cazın armonik ve melodik yapılarını değiştirmekle kalmamış, aynı zamanda ritim bölümünde de yeni yaklaşımlar ortaya koymuşlardır. Orkestranın ritim bölümünün (**rhythm section**¹⁹) 4’lük bir zamanı aynı anda taşıması (tempo tutması) yerine her bir enstrümana farklı görevler verilmiştir. Burada müziğin içerisinde zamanı taşıma görevi aynı zamanda kontrbas da kaydırılarak piyano ve davulun müzik içerisinde daha özgür hareket etmesi sağlanmıştır. Cazın bu anlamda poliritmik yönünün geliştirildiği söylenebilir (Mimaroglu, 2013: 54).

Bebop dönemi davulculuk özelliklerine bakıldığı zaman genel anlamda şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

- 4’lük zaman değerinde bas davulun tempo tutması görevinin **ride** ziline kaydırılması.

¹⁹ **Rhythm Section:** Ritim bölümü piyano, gitar, kontrbas ve davuldan oluşur.

- Trampet ve bas davulun **comping**²⁰ mantığının değişimi. Örneğin, ölçünün farklı zamanlarında zayıf vuruşların (senkop) aksanlı vurularak kuvvetlendirilmesi.
- **Hi-hat** pedalının 2. ve 4. zamanlarda **ride** zilini zamanı taşıma konusunda desteklemesi.
- Tempoların yükselmesiyle davulcular için teknik kapasitelerini artırma ihtiyacının oluşması. Özellikle **ride** zili kalıplarının bu bağlamda değişime uğraması.

Bebop müziği **swing** döneminden farklı olarak daha çok küçük orkestralarla çalınan bir türdür. **Swing** müziği ise düzenlemeye dayalı büyük orkestralarla çalınmaktadır. Doğaçlama ve esneklik sağlamak zor olduğu için **bebop** müziğinin küçük gruplarla çalınması daha uygundur. Bu doğrultuda gruplar genellikle davul, bas, piyano/gitar, trompet/saksafon gibi enstrümanlardan oluşur. Bu stilde tempo oldukça yüksektir. Aceleci ve heyecan veren bir hissiyata sahiptir. Armoniler ve melodiler daha karmaşık, daha az akılda kalıcıdır. Aranjmanlara verilen önem daha azdır. Solo ifade, doğaçlama daha ön plandadır. Bu yüzden **bebop** müziği virtüozite²¹ ister. **Swing** müziğinde bir parçada tasarım daha belirgindir. Parçada kaç ölçü solo çalınacağı, akorların nerede çözülebileceği ya da formun nasıl devam etmesi gerektiği önceden tahmin edilebilir. Ancak **Bebop** müziğinde bunu öngörmek zordur. Bir müzisyen defalarca **chorus**²² solo çalabilir. Doğaçlamalar karmaşık,

²⁰ **Comping: Accompanying** yani eşlik eden anlamındaki İngilizce kelimenin kısaltılmış halidir. Müzikte eşlik yaklaşımını temsil eden bir terimdir.

²¹Virtüozite: Herhangi bir müzik aletini çok ustalıkla çalabilen ya da bir müzik yapısını çok ustalıkla söyleyebilen sanatçı, usta yorumcu anlamına gelmektedir.

²² **Chorus:** Bir caz parçasında ezgi, armoni ve formu barındıran temel yapıdır. AABA ya da ABAC gibi çeşitlilik göstermesiyle beraber özellikle sololarda defalarca tekrar edilen yol haritaları olarak kullanılmaktadırlar. Genelde 12, 16 ve 32 ölçüden oluşan akor döngüleridir.

ritimler senkopludur. Akorlar çoğalmış, kromatik²³ ve **disonans**²⁴ seslerin kullanımı bu müzikte gerilimi yükseltmiştir (Akıncı 2021: 52).

Swing döneminde bemol beşli aralığının çok tercih edilen bir aralık olmadığı görülmektedir. Duyulduğu zaman hatalı bir çalım işaret eden bu aralığa **bebop** döneminde yaygın bir şekilde rastlamak mümkündür. Bununla ilgili Berendt şunları aktarır: “Bemol beşli, tıpkı **Blues**²⁵’u karakterize eden 3’lü ve 7’liler gibi kullanılan ‘**blue note**’²⁶ haline geldi.” Dönemin genel karakteriyle ilgili Berendt şöyle devam eder:

“O zamanki dinleyiciye, arada bir ortaya çıkan ve son hızla koşan sinirli cümlelerin oluşturduğu melodik fragmanlar **bebop**’un tipik **sound**’u²⁷ gibi gelirdi. Gereksiz her nota kenara bırakılmıştı. Her şey sınıksız bir şekilde konsantre edilmiş gibiydi. Bir zamanlar bir **bop** müzisyeninin deyişiyle; ‘kendiliğinden anlaşılması mümkün olan her şey kenara atılmıştı’” (Berendt 2010:36).

Bebop müziği, **swing** ve **blues** müziklerine nazaran dinleyici tarafından anlaşılması daha zor bir stil olarak görülmektedir. İnsan sesi alışlagelendir ve her zaman daha popüler olan olmuştur (Akıncı, 2021:54-55). Caz severlerin başlangıçta bu stile uyum sağlayamadığı ve onlarda bir nevi şaşkınlık yarattığı dikkat çekmektedir. Bu durum eskiye geri dönme, kulakların aşına olduğu sesleri tekrardan duyma eğilimine yol açmıştır. **Bebop** karmaşası yerine insanlar basit bir müzik dinlemek istemiş, bu stilden bir uzaklaşma söz konusu olmuştur. Eleştirmenler tarafından bu stilin caz müziği olmadığına dair açıklamalar bile yapılmıştır. Örneğin, Panassiê, **bebop**’ın ritmik unsurlarının cazın akışını bozduğunu ve Güney Afrika ritimlerinin taklit edildiğini öne sürmektedir. Ayrıca **bebop** müzisyenlerini, insan sesini karşıt fikirlerle taklit ettiği gibi bazı çıkarımlarla bu stili eleştirdiği

²³ Kromatik: Yarım seslerden oluşan ses dizisi.

²⁴ **Disonans**: Kulağa hoş gelmeyen, uyumsuz sesler anlamında kullanılır.

²⁵ **12-Bar Blues** (veya **blues changes**), çok bilinen bir akor yürüşüdür, formdur. Temel yaklaşımda bir dizinin I, IV ve V. derece akorlarına dayanır.

²⁶ **Blue Note**: Dizilerin karakterini belirleyen 3. ve 7. derece sesleridir.

²⁷ **Sound**: Ses. Ancak burada bebop müziğinin duyumunu, ses karakterini anlatmaya çalışmaktadır.

görülmektedir (Mimaroğlu, 2013: 53). Anlam verilemediği takdirde ortaya çıkan bu ön yargılı tutum günümüzde gülünç bulunmakta ve **bebop** gibi 1940'ların yenilikçi müzikleri artık kulaklarda oturmuş ve hatta klasikleşmiş sayılmaktadır. Caz müziğinin keşfeden, yeni bir şey söyleme ihtiyacı duyan, yaratıcılığı ön plana çıkaran, farklı fikirleri yenilikçi icra teknikleriyle birleştirerek sunan ve bunun sonucunda gelişimine sürekli devam eden **bebop** üslubu; birçok stile ilham kaynağı olmuş önemli bir dönem olarak caz tarihinde yerini almaktadır (Berendt, 2010: 37).

Bebop, döneminin caz anlayışına radikal bir şekilde meydan okuyan, deneysel ve bireysel yaratıcılığı ön plana çıkaran bir hareket olduğu için, o dönemin **avant-garde**²⁸ akımı olarak kabul edilebilir. Ancak, müzik tarihindeki daha radikal **avant-garde** akımlarla kıyaslandığında, **bebop** hâlâ belirli tonal ve ritmik yapıları koruduğu için bir geçiş noktası olarak da değerlendirilebilir. Ancak **bebop** müziğinin yenilikçi yapısının davul seti kullanımında köklü değişimler ortaya koyduğu bir gerçektir. Davulcular artık sadece zaman tutan değil, aynı zamanda doğaçlamalara ve melodik hatlara dahil olan birer solist kimliğindedirler.

²⁸**Avant-garde**: Fransızca kökenli bir terim olup “öncü” veya “ön saflarda olan” anlamına gelir. Sanat, müzik, edebiyat ve diğer yaratıcı alanlarda geleneksel kurallara meydan okuyan, deneysel ve yenilikçi hareketleri tanımlamak için kullanılır.

İKİNCİ BÖLÜM

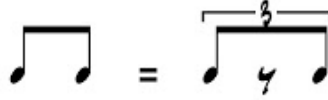
MAX ROACH'UN BEBOP DÖNEMİNDEN DAVUL SOLO VE EŞLİK İCRALARI ANALİZ ÖRNEKLERİ

Max Roach, bebop döneminin en yenilikçi davulcularından biri olarak kabul edilmektedir. Onun ritmik yaklaşımı, melodik davulculuk anlayışı ve eşlik teknikleri, caz davulculuğunu kökten değiştirmiştir. Bu çalışmada, Roach'un bebop dönemindeki davul icrasını analiz etmek amacıyla belirli parçalar transkript edilmiştir. Seçilen eserler, Roach'un farklı yönlerini ve stilistik dönüşümünü ortaya koyması açısından önem arz etmektedir.

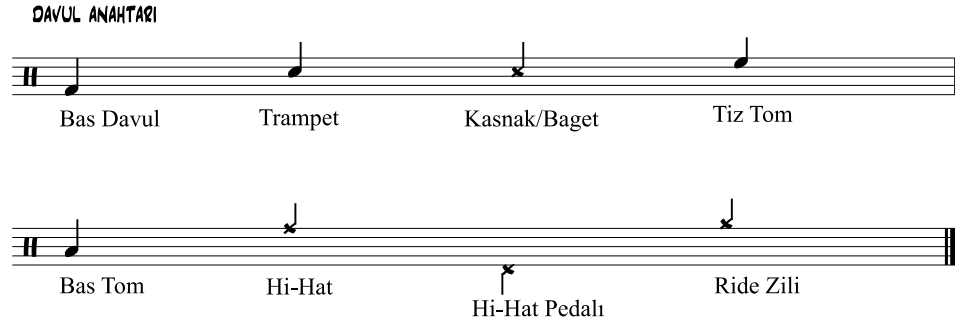
Bu bölümde Max Roach'un **bebop** döneminde Charlie Parker Beşlisi ile kaydettiği "Au Privave", Hank Mobley - Max Roach Quartet ile kaydettiği "Cou-Manchi-Cou", Clifford Brown ile kaydettiği "Joy Spring" ve Clifford Brown - Max Roach Quintet olarak kaydettiği "Daahoud" parçalarının davul solo transkripsiyonları ve çeşitli analiz örnekleriyle Roach'un davulculuk yaklaşımları ele alınmıştır. Bununla birlikte "I'll Remember April" parçasının solo altı eşlik transkripsiyonuna da yine bu bölümde yer verilmiştir.

Bu araştırmada incelenen parçalar, Max Roach'un bebop dönemine ait ritmik yeniliklerini, ride zili üzerindeki ustalığını, melodik solo anlayışını ve eşlik tekniklerini kapsamlı biçimde değerlendirmek amacıyla seçilmiştir. Yapılan transkripsiyonlar, yalnızca Roach'un özgün stilistik yaklaşımını değil, aynı zamanda caz davulculuğunun tarihsel evrimini anlamak açısından da önemli veriler sunmaktadır. Bu çerçevede çalışma, Roach'un söz konusu dönemdeki teknik ve müzikal katkılarını çok yönlü bir analizle ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma aynı zamanda, Roach'un bebop müziğine ve caz davulculuğuna sağladığı katkıları saptayarak, özellikle lisans düzeyindeki caz davul öğrencileri için eğitici ve yol gösterici bir perspektif geliştirmeyi hedeflemektedir.

Caz müziğinde nota yazımlarına bakıldığında çoğu zaman düz 8'lik notaların 8'lik üçleme içeren **swing** ritmi şeklinde duyurulduğu görülmektedir (bkz. Şekil 1). Dolayısıyla buradaki transkripsiyonların bu anlayışla yazıya aktarıldığını belirtmekte fayda bulunmaktadır. Son olarak, davul solo analizlerinde **sticking**²⁹ belirtilmemiştir. Bu tercihin icracıya bırakılmasıyla birlikte Max Roach'un genel anlamda **single storke (RLRL)**³⁰ **sticking** kullanımını tercih ettiği düşünülmektedir. Son olarak bu çalışmada kullanılacak davul notasyonu aşağıdaki davul anahtarı görselinde verilmiştir (bkz. Şekil 2).

Şekil 1: Transkripsiyonlardaki "Swing" notasyonu.

Şekil 2: Davul anahtarı.

²⁹ **Sticking** davul notalarının hangi uzuvla çalınacağını belirten terimdir. Örneğin, "RLRR LRLR" yazımı, ellerin "sağ-sol-sağ-sağ-sol-sağ-sol-sol" şeklinde çalınacağına işaret eder.

³⁰ **Single Stroke**: Tek vuruş. Burada transkripsiyonlarda el vuruşlarının genel olarak "sağ-sol-sağ-sol" sıralamasını takip ettiği vurgulanmaktadır.

2.1. “AU PRIVAVE” DAVUL SOLO ANALİZİ

“Au Privave”, 1951’de Charlie Parker tarafından bestelenmiştir. 17 Ocak 1951’de Amerikan plak şirketi Verve için kaydedilmiştir. Çalan müzisyenler şu şekildedir: Charlie Parker (alto saksafon), Miles Davis (trompet), Walter Bishop Jr. (piyano), Teddy Kotick (kontrbas), Max Roach (davul). “Au Privave” 12 ölçü **blues** formundadır. 12 ölçülük çalınan her bir bölüm 1 **chorus** olarak ele alınır. Dolayısıyla Roach’un davul solosu 1 **chorus** uzunluğundadır. Soloda bas davulla birlikte dördlük bir çalım veya tempo tutumuna rastlanılmamıştır. Ayrıca 2. ve 4. zamanlarda tempo tutan **hi-hat** icrası da bulunmamaktadır. Bir anlamda Roach’un zamanı belirgin tutma çabası yerine daha melodik bir yaklaşımla solo çalmak istediği düşünülebilir.

İlk 6 ölçüye bakıldığı zaman Roach’un parçanın melodisine yakın cümleler kurduğu görülmektedir. Özellikle 3. ve 6. ölçü melodiyle benzer yapıdadır. 7. ölçüyle birlikte bu yaklaşımın değiştiği görülmektedir. Melodiden farklı olarak Roach, burada daha doğaçlama sayılabilecek karışık fikirler icra eder. 7. ve 8. ölçünün yarısına kadar ilk trampet vuruşundan sonra her üç vuruşta bir gelen bas davul, 8’lik notaların 3’lü gruplanması olarak düşünülebilir.

Şekil 3: 7. ve 8. ölçü 3’lü gruplama fikri.

Göze çarpan bir başka fikir 5. ölçüde (bkz. Şekil 4) çalınan cümlelerin yarım zaman kaydırıldığında (**displacement**)³¹ aslında 7. ve 8. ölçüdeki (bkz. Şekil 5) 3’lü gruplama cümlesine fikir bakımından öncülük etmesidir.

³¹ **Displacement: Rhythmic displacement** olarak da bilinen, melodik veya ritmik çizgiyi belirli bir vuruş sayısı doğrultusunda ileri veya geri kaydırma eylemidir.

Şekil 4: 5. ölçü ritmik fikir.

Şekil 5: 7 ve 8. ölçüdeki ritmik fikir.

9 ve 10. ölçülerde 3'lü gruplama fikrinin 16'lık nota kullanılarak bir diğer versiyonu duyulmaktadır. Eğer Roach, 9. ölçünün 4. zamanına 8'lik trampet yerine bas davul vurmuş olsaydı bu 3/8'lik zaman hissiyatı yaratan gruplama fikrini tam olarak göstermiş olurdu.

Şekil 6: 9. ve 10. ölçü fikirleri.

Bununla birlikte 9. ölçüde her ne kadar 16'lık nota hissiyatı baskın duyulsa da bir varsayım olarak başka bir ritmik yapı ele alınabilir. 16'lık trampet yerine **flam**³² yani çarpma çalındığı düşünüldüğünde, cümle yine doğru bir mantığa oturmaktadır (bkz. Şekil 7). İşte burada olduğu gibi transkripsiyon ve analiz edilerek yapılan çalışmaların, farklı fikirler ortaya koyması ve belki de yeni, özgün fikirler meydana getirmesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

³² **Flam:** Çarpma. Birbirine çok yakın sürelerde vurulan iki vuruşun ilki.

Şekil 7: 9. ve 10. ölçü için bir diğer olası fikir.

Max Roach'un 3'lü grupta veya 3/8'lik hissiyat içeren bu tarz fikirleri pek çok solusunda duymak mümkündür. Max Roach'un 12 ölçümlük "Au Privave" davul solo transkripsiyonunun özellikle Lisans I düzeyi caz davul öğrencilerine fayda sağlayacağı öngörülmektedir.

AU PRIVAVE

♩ = 200 DRUMS SOLO BY MAX ROACH

DRUM SET

Şekil 8: "Au Privave" davul solo transkripsiyonu.

2.2. “COU-MANCHI-COU” DAVUL SOLO ANALİZİ

“Debut”, Max Roach ve Charles Mingus’un 1952 yılında kurmuş olduğu kayıt şirketinin adıdır. Dönemin önemli konserlerinden olan “Jazz at Massey Hall” 1953 yılında kaydedilmiş ve Debut etiketiyle çıkan ilk albüm olmuştur (URL-1). Bununla birlikte “Cou-Manchi-Cou” parçası “The Max Roach Quartet featuring Hank Mobley” albümünde yer alır ve Roach’un liderliğinde kendi kayıt şirketinden çıkardığı ilk albümdür. 1953 yılında yayınlanan albüm bop ve hard bop özellikleri taşımaktadır. Çalan müzisyenler şu şekildedir: Max Roach (davul), Hank Mobley (tenor saksafon), Walter Davis Jr. (piyano), Franklin Skeete (kontrbas), Idrees Sulieman (trompet), Leon Comegys (trombon), Gigi Gryce (alto saksafon).

“Cou-Manchi-Cou” Max Roach’un 4 ölçülük tomlarla çaldığı bir giriş ile başlar. Sonrasında 12 ölçülük melodi duyulur. Bu melodi iki kez tekrarlanır. Tıpkı “I’ll Remember April” parçasında Roach’un Latin ritmik hissiyatını tomlarla çaldığı gibi benzer bir yaklaşım burada da kendini göstermektedir. Davul solunun ilk 4 ölçüsü tiz **tom**³³ ve bas **tom**’da **buzz roll**³⁴ şeklinde duyurulur. Bu **buzz roll** icraları temelinde 16’lık **double stroke roll**³⁵ vuruşlarına dayanır. Ancak trampet yüzeyine daha kuvvetli baskılanarak icra edilirler. Max, **buzz roll**’ları kullanarak uzun sesleri davul setinde somutlaştırma eğilimindedir. Bu yaklaşım parçanın melodisine paralel bir solo girişi olarak kendini duyurur. Bas davul dörtlük nota değerlerini çalar, **hi-hat** ise 2. ve 4. zamanlarda açılıp kapanarak neredeyse tüm solo boyunca Roach’un çalımına eşlik eder. 5. ölçü ile başlayan ve toplamda 8 ölçü devam eden cümleler bize 2+3+3 ölçülük bir cümle yapısı sunar. 10. ölçüde olduğu gibi bazı ölçülerde bas davul ve **hi-hat** vuruşlarının ritmik çizgiye dahil olduğu görülmektedir. Parçanın sonlarına doğru Max bu yaklaşımı tekrardan duyurmaktadır.

³³ **Tom**: Davul setinin önemli bileşenlerinden biri olan silindirik gövdeli bir davul türüdür. Genellikle trampet ve bas davulla birlikte kullanılır. Farklı boyutlarıyla melodik ve ritmik çeşitlilik sağlar.

³⁴ **Buzz Roll**: Bagetin deriye bastırılarak çalınması sonucu trampette ortaya çıkan çoklu vuruşlardır. Genellikle **Legato** yani bağlı, kesintisiz bir duyuma sahiptir.

³⁵ **Double Stroke Roll**: Uzun soluklu çift vuruşlardan oluşan bir rudimenttir.

A musical notation diagram showing an equals sign between two notes. On the left is a dotted half note. On the right is a half note followed by a quarter note, with a brace above them indicating they are equivalent.

15. ölçüde kullanılan 16'lık notalar Roach'un 2'li alt bölünmeye geçtiğini işaret eder. 2'li ve 3'lü alt bölünmeler arası cümle geçişleri Roach'un icralarında sıkça duyulan bir yaklaşımdır.³⁶

27

16. ve 17. ölçüler tıpkı "Au Privave" (bkz. Şekil 3) analizinde olduğu gibi 3'lü gruplamanın farklı bir duyumu olarak gözlemlenir. Ancak burada bas davulun üçlü gruplamaya dahil olmadığı sadece tempoyu verdiği görülür.

Şekil 12: 16. ve 17. ölçü ritmik fikir örneği.

18. ölçüde Roach'un 4'lük 3'lemeleri kullandığı görülmektedir. Davul setinin farklı bölgelerinde 4'lük 3'leme çalmak, zaman algısı bakımından alışlagelmişin dışında bir duyumu ortaya koyar. Burada kısa bir örneği vardır ancak "Joy Spring" transkripsiyonunun 37. ve 40. ölçüleri arası bu duyumun daha net bir şekilde icra edildiği gözlemlenir (bkz. Şekil 26). Roach'un pek çok solosunda 4'lük 3'leme çaldığı cümlelere rastlamak mümkündür. Bununla birlikte bir diğer yaklaşım kendini 19. ve 20. ölçülerde göstermektedir. Burada 2 ölçülük bir zil vuruşu bulunur (bkz. Şekil 13). Dinlenme ve nefes almaya işaret eden bu icranın Roach'un solosunda bir "virgül" niteliği taşıdığı söylenebilir. "Drum Conversation I", "Drum Conversation II" ve "The Drum Also Waltzes" gibi eşiksiz davul solo kayıtlardan anlaşılacağı üzere Max Roach, solo icralarında; dinleyiciyle davul seti yoluyla iletişim kurmaya, konuşmaya, diyalog kurmaya çalıştığı bilinmektedir. Bu bağlamda icralarını müzikal bir dil olarak görmek ve solo icralarında noktalama işaretlerine yer verdiği fikrine rastlamak çok da uzak bir ihtimal olmayacaktır (Sanderbeck 1997).

Şekil 13: 19. ve 20. ölçü uzun zil vuruşu örneği.

21. ve 22. ölçüde daha önce çalınan ikinci ritmik fikrin (bkz. Şekil 9) bir benzeri tekrar duyurulmaktadır. 8'lik 3'leme şeklinde devam eden akış 25. ölçüden itibaren yerini tıpkı solonun ilk 4 ölçüsünde olduğu gibi **buzz roll** icralarına bırakmaktadır. Bu pasaj dinamik anlamda gerilimi yüksek bir bölüm olarak dikkat çekmektedir. Bu icra form anlamında "A" bölümüne geri dönüş hissi yaratmaktadır (bkz. Şekil 15).

Şekil 14: 21. ve 22. ölçü ikinci ritmik fikre dönüş.

Şekil 15: 25. ve 29. ölçü arası 4 ölçülük "buzz roll" icrası.

Max Roach'un "Cou-Manchi-Cou" solo performansı 36 ölçü uzunluğundadır. Form olarak bakıldığında "A(12)-B(12)-A(12)" şeklinde düşünülebilir. Parçanın "A" bölümünde melodinin göz önünde bulundurulduğu bir solo icra dikkat çekmektedir. Örneğin, her iki "A" bölümüne 4 ölçülük **buzz roll** ile başlaması, parçanın uzun seslerinin davul setindeki somut ifadesi olarak gözlemlenebilir. Daha karmaşık ritmik ifadelerin duyulduğu "B" bölümünde, Roach, 8'lik üçlemelerle tansiyonu giderek yükseltir ve yeniden duyurulacak olan "A" bölümüne **buzz roll** icrasıyla geçişi hazırlar. 25. ve 29. ölçüler arası 4 ölçülük **buzz roll** icrası davulun farklı bölgelerinde çalınarak ilk 4 ölçünün varyasyonunu oluşturur. 32. ölçüden itibaren bas davul ve **hi-hat** eşliği bırakılarak, solonun sonuna doğru dinamik anlamda çözülen, rahatlayan bir icra kendini hissettirir.

COU-MANCHI-COU

♩ = 216

DRUMS SOLO BY MAX ROACH

DRUM SET

Dr.

4

7

10

13

16

19

22

25

28

31

34

Şekil 16: “Cou-Manchi-Cou” davul solo transkripsiyonu.

2.3. “JOY SPRING” DAVUL SOLO ANALİZİ

“Joy Spring” bir Clifford Brown bestesidir. 6 Ağustos 1954 yılında Los Angeles, Capitol Recording Studios’da kaydedilmiştir. Çalan müzisyenler: Harold Land (tenor saksafon), Richie Powell (piyano), George Morrow (kontrbas), Max Roach (davul) şeklindedir. Joy Spring “A-B-C-A” formunda 32 ölçü uzunluğundadır. Davul solo, piyano solonun ardından **trading fours**³⁷ şeklinde başlamaktadır. Sonrasında 32 ölçülük yani 1 **chorus** uzunluğunda eşliksiz olarak devam eder. Max Roach bu solosunu **brush** (süpürge) bagetlerle çalmıştır. Ancak normal baget kadar dinamik ve temiz vuruşlar duymak mümkündür.

Joy Spring’de eşliksiz 1 **chorus** uzunluğundaki davul solo öncesi 1 **chorus** boyunca **trading fours** denilen solo alışverişleri duyulur (bkz. Şekil 26). İlk 4 ölçülük trompet solosuna karşılık 4 ölçülük davul solo buna cevap verir. Bu solo alışverişleri saksafon-davul, trompet-davul, saksafon-davul şeklinde 32 ölçü devam eder ve sonrasında Roach 1 **chorus** uzunluğundaki davul solosuna giriş yapar. **Trading fours**’un ardından davul solo transkripsiyonunun şekilde verilmiş olan (bkz. Şekil 17) notayla tutarlı olabilmesi ve kolay anlaşılabilmesi bakımından solonun başlangıcı 33. ölçü olarak kabul edilmiştir.

33. ölçüde Roach, ilk ritmik fikri bizlere duyurur. Bu fikir 46. ölçüde tekrar karşımıza çıkmaktadır (bkz. Şekil 18). Dolayısıyla Roach’un bu ritmik fikri 16 ölçülük bir periyodun başında ve sonunda kullandığını söylemek mümkündür. Bu durum form yapısı göz önünde bulundurularak solonun tasarlandığına işaret edebilir. Roach’un diğer davul solo icraları da bu bağlamda destekleyici niteliktedir.

³⁷ **Trading fours**: Genel anlamda grubun çeşitli üyelerinin sırasıyla 4 ölçülük doğaçlama sololar çalması anlamına gelir. Bu sololarda genellikle davul sabit kalır ancak diğer çalgılar her 4 ölçüde bir değişir.

Şekil 17: 33. ve 34. ölçülerdeki ritmik fikir.

Şekil 18: 46. ve 47. ölçülerdeki ritmik fikir.

Davul solonun ilk 16 ölçüsünde göze çarpan bir diğer solo yaklaşımı ise **call and response**³⁸ örnekleridir (bkz. Şekil 19, Şekil 20).

Şekil 19: 33. ve 34. ölçü “call” 35. ve 36. ölçü “response” icrası.

³⁸ **Call and Response:** “Soru ve Cevap”, “Çağrı ve Yanıt” şeklinde tanımlanabilen bu kompozisyon tekniği vokal ya da çalgılar tarafından bir konuşmaya benzer bir ifadeyle çalınır. Önce müzikal bir cümle (**phrase**), çağrı (**call**) görevi görür ve farklı bir müzik cümlesi tarafından yanıtlanır (**response**).

Şekil 20: 37. ve 38. ölçü “call” 39. ve 40. ölçü “response” icrası.

37. ve 40. ölçü arası çalınan 4’lük üçlemeler; 2’li alt bölünmelere karşı 3’lü alt bölünmenin başarılı bir örneğidir. Bu fikri icra ederken aksan ve tını seçimi zamanı manipüle eder niteliktedir. Ancak 4’lük tempo devam etmektedir. Roach, 44. ölçüdeki 8’lik 3’lemelerin aksanlarıyla bu fikri bize tekrardan duyurmaktadır (bkz. Şekil 21). Bununla birlikte 50. ve 51. ölçüde yine benzer bir yaklaşımı görürüz. Ancak burada fikir 2’lik 3’leme olarak karşımıza çıkar (bkz. Şekil 22).

Şekil 21: 44. ölçü 4’lük 3’leme fikirleri

Şekil 22: 2’lik 3’leme fikirleri.

42. ve 54. ölçüler arasında yoğun bir 8'lik üçleme icrası dikkat çekmektedir. Burada 8'lik 3'lemelerin çeşitli yerlerine aksanlar veren Roach, bu ritmik fikirlerden faydalanarak melodik bir duyum yaratmayı başarmıştır. Bu anlayış solonun genelinde kendini hissettirir. Ayrıca bu icra çalışmanın ilerleyen bölümlerinde bahsi geçecek olan **syncopation**³⁹ sistemine iyi bir örnek teşkil edeceği düşünülmektedir. Daha anlaşılır olması bakımından örnekleri incelemek gerekirse (bkz. Şekil 23, Şekil 24 ve Şekil 25):

Şekil 23: 42. ve 44. ölçüler arası aksanlı 8'lik 3'leme icrası (alt kısım) ve sadece aksanların meydana getirdiği ritmik fikir (üst kısım).

Şekil 24: 47. ve 48. ölçülerdeki ritmik fikir ve icrası.

³⁹ **Syncopation** (Aksaklık): Müzikte beklenmedik vuruşların veya aksanların zamanın güçlü vuruşlarına değil, zayıf vuruşlarına yerleştirilmesi anlamına gelir. Caz müziğinde ritme hareketlilik ve dinamizm katması bakımından sıkça rastlanılır.

Şekil 25: 49. ve 54. ölçüler arası ritmik fikirler ve icra karşılaştırması.

Bas davul ve **hi-hat** 2. ve 4. zamanlarda çalınarak solo genelinde eşlikçi rolünü devam ettirmektedir. 57. ölçüden itibaren bas davul ve **hi-hat** eşliğini sonlandıran Roach, burada bu iki enstrümanı solonun ritmik çizgisine dahil eder. Bununla birlikte solonun bitimine yaklaşırken **unison**⁴⁰ yani aynı anda çalınan **tom** ve trampet vuruşları, Roach'un armonik ifadeye işaret ettiği şeklinde yorumlanabilir (Sanderbeck, 1997). Trampet, tom ve bas davulun aynı anda çalınması, belki de bir çeşit **triad**⁴¹ akor duyumuna ulaşılma amacını taşıyabilir. Bu tarz bir yaklaşımla davul setinde çeşitli gerilim ve çözülüm hissiyatları yaratıldığı varsayıldığında Roach'un melodik icra yaklaşımı bakımından bu bakış açısı tutarlı gözükmemektedir.

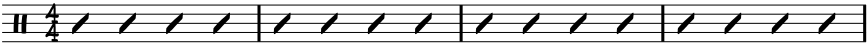
⁴⁰ **Unison**: Müzikte iki veya daha fazla enstrümanın veya sesin aynı nota veya melodiyi aynı perdede veya farklı oktavlarda aynı anda çalması veya söylemesi anlamına gelmektedir.

⁴¹ **Triad**: Müzikte üçlü akor anlamına gelir. Diatonik dizide, temel bir sesin üzerine onun üçlüsü ve beşlisinin eklenmesiyle oluşmaktadır.

JOY SPRING

♩=170

DRUMS SOLO BY MAX ROACH

DRUM SET
TROMPET SOLO

Dr.
0

Dr.
SAXOPHONE SOLO

Dr.
0

Dr.
TROMPET SOLO

Dr.
88 LL.....

Dr.
SAXOPHONE SOLO

Dr.
0

2

33

Dr.

36

Dr.

39

Dr.

42

Dr.

45

Dr.

49

Dr.

52

Dr.

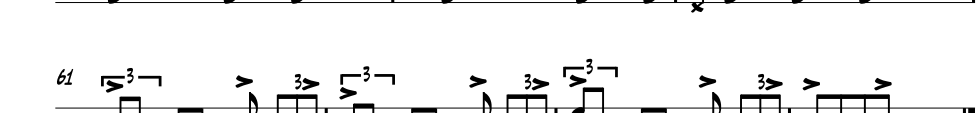
55

Dr.

58

Dr.

61

Dr.

Şekil 26: “Joy Spring” davul solo transkripsiyonu.

2.4. “DAAHOUD” DAVUL SOLO ANALİZİ

"Daahoud" bir Clifford Brown bestesidir. 1954 yılında Capitol stüdyo kaydıyla ünlenmiş A-A-B-A formunda 32 ölçü uzunluğunda bir caz standardıdır. Mainstream Records tarafından 1972 yılında albüm olarak alternatif birkaç kayıtlı beraber tekrar yayınlamıştır. Kayıtlı çalan müzisyenler şu şekildedir: Clifford Brown (trompet), Harold Land (Tenor Saksofon), Richie Powell (piyano), George Morrow (kontrabas) ve Max Roach (davul) (URL - 6).

"Daahoud" parçasında Max Roach'un davul solosu 1 **chorus** uzunluğundadır. İlk 4 ölçü 8'lik 3'lemelerden oluşan ve **buzz roll** hissiyatı veren bir yapıdadır. Daha önce bahsedildiği üzere uzun seslerin davul setindeki duyumu olarak düşünebilecek bu 4 ölçülük solo girişinin her ölçüsü **crescendo**⁴² çalınmıştır. Solonun devamında 5. ölçüde kendini sıklıkla duyuracak olan bir motif göze çarpmaktadır (bkz. şekil 27). Bu motif 5,6 ve 8. ölçülerde kendini duyurduğu gibi 16. ölçüde de icra edilmiştir. 12 ölçülük periyodun başında ve sonunda çalınan bu motif, Roach'un solodaki ilk ve önemli bir fikir olarak göze çarpmaktadır.

Şekil 27: "Daahoud" 5. ölçü motif örneği.

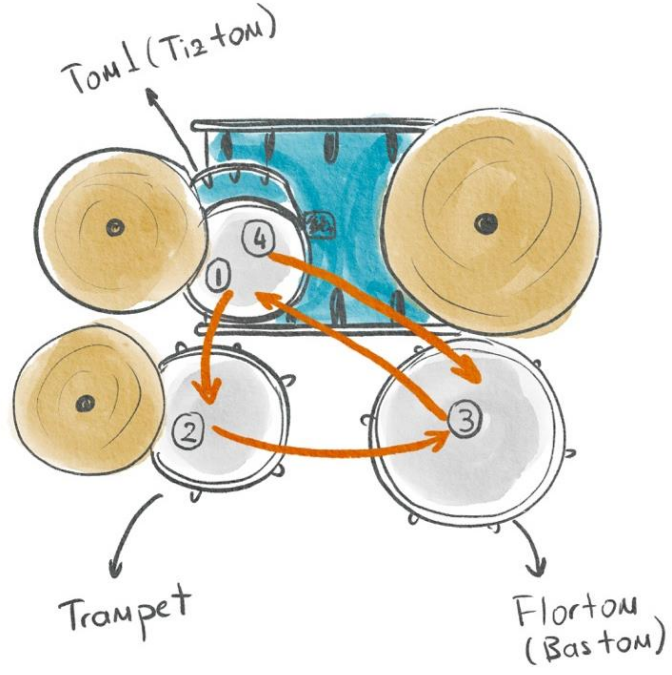
Davul soloda 4'er ölçülük cümleler (**phrase**) dikkat çekmektedir. "B" bölümü olarak düşünebileceğimiz 17. ve 24. ölçüler arasındaki kısım hariç bu yaklaşım kendini genel olarak göstermektedir. 9 ve 12. ölçüler arasına bakıldığında zaman

⁴² **Crescendo**: Hafif gürültüden yüksek gürültüye doğru gittikçe yükselen bir yapıya sahip olan müzik terimidir.

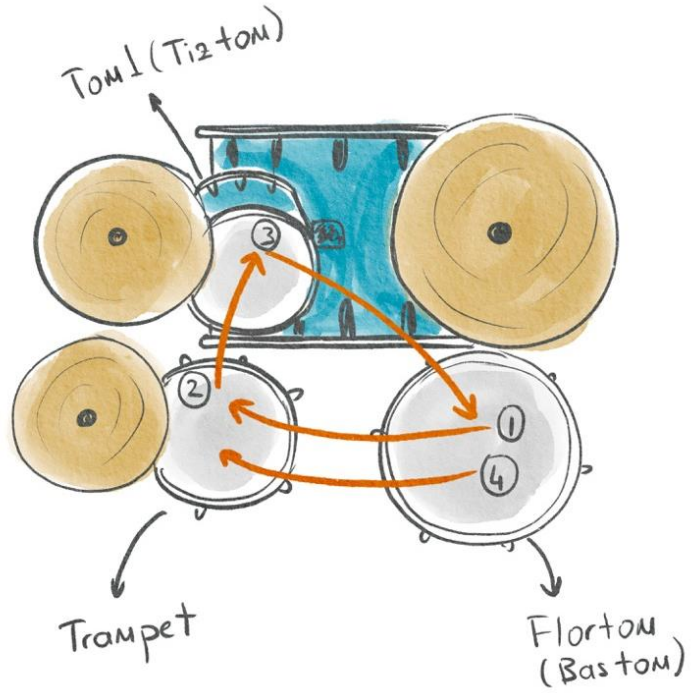
oldukça melodik bir icra duyulur. Burada 8. ölçünün 3. vuruşundan başlayan ikinci bir motif icrası göze çarpmaktadır. **Hi-hat** pedalıyla başlayan bu motif 2 ölçü kadar devam eder. Motifi 9. ölçünün 1. vuruşunda başlatmak yerine 8. ölçünün 3. vuruşundan itibaren duyurması Roach'un **displacement** yaklaşımından faydalandığına işaret eder. 12. ölçünün 3. vuruşundan başlayıp 14. ölçünün 3. vuruşuna kadar devam eden kısma bakıldığında hem **displacement** hem de diğer solo transkriptlerinde sıkça rastladığımız gibi zamanı 3'lü grupladığı görülmektedir. Daha sonra 16. ölçüde solonun ilk motifi çalınır ve 2 zamanlı bir geçişle parçanın "B" bölümü başlatılır.

Davul solonun "B" bölümü olarak düşünülen 17 ve 24. ölçüler arası 8 ölçülük cümle oldukça heyecan vericidir. Temposu yüksek ve tamamı 8'lik 3'lemelerden oluşan bu bölümün orkestrasyon⁴³ bakımından önemli bir icra olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Trampet, tiz tom ve bas tom arasında gidip gelen bu icranın yön şemaları şu şekilde gösterilebilir:

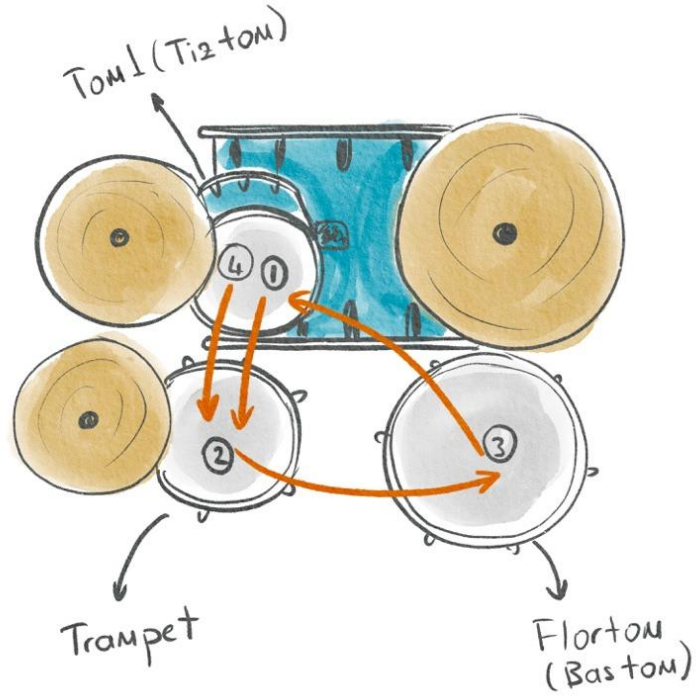
⁴³ Davul setinde orkestrasyon, davulcunun farklı trampet, tomlar, ziller ve bas davulu kullanarak ritmik figürleri enstrümanlar arasında nasıl dağıttığı anlamına gelir. Orkestrasyon, davulcunun birşeyi çalarken hangi davulları ve zilleri nasıl kullandığını belirler.

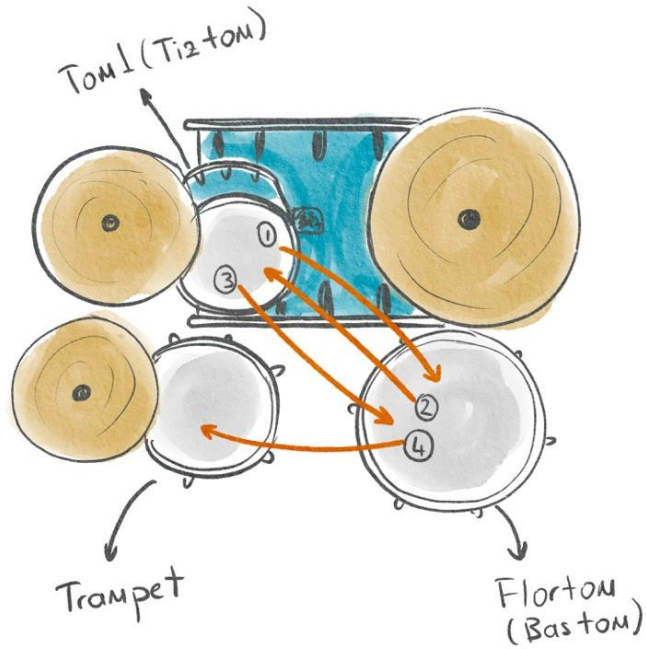
Şekil 28: "Daahoud" 18. ölçü orkestrasyon şeması.

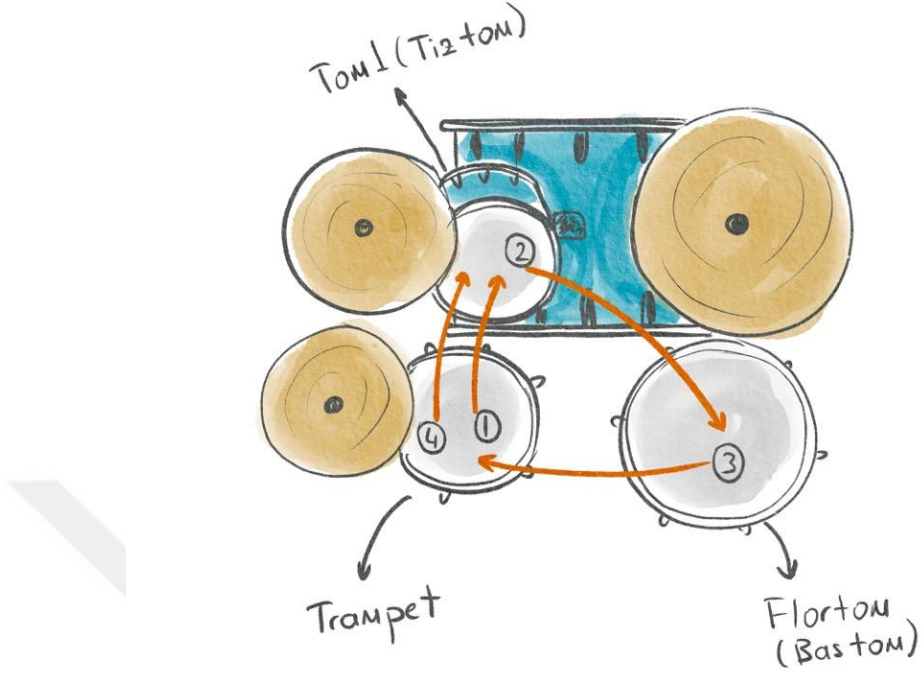
Şekil 29: "Daahoud" 19. ölçü orkestrasyon şeması.

Şekil 30: "Daahoud" 20. ölçü orkestrasyon şeması.

Şekil 31: "Daahoud" 21. ölçü orkestrasyon şeması.

Şekil 32: "Daahoud" 22. ölçü orkestrasyon şeması.

Yukarıda verilen şemalar doğrultusunda bir solo yaklaşımı olarak orkestrasyon fikirlerini kullanırken bu yön şemalarından faydalanmak, öğrencilerin solo icralarını geliştirmede etkili bir yöntem olabilir. Örneğin, Max Roach'un 8'lik 3'leme üzerine icrasına karşılık, siz öğrencilerinizden 16'lık 4'leme çalmalarını ve orkestrasyonun yön bakımından nasıl ilerlemesi gerektiğine karar vermelerini isteyebilirsiniz. Bu onların yaratıcılıklarını destekleyebilir ve özgün bir solo icrası ortaya koymalarında fayda sağlayabilir.

"Daahoud" davul solo transkripsiyonunun son 8 ölçüsüne bakıldığında **three beat phrases**⁴⁴ olarak daha önceden bahsettiğimiz ve zamanı 3'lü grupta yaklaşımı olarak adlandırabileceğimiz bir yaklaşım kendini duyurur (bkz. Şekil 33). Çeşitli aksanlarla 31. ölçüye kadar devam eden bu yapı zaman algısı bakımından

⁴⁴ **Three Beat Phrases:** 4/4'lük bir zaman akışında ritmik fikrin 3'lü zaman grupları halinde tekrar edilerek çalınmasıdır.

karmaşık bir duyum ortaya koyar. Daha sonra 31. ölçüde solonun giriş kısmındaki 3'leme fikrini tekrar duyuran Roach, 32. ölçüde bir **break**⁴⁵ ile soloyu teslim eder. "Daahoud" davul solo icrası pek çok açıdan Roach'un önemli performanslarından biri olarak kabul edilmektedir. Diğer yandan solo icraları kadar eşlik icraları da **bebop** müziğinde önem arz etmektedir. Bir sonraki konu başlığında Roach'un **comping** yani eşlik yaklaşımına göz atmanın çalışmaya katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Şekil 33: 25. ve 30. ölçüler arası "Three Beat Phrases" örneği.

⁴⁵ **Break:** Müzikte tüm enstrümanların durduğu ve sadece bir enstrümanın (genellikle davulun) kısa bir solo veya vurgu yaptığı bölüm anlamına gelir. Bu, özellikle caz, funk, rock ve hip-hop gibi türlerde yaygın bir tekniktir.

DAAHOU

♩ = 250

DRUMS SOLO BY MAX ROACH

DRUM SET

5

9

13

17

21

25

29

Şekil 34: “Daahoud” davul solo transkripsiyonu.

2.5. “I’LL REMEMBER APRIL” EŞLİK ANALİZİ

Bud Abbott ve Lou Costello’nun filmi “Ride ‘Em Cowboy” (1942) için yazılmış olan “I’ll Remember April”, 1941 yılında Gene de Paul tarafından bestelenmiştir. Sözlerini ise Patricia Johnston ve Don Raye yazmıştır. “Clifford Brown and Max Roach at Basin Street” albümündeki aranjman, 1956 yılında kaydedilmiştir. “A-B-A” formunda 48 ölçü olan bu kayıta çalan müzisyenler şu şekildedir: Clifford Brown (trompet), Sonny Rollins (tenor saksafon), Richie Powell (piyano), George Morrow (kontrbas), Max Roach (davul) (Gioia, 2016: 257).

Parçanın ilk melodi kısmı trampet (**cord**⁴⁶ mekanizması kapalı) ve **tom**larla çalınan, **Cha-Cha**⁴⁷ tarzı bir davul eşliği duyulur. İlk 8 ölçü (A) tamamen bu ritmik icrayla devam eder. İkinci 8 ölçü ile hızlı tempo **swing** ritmine geçilir. Sonrasında 15. ve 16. ölçüde Latin hissiyat tıpkı bir köprü gibi kullanılarak tekrar kendini duyurur ve parçanın “B” bölümüne geçiş yapılır. Bu bölümde yüksek tempo **swing** ritmi devam etmektedir. “A” bölümüne tekrar dönüldüğünde ilk bölümde olduğu gibi ritim 8 ölçülük Latin icrasına geri döner. Sonrasında 8 ölçü **swing** ritmi çalınır ve 2 ölçülük **break** ile solo bölümlerine geçiş yapılır. Bu çalışmada parçanın 1:42. saniyesinden itibaren Max Roach’un 64 ölçü uzunluğunda solo altı eşlik icrası analiz edilmiştir.

Roach’un “I’ll Remember April” eşliğinde genel anlamda **ride** zil kalıplarının **swing** ritmi olarak süreklilik gösterdiğini söylemek mümkündür. Ancak 29. ölçü ile başlayan ve yaklaşık 4 ölçü kadar devam eden farklı bir **ride** icrası dikkat çekmektedir (bkz. Şekil 35). Solo icralarda dikkat çeken zamanı 3’lü grupta ya da 3/8’lik hissiyat olarak adlandırabileceğimiz yaklaşım buradaki eşlik icrasında kendini duyurur. **Ride** zilin zamanı taşıma göreviyle birlikte ritmik ve melodik hatta dahil

⁴⁶ **Cord**: Trampetin altında bulunan, sicim veya telleri kontrol eden mekanizma. Tellerin deriye temas etmesini sağlayarak bilinen trampet sesini oluşturmada önemli pay sahibidir. İstenildiği takdirde bu mekanizma elle kontrol edilerek kapatılabilir, tellerin deriye temas etmesi önlenir.

⁴⁷ **Cha-Cha**: Küba kökenli bir dans müzik türü.

olma fikri olarak görülebilir. **Bebop** dönemi kayıtlarında bu yaklaşımı sıkça duymak mümkündür. Bununla birlikte 20. ölçüden başlayarak 25. ölçü sonuna kadar devam eden yaklaşık 5 ölçülük eşlik cümlesi dikkat çeker. Sadece solo icralarda değil, ayrıca melodi ya da solo altı eşlik icralarda da kendini duyurmaktadır. **Ride** ziline zamanı taşınmasıyla; trampet, bas davul ve **hi-hat** pedalının çeşitli özgürlükler kazandığından daha önceki konularda değinilmişti. Burada bunun bir örneğini duymak mümkündür.

Trampet eşliği ilk 16 ölçülük bölümde 2. ve 4. zamanları destekler niteliktedir ve **ghost note**⁴⁸ şeklinde icra edilmişlerdir. Bu minik trampet dokunuşlarının bazı ölçülerde melodik fikirlere dahil olduğu görülmektedir. Bununla birlikte 4'lük bir şekilde tempo tutan bas davul eşliğine bu parçada rastlanılmamıştır. **Ride** zilinde yüksek tempo **swing** yürüyüşü ve onu destekleyen **hi-hat** vuruşlarının bu görevi bas davuldan devraldığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Şekil 35: "I'll Remember April" 29 ve 32. ölçüler arası ride zil icrası.

Teknik anlamda üst düzey **ride** zili icrası, trampet ve bas davulun ona farklı cümlelerle eşlik eden ritmik yapısı ve bu yapının melodik çizgiye dahil edilişi **bebop** müziğinin eşlik icralarında yer alan önemli unsurlardır. Max Roach'un "I'll remember April" eşlik icrası, **bebop** döneminin genel özelliklerini bize duyurması bakımından iyi bir örnek olarak dikkat çekmektedir.

⁴⁸ **Ghost Note:** Davul setinde çok hafif çalınan, neredeyse fısıltı gibi duyulan notalara denir. Bu notalar, ritmik hissi daha dinamik ve akıcı hale getirmektedir. Genellikle trampet üzerinde çalınır ve ritmin içindeki vuruşlara derinlik katar.

START TIME 1.42

15A. MAX ROACH: "I'LL REMEMBER APRIL"

INTERPRETED BY PHILIP GILLETTE

♩=200

5

9

13

17

21

25

29

33 SECOND CHORUS

37

41

45

49

53

57

61

Şekil 36: "I'll Remember April" Eşlik Transkripsiyonu (URL-4).

Davul solo ve eşlik icraları doğrultusunda 4 temel unsur dikkat çekmektedir:

1. Melodi, armoni ve form bilgisine sahip olmak.
2. Teknik donanım (single stroke roll, double stroke roll, buzz roll vb.) kazanmak.
3. Özellikle solo icralarında ortaya koyduğu müzikal dil ve tasarım. Ortaya atılan ritmik fikirlerin bilinçli bir şekilde geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi.
4. Davul setinde müzikal ifadelerin ve ritmik fikirlerin melodik bir enstrüman kadar belirgin duyurulabilmesi.

Bu çalışmada bahsi geçen bütün bu unsurlarla birlikte, analizlerden elde edilen veriler doğrultusunda metodolojik öneri olarak nitelendirilebilecek bazı çalışma rutinleri ortaya konmuştur. Öğrencilerin transkripsiyon yapma alışkanlıklarını artırmakla beraber, bu transkripsiyonlardan sistemli ve işlevsel bir yapıda yeni çalışma rutinleri oluşturmanın, lisans düzeyi caz davul öğrencileri için; odaklanan, verimli ve etkin bir çalışma süreci geçirmelerinde fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MAX ROACH ANALİZLERİ BAĞLAMINDA METODOLOJİK ÖNERİLER

Bu bölümde Max Roach'un davul solo ve eşlik transkripsiyon analizlerinden yola çıkılarak, davul setinde uygulanmak üzere yeni icra fikirleri ortaya konmuştur. Araştırma yazarı tarafından yazılan yeni etütler, varolan temel yaklaşımlarla birleştirilerek metodolojik bir yaklaşım çerçevesinde bu bölümde yer almaktadır. Solo ve eşlik icraları bağlamında öğrencilerin gelişimine katkı sağlayacağı düşünülen bu bölüm çeşitli teknik çalışmalara ağırlık vererek başlamaktadır. Daha sonrasında çeşitli orkestrasyon, cümleme ve zaman çalışmalarıyla birlikte lisans düzeyi caz davul öğrencilerine solo ve eşlik icraları konusunda gelişimlerine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

3.1. TEKNİK ÇALIŞMALAR

Bebop müziklerinin genel anlamda hızlı tempolarda icra edilmesi, yüksek seviyede teknik kapasite ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Roach'un solo analizleri, onun aksanlı **single stroke** icralarıyla beraber **single stroke roll**, **double stroke roll**, **buzz roll** ve **flam** gibi teknik unsurları üst seviyede kullandığını göstermektedir. Eşlik analizinde ise hafif sol el vuruşları ve yüksek tempoda akıcı devam eden **swing** ritmi icrası göze çarpmaktadır. Çalışmalar bu bileşenler göz önünde bulundurularak hazırlanmış ve alt başlıklar halinde sunulmuştur. Şunu da belirtmek gerekir ki; insan vücudunu tanımak, özellikle eklem, kas ve kemik yapılarının temel işleyişi hakkında bilgi sahibi olmak; bu çalışmada verilen metodolojik önerilerin sağlıklı uygulanması bakımından önem arz etmektedir. Çalışmalar genel anlamda el tekniği ağırlıklıdır. Dolayısıyla gerçekleştirilirken; bilek, parmak, kol ve omuz pozisyonları başta olmak üzere; boyun, omurga, bel gibi vücudun pek çok bölgesine dikkat edilmeli ve doğru pozisyonda çalışmaya özen gösterilmelidir (Lamb, 2018).

3.1.1. "Single Stroke" Çalışmalarında Aksan ve "Rebound" George Lawrence Stone Yaklaşımı

George Lawrence Stone 1886 doğumlu önemli bir perküsyoncu, davulcu ve davul eğitmenidir. Yazmış olduğu "Stick Control for the Snare Drummers" ve "Accents and Rebounds for the Snare Drummers" adlı iki çalışma kitabı, davulcuların günümüzde halen teknik çalışmalar bağlamında başvurduğu önemli kaynaklar olarak dikkat çekmektedir (URL- 7).

Stone'un davulculuk yaklaşımlarında bazı prensipler söz konusudur. "Stick Control" kitabında baget kontrolünün öncelikle kasların rahat hareketiyle başladığı belirtilmektedir. Davula vuruşun temelde rahat ve gevşek olması gerektiği ve bir davulcunun **full tone** veya **full stroke** (bkz. Resim 2) üretmek için mümkün olan en az çabayı göstermesi halinde, kol ve el kaslarının gergin olmayacağı düşünülmüştür. Bir diğer yaklaşım ise bagetin vuruş için her bırakılışında geri tepmeyi (**rebound**) kabul etmesidir. Kısaca etki-tepki prensibi olarak düşünülebilir. Stone, "Accents and Rebounds" kitabında bagetleri lastik bir topa benzetmektedir. Top elden bırakıldığı zaman defalarca seker ve bir kerede durmaz. Stone'un, kol ve elin sürekli hareketini (**continuous movement**) topun devamlı hareketiyle ilişkilendirdiği görülmektedir. Öğrencilerine genelde geri tepmeyi kabul ederek vurmayı, aksi taktirde baskının kasları sertleştirerek rahat ve kontrollü icrayı engelleyeceğini vurgulamıştır (URL-8).

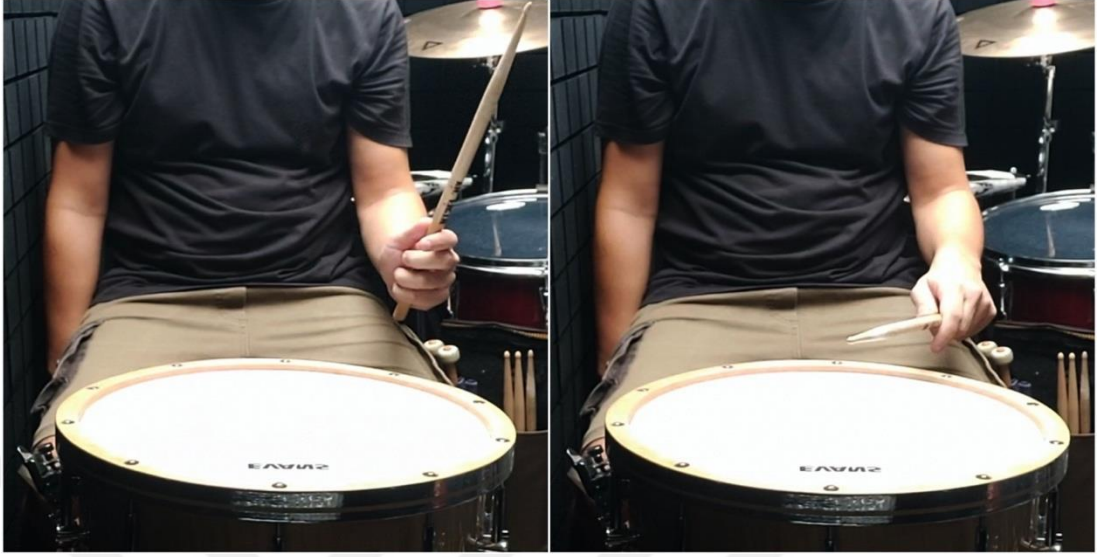
Max Roach'un analizlerinden elde edilen bilgiler, Stone'un "Accents and Rebounds" kitabından faydalanmanın etkili bir çalışma yöntemi olabileceğini göstermektedir. Buradaki egzersizlerde vuruşların nasıl yapılması gerektiği tıpkı **full stroke** örneğinde olduğu gibi tanımlanmıştır. Birleşik hareket düzeni olarak düşünülen bu çalışmalar; **full stroke**, **down stroke**, **tap** ve **up stroke** şeklinde gösterilmektedir. **Full stroke**, genellikle deriye yaklaşık 45 santim uzaklıktan yapılan vuruşlardır. Geri tepme (**rebound**) kabul edilerek baget tekrardan başlangıç noktasına geri döner (bkz. Resim 2). **Down stroke**, bagetin vuruştan sonra başlangıç noktasına geri dönmeden yüzeye yakın bir noktada tutulmasıdır (bkz. Resim 3). **Tap**, **down stroke** sonrası yüzeye yakın tutulan bagetin oradan bırakılarak vurulmasıdır (bkz. Resim 4). **Up stroke** ise bileğin yukarı doğru hafif bükülmesiyle **full stroke** ya

da **down stroke** pozisyonuna geri dönüşüdür (bkz. Resim 4). Stone sisteminde, çalınacak bir sonraki nota aksansız ise **down stroke**, aksanlı ise **up stroke** olarak kullanılır. Böylece eller bir sonraki vuruşa hazır hale getirilerek hareketin sürekliliği sağlanmış olur. **Down stroke**, 45 ile 23 santim, 45 ile 8 santim veya 23 ile 8 santim arasında; **Up stroke** ise 23 ile 45 santim, 8 ile 45 santim veya 8 ile 23 santim arasında çalınabilir. Bu düzende rahat bir kol, bilek ve parmak hareketi her zaman hatırlanması gereken önemli bir unsurdur (Stone, 2012:3).

Resim 2: Full Stroke

Resim 3: Down Stroke

Resim 4: Tap ve Up Stroke

f: full stroke
d: down stroke
u: up stroke
t: tap

♩ : 40 - 120

R: right (sağ el)
L: left (sol el)

Aksanlı "Single Stroke" Çalışma Örnekleri

Drum Set

Dr.

Dr.

Şekil 37: Aksanlı "Single Stroke" çalışma örnekleri (Stone, 2012).

Yukarıda bahsi geçen yaklaşımlar ve çalışma örnekleri başlangıçta yavaş bir tempoda çalışılmalıdır. Örneğin, Alan Dawson'un çalışma kitabında egzersizlere genellikle 40 bpm⁴⁹ tempoda başlanması tavsiye edilmektedir. Sonrasında tempo küçük aralıklarla artırılmalı, doğal ve rahat bir hareket düzeni sürdürüldüğünden emin olunmalıdır. Hareket prensiplerini kavrayıp, rahat bir şekilde icra ettikten sonra bir diğer çalışmaya geçilmesi tavsiye edilmektedir (Dawson ve Ramsay, 1998). Ayrıca, unutulmamalıdır ki: Hassasiyet artı doğruluk eşittir kontrol, kontrol artı dayanıklılık eşittir hız anlamına gelir (Stone, 2012:3).

⁴⁹ **Bpm: Beat per minute**, dakikadaki vuruş sayısı. Örneğin, 60 bpm olarak not edilen bir tempo, bir vuruşun tam olarak saniyede bir kez duyulduğu anlamına gelir.

3.2. TEMEL TEKNİK YAKLAŞIMLARLA BİRLİKTE MAX ROACH'UN ANALİZLERİ DOĞRULTUSUNDA HAZIRLANAN YENİ ETÜTLER

Bu bölümde yer alan etütler, Max Roach'un solo transkripsiyonlarından yola çıkılarak yazar tarafından hazırlanmıştır. Solo icralarında öne çıkan ritmik motifler belirlenmiş ve yeni fikirlerle harmanlanarak çeşitli çalışma örnekleri oluşturulmuştur. Bu etütleri icra ederken bir önceki bölümde belirtilen temel yaklaşımların dikkate alınması önemlidir. Max Roach'un solo analizlerinden esinlenerek hazırlanan yeni çalışma fikirleri, aşağıda verilen etütlerde detaylandırılmıştır.

3.2.1. Aksanlı "Single Stroke" Çalışmaları

ETÜT - 1 Aksanlı "Single Stroke" Çalışmaları Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Cou-Manchi-Cou 13. ve 14. Ölçü

Hakan Kılıçoğlu

Drum Set

Dr.

Dr.

Dr.

Dr.

Şekil 38: Etüt 1 - Aksanlı "Single Stroke" çalışmaları.

ETÜT - 2

Aksanlı "Single Stroke" Cümleleme Çalışmaları

Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

The image displays four musical staves, each representing a different drum set or drum pattern. Each staff is divided into two sections: 'Soru' (Question) and 'Cevap' (Answer). The patterns are written in 4/4 time and include various rhythmic notations such as eighth notes, sixteenth notes, and triplets. The first staff is labeled 'Drum Set' and the others are labeled 'Dr.'.

Şekil 39: Etüt 2 - Aksanlı "Single Stroke" cümleleme çalışmaları.

Etüt 1'in ilk iki ölçüsü, Max Roach'un 'Cou-Manchi-Cou' davul solosunun 13. ve 14. ölçülerine dayanmaktadır. Bu ölçülerdeki aksanlı vuruşlar daha önce analizler kısmında belirtildiği üzere ritmik bir fikir sunmaktadır (bkz. Şekil 10). 8'lik 3'lemeler bu fikir etrafında icra edilmiştir. Buradan yola çıkılarak Etüt 1, iki ölçülük yeni cümleler sunmaktadır. Etüt 2'de ise bu cümleler farklı kombinasyonlarla birleştirilerek dört ölçülük cümleler hâline getirilmiştir. Öğrencilerin aksanlı **single stroke** icralarını geliştirmekle beraber aynı zamanda cümleleme (**phrasing**) becerilerini de güçlendirmek istenmiştir. Bununla birlikte Etüt 1 orkestrasyon açısından da yeni fikirler barındırmaktadır. **Sticking** bilgisi içermeyen Etüt 1 ve Etüt 2 bu düzenlemeyi öğrencilere bırakmaktadır. Amaç öğrencinin kendi tercihlerine göre uygulama yapmasını sağlayarak yaratıcılığını teşvik etmektedir.

ETÜT - 3

Aksanlı "Single Stroke" Çalışmaları

Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

Joy Spring 42. ve 46. ölçüler arası

The image displays four variations of a drum exercise, labeled 1 through 4. Each variation is written on a single staff. The first variation is for the Drum Set, while the others are for Drums. The notation includes various rhythmic patterns, accents, and triplets. The first variation is for the Drum Set, while the others are for Drums. The notation includes various rhythmic patterns, accents, and triplets.

Şekil 40: Etüt 3 - Aksanlı "Single Stroke" çalışmaları.

Etüt 3, Max Roach'un 'Joy Spring' solo icrasından esinlenerek meydana getirilmiştir. Etüt 1 ve Etüt 2'de kullanılan iki ölçülük cümleleme yapısının aksine, bu çalışmada dört ölçülük cümleler etüt olarak sunulmuştur. Çeşitli orkestrasyon fikirleriyle desteklenen bu etütler, öğrencilere daha uzun cümleleme yaklaşımları kazandırarak solo icralarının gelişimine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Etüt 4 ise, bu dört ölçülük cümlelerin farklı kombinasyonlarıyla oluşturulmuştur. Öğrencilerden, bu etütlerden yola çıkarak kendi solo cümlelerini oluşturmaları beklenmekte, böylece özgün icralar geliştirmeleri teşvik edilmektedir. Bu etütlerin hazırlanmasındaki temel hedeflerden biri de bu yaratıcı bakış açısını kazandırmaktır.

ETÜT - 4

Aksanlı "Single Stroke" Cümleleme Çalışmaları

Max Roach Analizler Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

The image displays four musical staves for drum exercises. The first staff is labeled 'Soru' and 'Drum Set', showing a sequence of eighth and sixteenth notes with accents and triplets. The second staff is labeled 'Cevap' and 'Dr.', showing a response pattern with similar rhythmic values. The third staff is labeled 'Soru' and 'Dr.', showing another question pattern. The fourth staff is labeled 'Cevap' and 'Dr.', showing the corresponding answer pattern. The notation includes various rhythmic values, accents, and triplets.

Şekil 41: Aksanlı "Single Stroke" Cümleleme Çalışmaları.

Belirlediğiniz **sticking** ve vuruş türleri ile bu çalışmaları yavaştan hızlıya doğru aşamalı bir şekilde çalışarak kordinasyonunuzu geliştirmeye odaklanılmalıdır. Tempo olarak 100-240 **bpm** aralığı uygun görünmektedir. Etütler istenen rahatlığa ulaştıktan sonra icra konusunda dinamiklerden faydalanarak daha estetik duyumlar ortaya çıkabilir.

3.2.2. "Syncopation - Single Stroke" Çalışmaları

Ted Reed, 1908 Amerika doğumlu davulcu ve davul eğitmenidir. "Progressive Steps to Syncopation for the Modern Drummer" Ted Reed'in yazdığı bir nota okuma kitabıdır. Davulcuların okuma ve **syncopation** konusunda egzersiz yapabilmeleri amacıyla yazılmıştır. İlk basım yılını Reed, kitabın önsözünde 1958 yılı olarak belirtmektedir. Ancak bu çalışmada günümüze kadar pek çok kez güncellendiği görülen bu metodun 1997 yılı versiyonundan faydalanılmıştır.

Ted Reed, **syncopation** çalışmalarını gerçekleştirirken dikkat edilmesi gereken hususları şu şekilde anlatmaktadır:

- Reed, yüksek sesle sayarak çalışmanın, iyi bir okuyucu olabilmek için "şart" olduğunu belirtmektedir.
- Her iki el değiştirilerek çalışmalara başlanmalıdır.
- Yavaştan hızlıya doğru devam eden çeşitli tempolar kullanılmalıdır.
- Çalışma süresinin bir kısmı metronom ile gerçekleştirilmelidir (Reed, 1997).

George L. Stone'un vuruş prensipleri unutulmadan çalışmalar başlangıçta trampet üzerinde icra edildikten sonra aksanları **tom** ve zillere dağıtarak davul setinde orkestrasyon yapılabilmektedir. Max Roach'un solo icralarında bu yaklaşım kendini sıkça duyurur. Bunu yaparken tekrar hatırlatmakta fayda olacaktır: Çalışmalar doğal ve rahat hareket düzeninde icra edilmeli, tempoyu artırmada acele edilmemelidir.

Teknik kapasiteyle birlikte solo icralarındaki melodik ifadeler, Max Roach'un davulculuk yaklaşımındaki önemli unsurlardandır. Bu bağlamda Reed'in **syncopation** çalışmalarından yola çıkarak oluşturulan aksanlı 8'lik, 8'lik 3'leme ve 16'lık 4'leme **single stroke** sistemlerinin, Max Roach'un transkripsiyonlarını icra etmede ve buradan yola çıkarak yeni icralar ortaya koyma noktasında fayda sağlayacağı düşünülmektedir (bkz. Şekil 40).

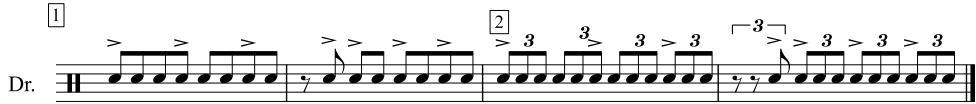
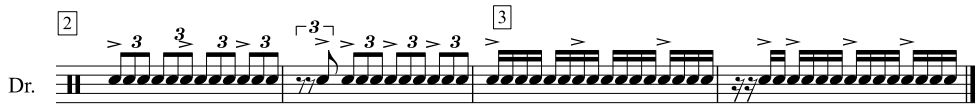
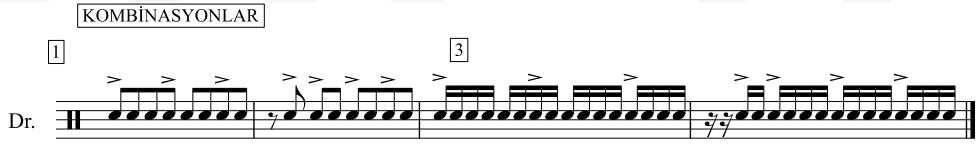
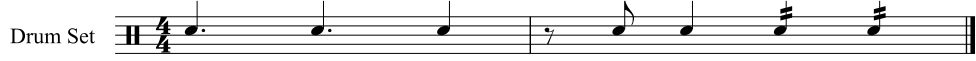
ETÜT - 5

Syncopation - Single Stroke Çalışmaları

Max Roach Analizler Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

Au Privave - 5. ve 6. Ölçü

Şekil 43: Etüt 5 - "Syncopation - Single Stroke" çalışmaları.

Yukarıda verilen iki ölçülü çalışmaları kendi aralarındaki kombinasyon örnekleri şu şekilde verilebilir:

ETÜT - 6

"Syncopation - Single Stroke" Kombinasyonları

Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

The image displays six musical staves for a drum set exercise. The first staff is labeled 'Drum Set' and is in 4/4 time. It shows a sequence of eighth notes with accents, followed by a measure with a quarter rest and a quarter note. The subsequent five staves are labeled 'Dr.' and show various rhythmic patterns, including triplets and syncopated rhythms, with accents and rests. The patterns are numbered 1, 2, 3, 1, and 2 respectively.

Şekil 44: Etüt 6 - "Syncopation - Single Stroke" Kombinasyon Çalışmaları.

Buraya kadar etütlerde kordinasyon ve tempo anlamında rahat olunduktan sonra orkestrasyon çalışmalarına başlanabilir. Davulun çeşitli bölgelerinde bu cümleler icra edilerek hem ritmik hem de melodik yaklaşımlarınız geliştirilebilir. Burada icracının yaratıcılığı ön plandadır. Farklı orkestrasyon örnekleriyle özgün icralar ortaya çıkabilir. Örnek vermek gerekirse:

ETÜT - 7
"Syncopation - Single Stroke" Orkestrasyon Çalışmaları
Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Joy Spring - 33. ve 34. ölçü

Hakan Kılıçoğlu

Drum Set

1

Dr.

2

Dr.

3

Dr.

4

Dr.

Şekil 45: Etüt 7 - "Syncopation - Single Stroke" orkestrasyon çalışmaları.

Etüt 7, "Joy Spring" solo icrasının 33. ve 34. ölçüsünde yer alan ritmik fikir sunmaktadır. **Syncopation** çalışma sistemleri bu ritmik fikirleri aksanlı vuruşlarla vermeyi ve bu vuruşlardan sonra geriye kalan boşlukları çeşitli **ghost note** vuruşlarıyla tamamlamayı önerir. Orkestrasyon fikirleri ile beraber "Joy Spring" örneğinde yer alan cümleler, 8'lik veya 16'lık gibi farklı nota değerleriyle de verilebilir. "1" ve "4" numaralı çalışmalar bu şekilde tasarlanmıştır. Daha önce verilen **syncopation** çalışmalarında olduğu gibi nota değerleri farklı olsa da melodik fikir aynıdır. Etüt 8, bu orkestrasyon fikirlerinin kombinasyonlarından oluşmaktadır. Burada nota değerleri arasındaki geçişler temiz ve akıcı olmalıdır. Koordinasyon anlamında gerekli rahatlık sağlandıktan sonra icracı yeni fikirler meydana getirme konusunda özgürdür.

ETÜT - 8
"Syncopation - Single Stroke" Orkestrasyon Çalışmaları
Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

[1]

Drum Set

[2]

Dr.

[3]

Dr.

[2]

Dr.

[1]

Dr.

[3]

Dr.

[1]

Dr.

[2]

Dr.

Şekil 46: Etüt 8 - "Syncopation - Single Stroke" orkestrasyon çalışmaları.

Buraya kadar sunulan etütlerin koordinasyon, orkestrasyon ve kombinasyon becerilerini geliştirmesi beklenmektedir. Ayrıca iki ve dört ölçülük soru-cevap yapısında verilen kombinasyon örnekleri ile hem solo icraların gelişimi hem de **single stroke**, **single stroke roll** gibi teknik yaklaşımları gerekli seviyeye ulaşılmasında etkili olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, **sticking** düzenlemeleriyle birlikte bu yeni etütlerin lisans düzeyi caz davul öğrencilerine ilham vermesi, yaratıcılıklarını geliştirmesi ve özgün icralar ortaya koymalarında yardımcı olması hedeflenmektedir.

3.2.3. "Gladstone/Free Stroke" Tekniği ve "Single Stroke Roll" Çalışmaları

Billy Gladstone, 15 Aralık 1892 Romanya doğumlu müzisyen, eğitimci ve mucittir.⁵⁰ 11 yaşında Amerika'ya göç etmiştir. Gladstone'un davul çalım yaklaşımı Stone'un yaklaşımına çok benzemektedir. Temel fikir her vuruş için bagetleri başlatıp durdurmak yerine, elleri sürekli bir hareketle devam ettirerek zaman ve enerji kaybını önlemek üzerinedir. Diğer yandan, Stone'un yaklaşımından farklı olarak **falcrum point** yani bagetin dayanak noktaları (bkz. Resim 5) ve parmak kullanımına daha fazla önem verdiği bilinmektedir. Gladstone'a göre eller, bagetin titreşimini hissedebilecek kadar gevşek tutulmalıdır. Parmaklar ise tıpkı piyanonun tellere vuran çekiçleri gibi hareket etmelidir (URL-8).

Gladstone'un **free stroke** tekniği üç aşamadan oluşmaktadır:

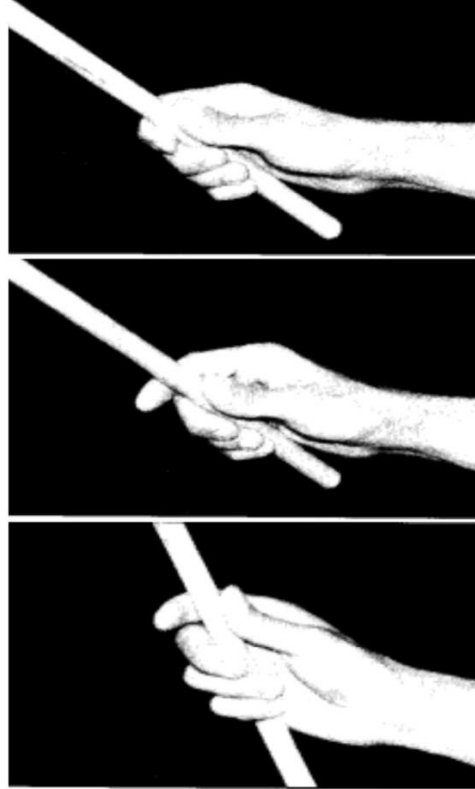
1. Öncelikle, baget bilekten bırakılarak vuruş gerçekleştirilir ve bagetin geri tepmeyi (**rebound**) alarak geri dönmesi sağlanır. Burada bileğin ve parmakların vuruştan sonra herhangi bir müdahalesi söz konusu değildir. Bilek vuruştan sonra aşağı pozisyonunda kalır ve parmaklar

⁵⁰ Ted Reed, Billy Gladstone'un patenti alınmış yaklaşık 40 icadının bulunduğunu aktarmaktadır. Dairesel biçimli davul çalışma pedi, üst ve alt derilerin üstten ayarlanmasına izin veren bir trampet akort cihazı bazı buluşları arasındadır.

tamamen açıktır. Baget ve bileğin geri tepme ilişkisini pekiştirmesi bakımından önemli bir aşamadır (bkz. Resim 6).

2. İkinci aşama bageti bırakma ve yakalama olarak düşünülmektedir. Tıpkı bir tenis topunu bırakıp geri tutmak gibi baget; yukarıdan bilek hareketiyle bırakılır, deriden geri tepmeyle birlikte başlangıç noktasına ulaşmasıyla tekrardan yakalanır (bkz. Resim 7).
3. Üçüncü ve son aşama, daha önceki iki aşamada pekiştirilen geri tepme hareketinin sürekliliğini sağlamaktır. Deriden gelen geri tepme hareketi sürekli hale getirilir (**continuous motion**) (bkz. Resim 8). Gladstone'un **free stroke** yaklaşımı, minimum enerji ile maksimum ses verimliliği elde etmeyi amaçlamaktadır (Jojo Mayer Secret Weapons for The Modern Drummers, 2007).

Resim 5: Bagetin eldeki dayanak noktaları (falcrum points)

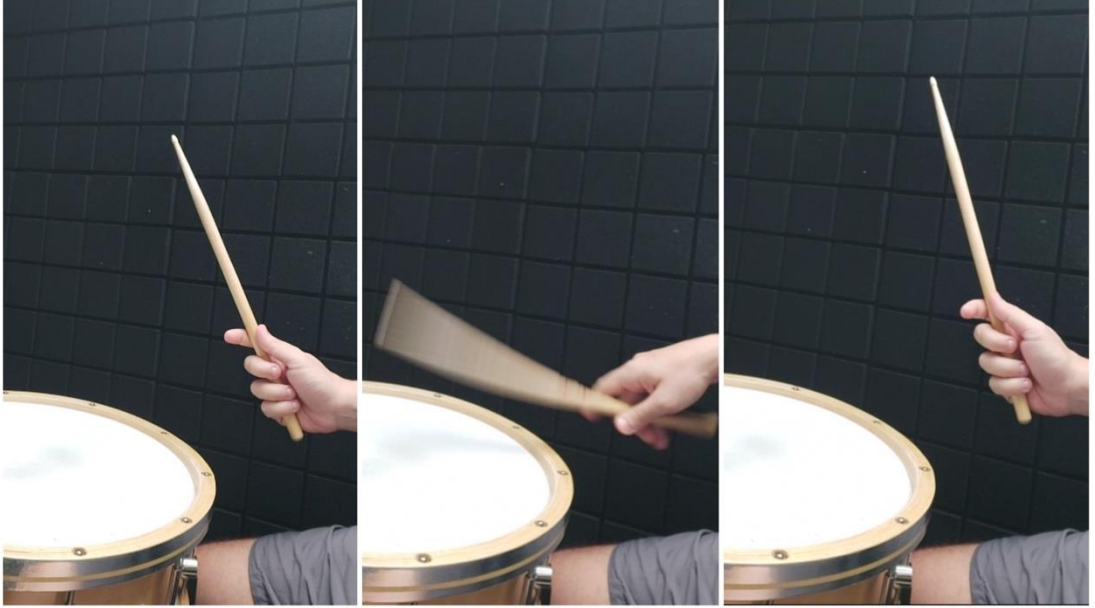

Kaynak: URL-8.

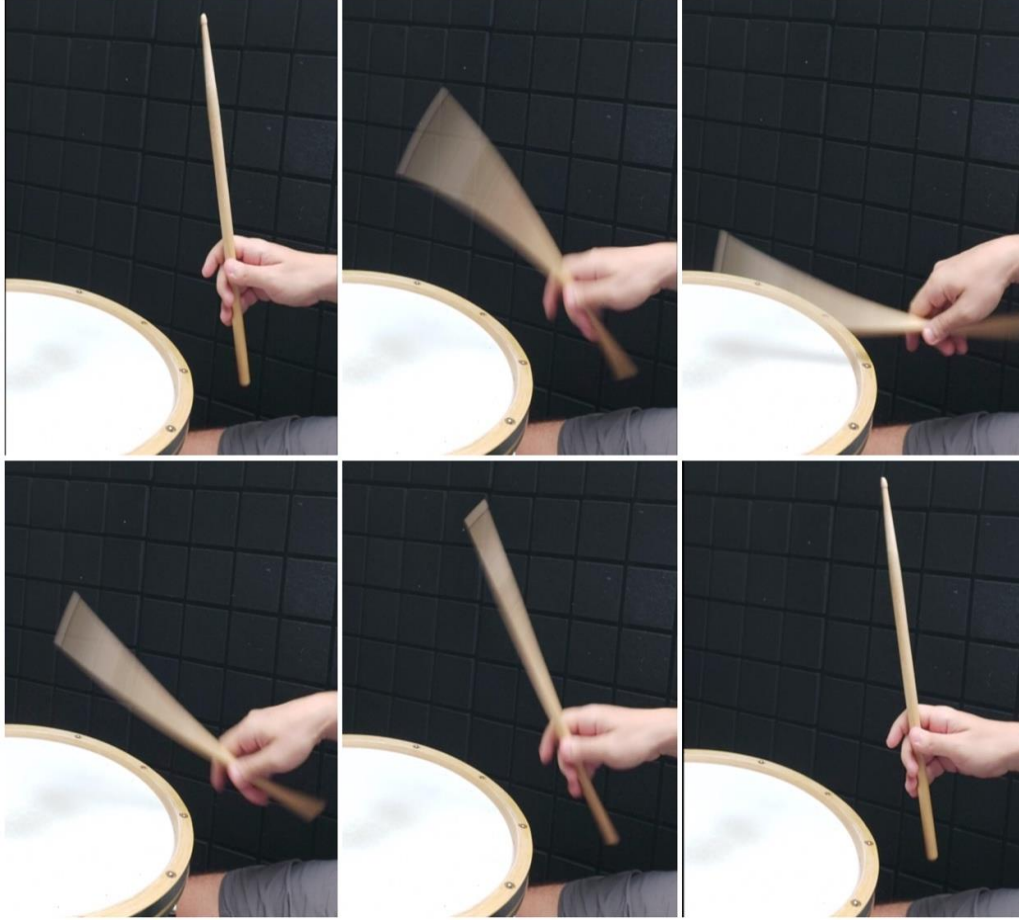
Resim 6: "Free stroke" 1. Aşama

Resim 7: "Free stroke" 2. Aşama

Resim 8: "Free stroke" 3. Aşama

Yukarıda bahsi geçen yaklaşımlar kavrandıktan sonra aşağıda verilen **single stroke roll** çalışma örneğine başlanabilir (bkz. Şekil 42). Joe Morello'nun "Time of Table" olarak adlandırdığı bu çalışma aynı zamanda iyi bir **single stroke roll** egzersizi olarak dikkat çeker. Bagetin geri tepmeyi (**rebound**) kabul etmesi ve yavaştan hızlıya doğru gidildikçe vuruş açılarının küçülmesi çalışmayı gerçekleştirirken unutulmaması gereken önemli bir husustur. Ayrıca vücudun rahat olmasına, özellikle eller, kollar ve omuzlarda doğal hareket düzeninin bozulmamasına dikkat edilmelidir.

Single Stroke Roll Çalışması

JOE MORELLO

$\text{♩} = 60$

DRUM SET

2

Dr.

3

Dr.

4

Dr.

5

Dr.

6

Dr.

7

Dr.

8

Dr.

9

Dr.

10

Dr.

11

Dr.

12

Dr.

Şekil 47: "Single Stroke Roll" çalışması (Morello, 2000).

Yukarıda verilen temel yaklaşımları gerçekleştirildikten sonra Etüt 9'da yer alan yeni çalışma örneklerine geçiş yapılabilir. Farklı nota değerlerinde geçişler yapılarak icra edilen bu etüdün, aynı zamanda davul setinde orkestrasyonunu yapmak mümkündür. Etüt 10, Etüt 11 ve Etüt 12'de bu orkestrasyon örneklerine yer verilmiştir. Yeni etütler şu şekilde sıralanmaktadır:

ETÜT - 9 "Single Stroke Roll" Çalışması

Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

♩: 60-80

Drum Set

Dr.

Dr.

Dr.

Dr.

Dr.

Dr.

Dr.

Şekil 48: Etüt 9 - "Single Stroke Roll" çalışması.

ETÜT - 10
"Single Stroke Roll" Orkestrasyon Çalışması
Max Roach Analizler Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

♩: 60-80

Drum Set

Dr.

Dr.

Dr.

Dr.

Dr.

Dr.

Dr.

The musical score for 'Single Stroke Roll' exercise is presented in 4/4 time with a tempo of 60-80. It consists of a drum set part and a drum line part. The drum set part begins with a sequence of eighth notes, including triplets and sixteenth notes. The drum line part follows, also featuring eighth notes, triplets, and sixteenth notes, with some measures containing rests or specific drum sounds indicated by 'x' marks. The score is divided into measures, with some measures containing rests or specific drum sounds indicated by 'x' marks.

Şekil 49: Etüt 10 - "Single Stroke Roll" orkestrasyon çalışması.

ETÜT - 11

"Single Stroke Roll" Orkestrasyon Çalışması

Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

♩: 60-80

Drum Set

Dr.

Dr.

Dr.

Şekil 50: Etüt 11 - "Single Stroke Roll" orkestrasyon çalışması.

ETÜT - 12

"Single Stroke Roll" Orkestrasyon Çalışması

Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

♩: 60-80

Drum Set

Dr.

Dr.

Dr.

Şekil 51: Etüt 12 - "Single Stroke Roll" orkestrasyon çalışması.

Nota değerleri arasındaki geçişlerin sorunsuz olmasına dikkat edilmelidir. Bununla birlikte orkestrasyon ve **sticking** konusunda gerekli düzenlemeleri yaparak ergonomik bir icra ortaya koymaya çalışılmalıdır. Davul setinin başında rahat olunmalı ve teknik çalışmalar bölümünün ilk kısmında verilen temel yaklaşımlar göz önünde bulundurulmalıdır. Diğer yandan koordinasyon ve hakimiyet konusunda istenilen rahatlığa ulaştıktan sonra çalışmaları çeşitli dinamikler kullanarak icra edebilirsiniz (bkz. şekil 51). Bunu yaparken vuruş açılarına dikkat edilmeli ve hızlanma konusunda aceleci davranılmamalıdır.

3.2.4. "Double Stroke Roll" ve "Buzz Roll" alışmaları

Bu bölüme kadar verilen tüm etütlere **sticking** açısından gerekli düzenlemeler yapıldığı taktirde **double stroke** vuruşları eklenebilir. Dolayısıyla araştırmada yer alan etütlerle **double stroke** alışmaları yapılabilir. **Double stroke roll** ve **buzz roll** icraları srekliplik sağlayan bağlı duyumlar ortaya koyması bakımından solo analizlerde dikkat çeken bir diğer teknik unsurlardır. Bu bağlamda çalışmaya katkı sağlaması bakımından çeşitli etütlere bu bölümde yer verilmesi düşünülmüştür. Bir nceki kısımda yer alan Joe Morello'nun **single stroke roll** (bkz. şekil 47) alışma rneği aynı zamanda faydalı bir **double stroke roll** alışmasına dönüştürülebilir. Çalışma, 4/4'lk zaman biriminde 4'lk nota ile başlayıp 32'lik 12'lemeye kadar; yavaştan hızlıya, hızlıdan yavaşa doğru seyir etmektedir (şekil 52). Kasları aşamalı bir şekilde kuvvetlendirmesi bakımından önemli olduğu düşünülen bu çalışmanın aksansız bir şekilde icra edilmesi gerekmektedir. Başlangıç temposu 60 bpm olarak verilmiştir.

Double stroke roll çalışmaları ile **buzz roll** alışmaları arasında önemli bir bağlantı bulunmaktadır. **Buzz roll**, **double stroke roll**'un bir uzantısı olarak düşünülebilir. Bilek, parmak hareketleri ile beraber tempo hızlandıkça trampet vuruşlarındaki baskıyı arttırır. Bu baskı ilerleyen süreçte vuruşların **buzz roll** şeklinde duyulmasına yol açar. Analizler Max Roach'un solo icralarında **double stroke roll** ve **buzz roll** vuruşlarını çeşitli şekillerde kullandığını göstermektedir. Bu doğrultuda bahsi geçen bağlantıyı güçlendirmek adına birkaç yeni çalışma örnekleri eklemek faydalı olacaktır (bkz. şekil 48).

Double Stroke Roll Çalışması

Şekil 52: "Double Stroke Roll" çalışması.

Morello, “Master Studies” metodunda tıpkı diğer ustaların da belirttiği üzere; çalışmaları icra ederken vücudun rahat olması gerektiğinin altını çizmektedir. El, kol ya da omuza yüklenen herhangi bir kasma durumunda buradaki kasların verimli çalışmasının engelleneceğini vurgulayan Morello, temponun yükselmesiyle beraber kaslardaki rahatlık seviyesinin artırılması gerektiğini aktarır (Morello, 2000). Bu doğrultuda Morello'nun bu yaklaşımını metodolojik öneriler bölümünde verilen tüm çalışmalara uygulamak oldukça önemlidir. Bununla birlikte, John Lamb'ın “Anatomy of Drumming” kitabı, bu süreçte fayda sağlayacağı düşünülen bir diğer önemli kaynak olarak göze çarpmaktadır. Teknik çalışmalar bilek, kol, omuz ve bel rahatsızlıklarına yol açabilmektedir. Bu bakımdan bağ dokuları, kas ve eklemler gibi anatomik bilgilere sahip olunmasıyla, davul seti icralarında ortaya çıkabilecek fiziki sorunların önüne geçilebileceği düşünülmektedir. Sağlıklı, etkin ve verimli bir icra süreci için bu durum göz önünde bulundurulmalıdır (Lamb, 2018).

ETÜT - 13

"Double Stroke Roll" ve "Buzz Roll" Çalışması

Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Sticking: R R L L

♩: 60-100

Hakan Kılıçoğlu

Drum Set

3

Dr.

5

Dr.

7

Dr.

R L R L R L R L

9

Dr.

11

Dr.

13

Dr.

R L R L R L R L R L R L R L

15

Dr.

R L R L R L R L

Şekil 53: Etüt 13 - "Double Stroke Roll" ve "Buzz Roll" çalışması.

ETÜT - 14
"Double Stroke Roll" Çalışmaları
Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Daahoud - Davul solo ilk 4 ölçü

Hakan Kılıçoğlu

♩: 100-240

Drum Set

Dr. 1 2 3 4

R R L R R L R R L R R L L L R L L R L L R

Dr. 3 4 5 6

R L L R L L R L L R L L L R R R L R R L R R R

Dr. 5 6 7 8

R L R R L R R L R R L R L R L L R L L R L L R L

Dr. 7 8 9 10

R L L R R L L R R L L R L R R L L R R L L R R L

Dr. 9 10 11 12

R R L L R R L L R R L L L L R R L L R R L L R R

ORKESTRASYON + KOMBİNASYON ÖRNEĞİ

Dr. 3 9 5 2

RLLRLLRLLRLL RLLRLLRLLRLL RLRLRLRLRLR LRRLRLRLRLR

Şekil 54: Etüt 14 - "Double Stroke Roll" çalışmaları örnekleri.

3.2.5. "Double Stroke Roll" için "The Snap" Tekniği

Snap tekniği **double stroke roll** gelişimi için önemli bir araçtır. **Double stroke roll** vuruşlarında genellikle ikinci vuruşlar daha zayıf duyulur. **Snap** tekniği bu ikinci vuruşları kuvvetlendirmek adına faydalı bir egzersizdir. Bu teknikte ilk olarak bilek aşağı doğru hareketle ilk vuruşu gerçekleştirir. Parmaklar vuruştan sonra tamamen açık bırakılır. Ardından parmakların ani bir hareketiyle avuç kapanır ve ikinci vuruş böylelikle daha kuvvetli bir şekilde gerçekleştirilmiş olur (Mayer, 2007).

Resim 9: "The Snap" Tekniği

3.3. ZAMAN TABLOSU

Zaman tablosu, nota değerlerinin öğrenilmesi ve icra edilmesi konusunda davulculara yardımcı olacağı düşünülen bir diğer çalışma önerisidir. Nota değerlerinin sıralandığı piramidi andıran bu şemanın; yavaştan hızlıya, kolaydan zora ya da az vuruştan çok vuruşa doğru devam eden bir yapıda olduğunu söylemek mümkündür. Aşağıda verilen çalışmada çeşitli harflerle işaretlenen nota değerleri, önce harf sırasına göre daha sonra harfler arası kombinasyonlar yapılarak çalışılmalıdır. Burada amaç nota değerlerini içselleştirmekle beraber bu nota değerleri arasında sağlıklı geçişler yapabilmektir.

Roach'un solo analizlerinde; 2'lik 3'leme, 4'lük, 4'lük 3'leme, 8'lik, 8'lik 3'leme ve 16'lık nota değerlerinin sıkça kullanıldığı gözlemlenir (bkz. Şekil 43). Zaman tablosuyla beraber, kolaylık sağlaması bakımından; 2'lik üçleme ve 4'lük 3'lemele nota değerlerinin 8'lik alt bölünme açılımları da ayrıca verilmiştir (bkz. Şekil 44). Ek olarak, zaman tablosunun teknik gelişime katkısını tekrar hatırlatmakta fayda olacaktır. Daha önce verilmiş olan **single** ve **double stroke roll** çalışmaları buna örnek olarak gösterilebilir (bkz. Şekil 39, Şekil 40). Teknik gelişim, zamanı taşıma, solo ve melodik ifadelerin oluşumuna katkısı bakımından zaman tablosu davulcular için önemli bir çalışma olarak dikkat çekmektedir (URL-5).

Süre: 10 dakika
Teknik: free stroke
♩ : 60-120

Zaman Tablosu

A

DRUM SET

B

Dr.

C

Dr.

D

Dr.

E

Dr.

F

Dr.

G

Dr.

H

Dr.

Şekil 55: Max Roach'un solo icralarından yola çıkılarak hazırlanan zaman tablosu örneği (URL-5).

Şekil 56: 2'lik 3'leme ve 4'lük 3'lemenin açılımları (URL-5).

3.4. RIDE ZİLİ "SWING" RİTMİ İCRASI VE "COMPING" ÇALIŞMALARI

Bebop müziklerinde yüksek tempoya sık rastlanılır. **Ride** zilinde bu gibi tempolarda akıcı bir **swing** ritmi icra edebilmek, davulcuların fiziksel anlamda zorlanabildiği süreçler olarak dikkat çekmektedir. Bu bölümde hedeflenen tempoyu icra edebilmek adına bazı teknik yaklaşımlardan faydalanmanın davul öğrencilerine kolaylık sağlayacağı düşünülmüştür. Günümüzde oldukça bilinen ve davulcuların sıklıkla başvurduğu **Moeller** teknik, bu yaklaşımlar arasında önemli bir konumdadır. **Swing** ritmini **Moeller** yaklaşımıyla icra etme fikri bu konu başlığının metodolojik önerisini ortaya koyar. Bu yaklaşım aynı zamanda **comping** icralarında da rahatlıkla kullanılabilir. **Swing** ritmi ve **comping** çalışma önerilerine geçmeden önce **Moeller** tekniğin ne olduğundan bahsetmek gerekmektedir.

3.4.1. "Moeller" Teknik

Moeller teknik veya başka bir deyişle **whipping motion**, adını 1900'lerin başlarında yaşamış olan perküsyoncu ve davulcu Sanford A. Moeller'dan almıştır. Ancak bu teknik Sanford A. Moeller'a ait değildir. Moeller, uzun yıllar dönemin önemli davulcularını gözlemlemiş ve onların davulculuk yaklaşımlarını analiz ederek davulculuğun doğal bileşenlerini sistemleştirmeye çalışmıştır. Buradan yola çıkarak **Moeller** teknik ya da **whipping motion** yaklaşımının belki de daha önceki yıllarda kullanılıyor olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Sanford A. Moeller tarafından sisteme oturtulan bu yaklaşıma öğrencileri yıllar içerisinde "Moeller Yöntemi" ya da "Moeller Tekniği" adını vermişlerdir. Sanford A. Moeller'ın öğrencilerinden biri olan Jim Chapin, **Moeller** tekniğin günümüz davulcularına aktarılmasında önemli rol oynamıştır (URL-8). Literatüre bakıldığında Joe Morello, Dom Famularo ve Claus Hessler **moeller** teknik üzerine metodolojik çalışmalar vermiş bir diğer önemli davulcular olarak dikkat çekmektedir.

Moeller'in öğrencilerine öğrettiği üç tür vuruş bulunmaktadır: **Down stroke**, **up stroke** ve **tap**. Jim Chapin, **full stroke** ve **down stroke** vuruşlarını tıpkı kırbaç şaklatmaya hazırlanır gibi ani bir hareketle yapılması gerektiğini belirtmektedir. Çalan kişi, bagetin yüzeyden sekmesine izin vermeli ve elini onunla birlikte geri getirmelidir. Bununla birlikte **up stroke**, bilek ve kolun yukarı doğru hareketiyle yapılan bir vuruş şeklidir. Moeller'ın bu vuruşu genellikle **down stroke** vuruşlarında ustalaştıktan sonra öğrettiği görülmektedir. **Tap** vuruşları genel olarak **down** ve **up stroke** vuruşları arasında meydana gelen hafif vuruşlar olarak düşünülür. Moeller, sırayla bu üç vuruş tipini de kullanarak tek elle üçleme icrasını; **down, tap, up**, onaltılık dörtleme icrasını ise **down, tap, tap, up** sıralamasıyla göstermiştir (bkz. Resim 10). Özetle, Sanford A. Moeller, hızlı tempolarda daha küçük vuruşları, daha büyük vuruşlardan gelen geri tepmeler olarak düşünmüştür. Öğrencilerine tek bir hareketle birden fazla vuruş yapabilmeyi bu şekilde aktardığı görülmektedir (URL-9).

Farklı açılarda kullanılan üç tür **Moeller** vuruş biçimi bulunmaktadır: **Full moeller**, **half moeller** ve **low moeller**. **Full moeller**, omuzdan başlayıp bileğe kadar

devam eden zincirleme hareket düzenidir (bkz. Resim 11). **Half moeller**, zincirleme hareketin dirsekten başlayıp ön kol ve parmaklara doğru devam ettiği daha küçük açılı hareket düzenidir (bkz. Resim 12). Davulcuların en yaygın kullandığı **moeller** yaklaşımı olarak düşünülmektedir. **Low moeller** ise hareketin bilek ve parmaklar arasında devam ettiği, açının giderek daha da küçüldüğü bir diğer hareket düzenidir (bkz. Resim 13). Açılar her ne kadar farklılık gösterirse gösterebilir, **moeller** vuruş türlerinin hepsinde daha önce bahsi geçen kırbaçlama hareketinin, yani; **whipping** hareketinin yapılması gerektiğini unutmamak gerekir. Bu bilgiler ışığında **moeller** tekniğin birden fazla vuruşu tek bir hareketle yapabilmenize olanak veren bir yaklaşım olduğu görülmektedir. Hareketin rahat ve serbest bir yapıda olması daha az enerji harcamanıza ve daha verimli ses elde etmenize olanak sağlar (Mayer, 2007).

Resim 10: Jim Chapin - Down, Tap, Up Stroke Gösterimi

Kaynak: <https://www.drummerworld.com/Videos/jimchapinmoeller1.html>

Resim 11: Full Moeller

Kaynak: Mayer, 2007

Resim 12: Half Moeller Stroke

Kaynak: Mayer, 2007

Resim 13: Low Moeller Stroke

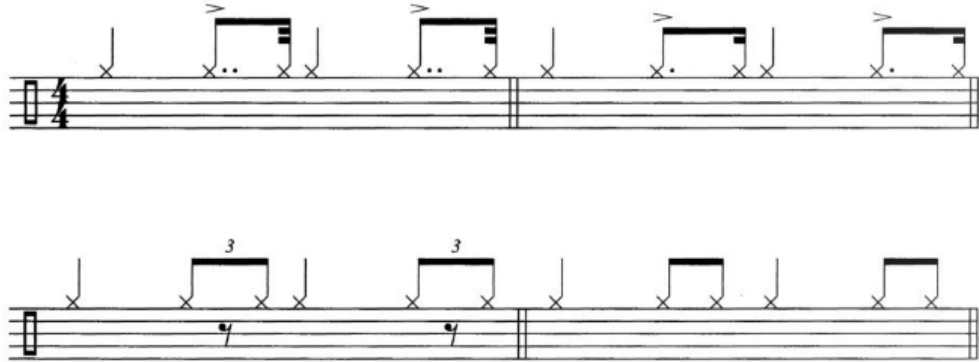
Kaynak: Mayer, 2007

Jim Chapin, 1948 yılında "Advance Techniques for the Modern Drummer" adlı çalışma kitabını yayınlamıştır. Caz ve **bebop** davulcularının sıklıkla başvurduğu bu kitaptan Max Roach şöyle bahseder: "Bu kitapla pek çok davulcuyu yendi! (...) Hepimiz bu konuda tökezliyorduk. Ama o, kitabında davul setinin neyle ilgili olduğunu kavramsallaştırmaya önemli bir katkıda bulundu ve bunu kitabında çok net bir şekilde açıkladı" (URL-10). **Moeller** teknikle beraber çeşitli teknik yaklaşımların bulunduğu bu kitaptan pek çok davulcu gibi Roach'un da faydalandığını söylemek yanlış olmayacaktır. Roach'un transkripsiyonlarıyla beraber bu transkripsiyonlardan oluşturulan metodolojik önerileri icra ederken; Stone, Gladstone ya da Moeller gibi teknik yaklaşımlardan faydalanmanın caz davul öğrencilerinin gelişimleri bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

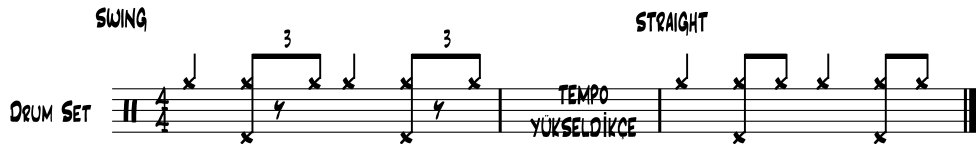
3.4.2. "Swing" Ritmi Çalışmaları

John Riley'nin "The Art of Bop Drumming" metodu **bebop** davulculuğunu merkeze alan önemli kaynaklardandır. Burada **ride** zili icrasına yönelik 4 farklı yaklaşımdan bahsedilmektedir (bkz. Şekil 45). 8'lik 3'leme olarak yazılmış üçüncü

örnek, en yaygın tercih edilen **swing** yürüşü olarak kabul edilmektedir. Öğrencilerin bu yaklaşımları bilmesi, icra etmesi ve en nihayetinde duyumlarını geliştirmesi önem arz eder. Bu çalışma önerilerinin “**one-triplet, two-triplet...**” ve ya “1-ve, 2-ve...” şeklinde sayılarak üçlü bölünme hissiyatının içselleştirilmesi tavsiye edilmektedir. Bununla birlikte tempo hızlandıkça **ride** zili yürüyüşündeki 3’lü **swing** hissiyatı yerini 8’lik iki eşit vuruş (**straight**) duyumuna bırakmaktadır (bkz. Şekil 46). **Bebop** müziği genel anlamda yüksek tempolarda icra edildiği için bu 8’lik duyuma çoğu zaman rastlanılır (Riley, 1994). Ancak Max Roach, çalışmada yer alan eşlik analizinde, **swing** ritminin 3’lü hissiyatını olabildiğince koruyarak icra ettiğini bizlere duyurmaktadır.

Şekil 57: Ride zili Swing yürüyüş örnekleri (Riley, 1994).

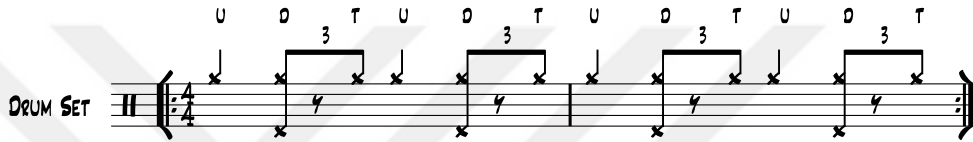
Şekil 58: Yüksek tempo "swing" icrası 8'lik nota duyum örneği.

Moeller teknik yaklaşımının **swing** ritmi çalışmalarında yüksek tempolarda etkin bir icra ortaya koymak adına uygulanabileceğinden daha önce bahsedilmişti. Bir örnek vermek gerekirse şu şekilde gösterilebilir:

TEKNİK: MOELLER
SÜRE: 10 DK.
♩ : 100-200

U: UP STROKE
D: DOWN STROKE
T: TAP

"Swing" Çalışması

Şekil 59: Moellertechnik "Swing" çalışma örneği.

Sağ el **swing** icrası rahat bir yapıda istenilen tempoya ve duyuma ulaştıktan sonra **comping** çalışmalarına geçilmesi uygun olacaktır. Sol el ve sağ ayak **comping** uygulamalarının sağ el **swing** ritmi ile uyumlu birlikteliği; **comping** çalışmalarının temel hedeflerindendir.

3.4.3. "Comping" Çalışmaları

Comping, kelime anlamı olarak **accompanying** kelimesinin kısaltmasıdır. Eşlik eden anlamına gelmektedir. Transkripsiyon ve analizler bölümünde yer alan "I'll Remember April" eşlik icrasından yola çıkılarak çeşitli **swing** ve **comping** çalışmaları bu bölümde sunulmuştur. Bununla birlikte daha önceden belirtildiği üzere **bebop** dönemi davulculuk yaklaşımlarında **ride** zili ön plandadır. Bu bölüm eşlik analizinden öteye giderek **bebop** müzikleri merkezinde lisans düzeyi caz davul seti öğrencilerine icralarında faydalanabilecekleri çeşitli etütler sunmaktadır.

Comping çalışmaları **ride** zili **swing** ritim kalıbını devam ettirirken sol el ve sağ ayağın çeşitli vuruşlar gerçekleştirmesine olanak veren egzersizlerdir. **Ride** ziliin eşlikçileri de denebilir. Ritmik ya da melodik hatta dahil olmada davulculara

yardımcı olmayı amaçlayan bu çalışmalar, başlangıçta iki ölçü uzunluğunda cümlelerden oluşmaktadır. Aşağıda verilen örnekler John Riley'nin eşlik çalışmalarından yola çıkılarak araştırmacı tarafından ortaya konmuştur. Daha önceden sıkça bahsedildiği üzere etütleri icra ederken rahat olmak, vuruş türlerinde yer alan yaklaşımları doğru uygulamaya özen göstermek ve son olarak çalışmaları yavaştan hızlıya doğru devam eden bir yapıda gerçekleştirmek oldukça önemlidir.

Süre: Her bir çalışma
20 tekrar süresince.

"Comping" Çalışmaları - 1

Hakan Kılıçoğlu

♩ : 100-240 (1 VE 2 VE 3 VE 4 VE)

DRUM SET

Dr. 3 A)

Dr. 7 C)

Dr. 11 E)

Dr. 15 G)

Şekil 60: "Comping" sol el (trampet) çalışma örneği.

Süre: Her bir çalışma
20 tekrar süresince.

"Comping" Çalışmaları - 2

Hakan Kılıçoğlu

♩ : 100-240 (1 VE 2 VE 3 VE 4 VE)

DRUM SET

Şekil 61: "Comping" sağ ayak (bas davul) çalışma örneği.

Süre: Her bir çalışma
20 tekrar süresince.

"Comping" Çalışmaları - 3

Hakan Kılıçoğlu

♩ : 100-240 (1 VE 2 VE 3 VE 4 VE)

DRUM SET

Şekil 62: "Comping" sol el (trampet) çalışma örneği.

Süre: Her bir çalışma
20 tekrar süresince.

"Comping" Çalışmaları - 4

Hakan Kılıçoğlu

♩ : 100-240 (1 VE 2 VE 3 VE 4 VE)

DRUM SET

Dr. 3 A) 3 B) 3 C) 3 D) 3 E) 3 F) 3 G) 3 H)

Şekil 63: "Comping" sağ ayak (bas davul) çalışma örneği.

Süre: Her bir çalışma
20 tekrar süresince.

"Comping" Çalışmaları - 5

Hakan Kılıçoğlu

♩ : 100-240 (1 VE 2 VE 3 VE 4 VE)

DRUM SET

Dr. 3 A) 3 B) 3 C) 3 D) 3 E) 3 F) 3 G) 3 H)

Şekil 64: "Comping" sol el (trampet) çalışma örneği.

Süre: Her bir çalışma
20 tekrar süresince.

"Comping" Çalışmaları - 6

Hakan Kılıçoğlu

♩ : 100-240 (1 VE 2 VE 3 VE 4 VE)

DRUM SET

3 A) 3 B) 3 C) 3 D) 3 E) 3 F) 3 G) 3 H)

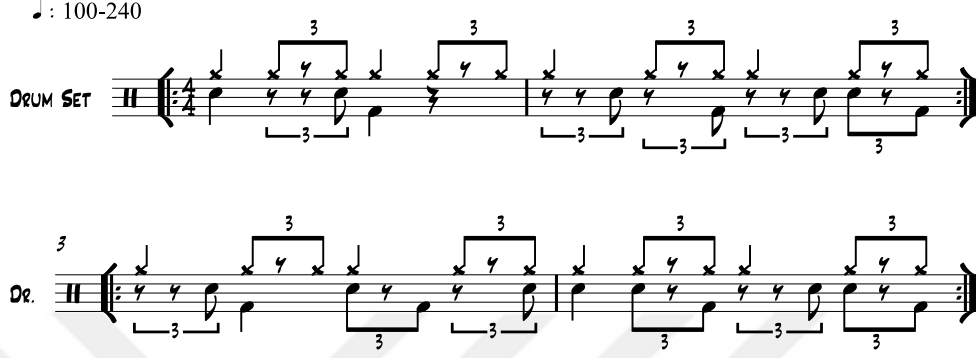
Şekil 65: "Comping" sağ ayak (bas davul) çalışma örneği.

Buraya kadar verilmiş olan **comping** çalışmalarında icra bakımından istenilen tempoya ve rahatlığa ulaşıldıktan sonra sol el (trampet) ve sağ ayak (bas davul) çalışmaları arasında kombinasyonlar yapılabilir. Çalışmaların üst kısmında verilen harflerin sıralaması değiştirilerek iki, dört ya da sekiz ölçülü cümleler (**phrases**) oluşturulabilir. Öğrencilerin yaratıcılıklarını kullanarak bu harf kombinasyonlarından kendi eşlik cümlelerini oluşturmaları istenebilir. Bu onların özgün eşlik icraları ortaya koymalarında etkili olacaktır (Riley, 1997). Aşağıdaki verilen iki ölçülü **comping** örnekleri şu şekilde gösterilebilir:

Süre: Her bir çalışma
20 tekrar süresince.

Trampet ve Bas Davul "Comping" Kombinasyonları

Hakan Kılıçoğlu

Şekil 66: Trampet ve bas davul "comping" kombinasyon örnekleri.

Burada verilen egzersizlerin **swing** ritmiyle çalındığı unutulmamalıdır. Sağ el ve sol ayak **ride** zilinde bu yürüyüşü devam ettirirken sol el ve sağ ayak trampet ve bas davulda eşlik çalışmalarını icra eder. Çalışmaların “**one-triplet, two-triplet...**” ve ya “1-ve, 2-ve...” şeklinde sayılarak gerçekleştirilmesi oldukça önemli bir diğer yöntemdir (Riley, 1997). Bu yöntem metodolojik öneriler bölümünde yer alan tüm çalışmalar için tavsiye edilebilir. Tıpkı; Stone, Gladstone ya da Moeller gibi teknik yaklaşımların bütün çalışmalara uygulanması gibi. Öğrenciler, altı çizilen bu tavsiyeleri hatırlayarak bilinçli ve odaklanan bir çalışma rutini oluşturabilirler. Bu durumun öğrencilerin gelişimine olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Burada öğreticinin rehberliği ve öğrencinin öğrenme arzusu önem arz eden bir diğer husustur. Öğrencinin hangi konuyu nasıl öğrenmesi gerektiğini, öğreticinin ise verilmek istenen bilginin nasıl öğretilmesi gerektiğini bilmesi; verimli bir öğrenim-öğretim sürecinin gerçekleşmesine katkı sağlayacaktır.

Davul seti çalmak fiziksel ve zihinsel anlamda zorlu bir süreçtir. Öğrencilerin çalışma süreçlerinde çeşitli problemlerle karşılaşmaları sıkça rastlanılan bir durumdur. Birkaç örnek vermek gerekirse; öğrenci, temponun yükselmesiyle birlikte el tekniği ile ilgili sorunlar yaşayabilir. Çalışma sürecinde oturuş, tutuş, vuruş pozisyonları ile ilgili kafasında nasıl yapması gerektiği konusunda soru işaretleri

oluşabilir. Ek olarak zihninde gerçekleştirdiği bu çalışmaların ne işe yarayacağını sorgulayabilir. Özetle, ğrencilerin pek çok problemle karşılaştığı gözlenir. Bu gibi durumlarda hem öğrencinin hem de öğreticinin karşılaşılan bu problemlere çözüm üreten bir stratejiye sahip olmaları, öğrenmenin verimli gerçekleşmesi adına önem arz etmektedir. Bu bağlamda etkin bir öğrenme ve öğretme stratejisi olan “Probleme Dayalı ğrenme” yaklaşımından faydalanmanın hem öğrenciye hem de öğreticiye katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışma metodolojik önerilerin yer aldığı bölümün, "Probleme Dayalı ğrenme" yaklaşımıyla desteklenerek caz davul öğrencilerine öğrenme-öğretme sürecinde fayda sağlamasını hedeflemektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

PROBLEME DAYALI ÖĞRENME YAKLAŞIMI VE LİSANS DÜZEYİ CAZ DAVUL EĞİTİMİNE UYGULAMA ÖRNEĞİ

Probleme dayalı öğrenme yaklaşımı 1950'li yıllarda Case W. Üniversitesi Tıp Okulu'nda uygulanmaya başlanmıştır. Ayrıca Kanada'da McMaster Üniversitesi'nde Horward S. Barrows ve Robyn M. Tamblyn tarafından gerçekleştirilen bir araştırma sonucu tıp eğitiminde kullanılmak üzere 1960'lı yılların sonlarına doğru literatüre kazandırıldığı görülmektedir. Araştırma, öğrencilerin akıl yürütme yetenekleri ve problem çözme durumları üzerine farklı bir öğrenme bakış açısı sunmuş ve dikkat çekmiştir. İlk denemeler küçük öğrenci grupları şeklinde gerçekleşmiş ve öğrencilerden problem durumları karşısında karar vermeleri istenmiştir (Kılınç, 2007:564).

Zamanla hemşirelik, dişçilik, arkeoloji, hukuk, sanat, müzik gibi daha farklı disiplinlere uyarlandığı görülmektedir (Nacakcı ve Kurtuldu, 2011). Hollanda, A.B.D., Avustralya ve İsrail başta olmak üzere çeşitli yüksek okullarda probleme dayalı öğrenme müfredatları oluşturulmuştur. 1990'lı yıllardan itibaren sadece lisans düzeyi ile değil ayrıca ilk ve orta öğretim düzeyinde de probleme dayalı öğrenme yaklaşımı uygulanmaya başlanmıştır (Norman, 2008: 61-62). Ülkemizde bu yaklaşımın ilk örneklerine 1990'lı yıllarda İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde rastlanılmaktadır (Kılınç, 2007:564). Günümüzde, YÖK'ün "Ulusal Tez Merkezi" tabanlı yurt içi literatür araştırması sonucu son yıllarda farklı disiplinlerde PDÖ yaklaşımıyla ilgili pek çok çalışma gerçekleştirildiği dikkat çekmektedir. Bunlar arasında müzik ve çalgı eğitime yönelik PDÖ yaklaşımları da bulunmaktadır.

Probleme dayalı öğrenme, problemi anlama ve çözmeye yönelik çalışma süreçlerinden oluşmaktadır. Bu öğrenme yaklaşımının eğitimsel anlamda iki amacı vardır: Öğrencinin problemle ilişkili olan bilgileri edinmesi ve problemi çözmeye yönelik beceri ve yeteneklerini geliştirmesidir. Bilişsel bir rehber rolündeki öğretici; eleştirel düşünme, problem çözme, işbirliği, hipotezler sunma, araştırmaları yönetme,

tecübeleri gerçekleştirme, problem çözümü için en uygun yolu bulma ve çözümleri formüle etme gibi üst düzey düşünme becerileri kazanması adına öğrencilere yardımcı olmaya çalışır. Bu bağlamda PDÖ öğrencilere gerçek hayatla ilişkili problemleri çözmede sorumluluk ve yaratıcılık kapasitelerini kullanmayı öğretmeye çalışır. Öğrenci başlangıçta karmaşıklığı ve problemleri kabul eder, daha sonra edindiği bilgiler doğrultusunda ilişki kurmaya çalışır ve sonunda problemin üstesinden nasıl geleceği konusunda çözüm mekanizmaları geliştirir (Sage, 1996: 3-4).

PDÖ yaklaşımında öğrenciler öncelikle problemle ilgili ne bildiklerini ortaya koyarlar. Bu aşama öğrencilerin ne tür bilgilere gereksinim duyduklarını belirlemede önemlidir. Yeni öğrenilen bilgiler tartışılır ve öğrenciler yeni araştırmalara yönelirler. Arends⁵¹'e göre PDÖ'nün üç temel hedefi bulunmaktadır: İlki, öğrencilerin problemi anlama ve araştırma kabiliyetlerini geliştirmektir. İkincisi, öğrencinin kendi kendine öğrenmesini sağlamaktır. Öğrenciler bildikleri veya bilmedikleriyle beraber neyi bilmeye ihtiyaç duyduklarını tespit eder ve kendi kendini öğrenmeye yönlendirirler. Üçüncü hedef ise bilgilerin uzun süre hatırlanmasını ve farklı alanlara aktarılmasını sağlayan içerik kazanımlarıdır (Nacakcı, Kurtulur, 2011).

Doğru kullanıldığı takdirde PDÖ öğrenciyi aktif kılmada, öğrenimin kontrollü gerçekleşmesinde oldukça faydalı bir yaklaşım olarak görülmektedir. PDÖ yaklaşımı bir eğitim aracı olarak gerçek yaşamla ilişkili problemlerin yer aldığı kurgulanmış senaryolar kullanmaktadır. Bu senaryolar öğrencileri çeşitli problemlerle karşı karşıya bırakacak şekilde hazırlanmıştır ve belirlenen hedefe ulaşmak için yol gösterici niteliktedir. Böylece öğrenciler problemi çözmek adına bilişsel becerilerini kullanarak çeşitli stratejiler üretmeye çalışırlar (Nacakcı ve Kurtuldu, 2011).

⁵¹ Richard Arends, eğitim bilimleri alanında tanınmış bir akademisyendir ve özellikle öğretim kuramları, öğretmen eğitimi ve sınıf yönetimi konularında önemli eserler vermiştir. En çok bilinen çalışması, Türkçeye de çevrilen "Learning to Teach" (Öğretmeyi Öğrenmek) adlı kitaptır. Bu kitap, öğretmen adayları ve eğitimciler için kapsamlı bir kaynak niteliğindedir ve öğretim kuramlarından uygulamalı öğretim stratejilerine kadar geniş bir yelpazede içerik sunar.

Problem durumları veya senaryolar oluşturulurken; gerçek dünya ile bağlantılı, karmaşık ve öğrenciyi araştırmaya yönelten bir yapıda olmasına özen gösterilir. Doğru hazırlanan senaryolar; öğrencinin, karşılaştığı problemlere çözümler üretmesini ve sürekli olarak öğrenmeye istekli olmasını sağlamaktadır. Öğrenciler, var olan bilgi ve deneyimlerini kullanır, yeni bilgiler edinir ve senaryoda yer alan problem durumlarına yönelik olası cevaplar oluşturmaya çalışırlar. Bu bağlamda senaryolarda yer alan problem durumları öğrencilere var olan bilgilerinin işlevselliğini öğretmede ve onların öğrenmeye yönelik motivasyonlarını yükseltmede yardımcı olmalıdır.

Probleme dayalı öğrenme stratejisinin üç temel karakteristiği bulunmaktadır:

1. PDÖ bir öğretim organizasyonudur. Bütüncül bir yapıdadır ve özellikle bilişsel düzeyleri vurgular.
2. Aktif öğrenme süreçlerinde yaşantıları kolaylaştırır.
3. Öğrenme etkinliğinde beceri ve motivasyonu geliştirir. Kendi kendine ve ömür boyu öğrenme yaklaşımını öğrenciye kazandırmayı amaçlar (Çanakçı, 2021).

Probleme dayalı yaklaşımda problem durumlarının öğrencilerin sosyal yaşantılarına katkı sağlayacak şekilde gerçek hayattan seçilmesi önemlidir. Bu durum sorunu sahiplenmesi ve çözüm yolları bulması açısından öğrencinin kendini sorumlu hissetmesini sağlar. PDÖ'de karmaşık problemlerin çözümleri sürecinde öğrencinin hedef ve davranışlarının önceden belirlenmiş olması gerekmektedir. Bununla birlikte kullanılacak yöntem ve tekniklerle beraber ölçme değerlendirme yaklaşımının da saptanması gerekmektedir. Daha önce de bahsedildiği üzere öğretici bilgiyi direkt veren değil onu bulmak için öğrencilerini doğru yönlendiren rehber görevini üstlenir (Kılınç, 2007:563).

PDÖ'de değerlendirme ölçütleri geleneksel öğretim yaklaşımlarından daha farklı ve karmaşıktır. Bunun nedeni sadece ortaya çıkan ürünün değil aynı zamanda sürecin de değerlendirilmesidir. Problem durumlarıyla öğrencilerin ortaya koyduğu çözümlerin örtüşmesi gerekmektedir. Bunun için öğrencilerin tutum ve

davranışlarının göz önünde bulundurulmasına dikkat edilmektedir. Değerlendirme yapılırken amaç öğrencilerin geleneksel öğretim yaklaşımlarında olduğu gibi bilgileri ezberleyip ezberlemediği değil, derinlemesine öğrenip öğrenmediği olmalıdır (Davis ve Harden, 1999:130).

Özgün ve sürece dayalı nitelikte değerlendirmeler gerçekleştirmek PDÖ için önem arz etmektedir. Öğretim sürecinde öğrenim güçlüğü çekilen noktaların tespit edilmesi, gerekli düzeltmelerin yapılması ve sürekli geri bildirimlerde bulunulması amacıyla izleme testi ve kısa sınavlar uygulanabilir. PDÖ'de öğrencilere öğrendiklerini sunma fırsatının verilmesi gerekmektedir. Müzik alanında bu etkinlikler; konserler, dinletiler veya öğrencinin çaldığı kayıt performansının sunumları şeklinde yapılabilir (Gürten, 2021:85-91). Bununla birlikte PDÖ yaklaşımıyla yapılan derslerden sonra öğrencilere "PDÖ Tutum Ölçeği" testi uygulanması değerlendirme sürecine katkısı önemlidir. Böylece müzik ve enstrüman derslerinde PDÖ'nün ne derece verimli olduğu tespit edilebilir, öğrencilerin bu süreçteki motivasyonları hakkında çeşitli sonuçlara varılabilir. Eğer bu ölçekten çıkan sonuçlar pozitif anlamda dikkat çeken bir oran yakalamışsa, PDÖ uygulamasının öğrenme-öğretme sürecinde faydalanılabilecek bir yaklaşım olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

4.1. PROBLEME DAYALI ÖĞRENME AŞAMALARI VE UYGULANIŞI

Probleme dayalı öğrenme yaklaşımını uygulayabilmek için öncelikle iyi bir plan ve problem durumu bulunması gerekir. Belirlenen problem karmaşık bir yapıda ve çözüm gerektiren, öğrencilerin ilgisini çekerek dersin kazanımlarını ortaya koyabilen nitelikte olmalıdır. Bununla birlikte problem durumunun öğrenciler tarafından anlaşılabilmesi adına öğreticinin rolü oldukça önemlidir. PDÖ öğrenci merkezli bir öğrenme stratejisidir ve öğretmen burada bilgiyi geleneksel yaklaşımlarla direkt olarak aktaran değil, öğrencilerin bilişsel becerilerini geliştirmede onlara rehberlik eden bir kılavuz rolündedir. Bu bağlamda PDÖ etkinliklerinde öğretmen, öğreten rolünden çıkarak öğrencilerden biri gibi

davranmalıdır. Tartışma, düşünme, beyin fırtınası gibi aktivitelere yönelmeli, öğrenme becerilerini geliştirmeye yönelik öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını tespit etmelidir. Öğrenciler bir problemi çözme aşamasında tartışır, analizler yapar ve deneyimlerini arkadaşlarına sunarak hem kendi öğrenimine hem de diğer arkadaşlarının öğrenimine katkı sağlamış olur. Öğrencilerin birbirlerini değerlendirmeleri bu bakımdan önemlidir (Nacakcı ve Kurtuldu, 2011).

Probleme dayalı öğrenme yaklaşımı şu aşamaları içermektedir (Saban, 2014):

- İlk aşama problem durumunun tasarlanması, probleme dayalı öğrenme etkinliğinin planlanmasıdır. Öğretmen eğitim ve öğretim programlarını inceler, ilgili kaynaklarla araştırmalarda bulunur, meslektaşlarından veya konunun uzmanlarından görüş alarak potansiyel problem durumları belirler. Burada önemli nokta bu saptamaları yaparken problem durumları öğrencilerin karakterlerini, ihtiyaçlarını karşılayabilecek ve kendi yaşantılarıyla bağlantı kurabilecek nitelikte olmalarına dikkat edilmelidir.
- İkinci aşama da öğrenciler problem durumuna dahil edilirler. Karmaşık yapıli problem durumunda öğrencilerle paylaşılan bilgiler yetersizdir. Dolayısıyla öğrenciler araştırma ve eksik bilgileri tamamlama ihtiyacı hissederler. Bilgi edindikçe yeni yorumlar ve değerlendirmeler yapılır. Bu noktada çözüm yolları ya da problemin kaynağı değişkenlik gösterebilir. En nihayetinde öğrenciler geçerli bir çözüm ortaya koyabilmeleri için bu aşamada sürekli olarak analiz, sentez ve değerlendirme yaparlar.
- PDÖ senaryosu onların problemleri anlamalarına ve sorumluluk almaları için oldukça önemlidir. PDÖ senaryoları öğrencilerin bilişsel becerilerini harekete geçirir. Öğretici verilmek istenen bilgiyi direkt değil, senaryoda yer alan çeşitli ipuçlarıyla öğrencilerin bulmasını amaçlar. Bu durumun gerçekleşmesi adına öğretici, öğrencilere rehberlik ederek onları doğru yönlendirmelidir.

- Öğrenciler neyi bilmeleri gerektiğini tespit ederek görev dağılımı yapar. İşbirlikçi bir yaklaşımla elde edilen bilgiler öğrenciler arasında paylaşılır. Problemi çözmek için daha fazla kaynak ve bilgi ihtiyacı varsa öğrenciler kendi aralarında görev dağılımı yaparak bilgileri kategorilere ayırır, potansiyel kaynakları belirlemeye çalışır.
- Öğrenciler olası çözümler için araştırmalar gerçekleştirirler. Burada birden fazla araştırmanın gerçekleşmiş olma ihtimali çok yüksektir. Çünkü, araştırmalar yapıldıkça ve diğer öğrencilerle paylaşıldıkça elde edilen geri bildirimler doğrultusunda öğrenciler problem durumlarını sınamaya devam ederler. Bu süreç ne tür bilgilere ihtiyaç duyulduğunu belirlemede önemlidir. Öğrencilerin yaptıkları araştırmaların değişime uğramasına neden olur.
- Öğrencilerin ortaya koydukları çözümlerden birinde karar kılınır. Araştırma sonunda bulgular, kavram haritaları, şekiller, görseller vb. elde edilen her şey diğer öğrencilerle ve öğreticiyle paylaşılır. Daha sonra problem durumunun çözümüne yönelik uygulanır.

	AŞAMALAR	TEMEL ETKİNLİKLER
1	Bulma	Öğrenciler için problem durumu planlanır.
2	Hazırlama	Öğrenciler, problem durumuna hazırlanır.
3	Karşılaşma	Öğrenciler, problem durumu ile karşılaşır.
4	Saptama	Öğrenciler, problem durumu hakkında ne bildiklerini, ne bilmediklerini ve neyi bilmeleri gerektiğini kendi fikirleriyle teşhis eder.
5	Tanımlama	Öğrenciler, problemi tanımlar.
6	Toplama	Öğrenciler, verileri toplar ve analiz eder.

7	Üretme	Öğrenciler, problem durumu için muhtemel çözümler üretir.
8	Kararlaştırma	Öğrenciler, ürettikleri çözümler arasından en uygun olanı kararlaştırır.
9	Sunma	Öğrenciler, kararlaştırdıkları çözümleri sunar.
10	Raporlaştırma	Öğrenciler, problem çözme sürecini raporlaştırır.

Şekil 67: Probleme Dayalı Öğrenme Aşamaları (Saban, 2014).

4.2. PROBLEME DAYALI ÖĞRENME YAKLAŞIMININ FAYDALARI

PDÖ'nün faydaları şu şekilde sıralanabilir (Saban, 2014):

- PDÖ yaklaşımı ile öğrencilerin motivasyonları öğrenme sürecinde yüksek olur. Araştırmalarında çözüme yönelik faydalı sonuçlar elde ettikçe öğrenme adına istek ve heyecanları artar. Bu durum öğrencilerin daha derinlemesine bir öğrenme yaşantısı gerçekleştirmelerine zemin hazırlar.
- PDÖ'nün temelinde öğrenme sürecinin gerçek hayatla ilişkilendirilerek uygulanması bulunur. Bu bağlamda, PDÖ öğrencilere bir problem durumunu çözerken bu bilgilere neden ihtiyaç duyulduğunu ve gerçek yaşamlarında ne gibi bir işleve sahip olacağını açıklamaya çalışır.
- Öğrencilere ileri düzeyde düşünme becerileri kazandırmayı hedefler. Karmaşık yapıda hazırlanan problem senaryolarını çözmeye çalışırken öğrencileri eleştirel düşünmeye ve yaratıcılıklarını kullanmaya teşvik eder.
- Kendi kendine öğrenme yaklaşımının öğretilmesinde PDÖ etkin bir rol oynar. Öğrenciler problem çözme süreçlerinde problemi tanıma,

bilgi toplama, veri analiz etme, hipotezler üretme ve bu hipotezleri sınamaya gibi aşamalarda kendine özgü stratejiler geliştirirler. Bu anlamda bir bakıma kendi kendine öğrenmeye yönlendirilirler.

- PDÖ, öğrenciler arasındaki birlikteliği kuvvetlendirmesi bakımından önemlidir. PDÖ sürecinde öğrenciler edindikleri bilgi ve materyalleri diğer öğrencilerle paylaşırlar. İşbirlikçi bir yaklaşımla birlikte çalışarak hem kendilerine hem de diğer öğrencilere motivasyon ve üst düzey düşünme becerileri sağlamış olurlar.

4.3. PROBLEME DAYALI ÖĞRENME YAKLAŞIMININ ÇALGI EĞİTİMİNE KATKILARI VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Yapılan literatür çalışması sonucu yurt içinde gerçekleştirilmiş ve araştırmayla doğrudan ilgisi olan üç çalışma tespit edilmiştir. Bunlardan ilki; Zeynep Oya Ünal'ın "Probleme Dayalı Öğrenme Modelinin Piyano ve Öğretimi Alanındaki Yeterlilik Algısına Etkisi?" adlı doktora çalışmasıdır. Piyano öğretiminde öğrencilerin yeterlilik algısını PDÖ yaklaşımıyla ortaya koymaya çalışan Ünal, araştırmada lisans düzeyi piyano ve öğretimi dersi için 14 haftalık probleme dayalı öğrenme yaklaşımına uygun ders planları oluşturmuş ve deneysel yöntemle uygulamıştır. 10 kişi deney, 10 kişi kontrol grubu olmak üzere 20 müzik öğretmeni adayıyla gerçekleştirilen uygulamada, çalışmanın başında ve sonunda piyano öğretimi alanıyla ilgili yeterlilik algı ölçeği ve bilgi ön test-son test yöntemi kullanılmıştır. Yeterlilik algı ölçeği, piyano öğretimiyle ilgili bilinmesi gereken unsurların 38 soruluk bir testle değerlendirilmesi şeklinde verildiği görülmektedir. Bununla birlikte haftalık hazırlanan ders planlarının sonlarına öğrencilerin değerlendirilmeleri bakımından küçük testler eklenmiştir. Tüm bu süreç sonucunda araştırma, PDÖ yaklaşımı ile piyano dersi uygulanan öğrencilerin yeterlilik algı puanları ile geleneksel piyano dersi gören öğrencilerin yeterlilik algı puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farkın olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte PDÖ modeli ile piyano dersi uygulanan öğrencilerin başarı puanları ile geleneksel piyano eğitimi gören

öğrencilerin başarı puanları arasında da yine deney grubu lehine anlamlı bir fark görülmektedir.

Araştırmayla doğrudan ilgisi olduğu düşünülen bir diğer çalışma; Pınar Çanakçı'nın "Probleme Dayalı Öğrenme Modeline Uygun Viyolonsel Eğitiminin Öğrenci Performansı, Akademik Başarısı, Motivasyonu ve Kalıcılığı Üzerine Etkisinin İncelenmesi" adlı doktora tez çalışmasıdır. Çanakçı bu çalışmada, probleme dayalı öğrenme yaklaşımına uygun viyolonsel eğitiminin, öğrenciler üzerinde performans, akademik başarı, motivasyon ve kalıcı öğrenme etkilerini saptamaya çalışmıştır. Çalışma nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma bir yöntemle gerçekleştirilmiştir. İki aşamalı kurgulanan çalışmada ilk olarak "Viyolonsel eğitiminde sıklıkla görülen sorunlar nelerdir?" sorusuna yanıt aranmıştır. Bu sorunların çözümüne yönelik geliştirilen model araştırmanın ikinci kısmında test edilmiştir. Nicel verilerin toplandığı bu aşamada Karabük Üniversitesi Safranbolu Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Müzik Bölümü'nde öğrenim gören toplam 6 viyolonsel öğrencisinden oluşan deney grubuna ön test-son test araştırma deseni uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; **Delphi**⁵² tekniği ile alanda uzman kişilerin görüşleri doğrultusunda elde edilen sorunların özellikle ortak bir eğitim programı olmayan güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümleri tarafından dikkate alınması ve probleme dayalı öğrenme potansiyelinin müzik eğitimi tarafından daha fazla araştırılması önerileri ortaya konmuştur.

Tarkan Yazıcı'nın "Problem Çözme Becerisinin Başlangıç Seviyesi Piyo Öğretiminde Kullanımı ve Etkililiği" adlı doktora tez çalışmasında başlangıç

⁵² **Delphi** tekniği, 1950'li yıllarda ABD'de RAND şirketinde çalışan Olaf Helmer ve Norman Dalkey adındaki iki araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Delphi tekniğinin amacı; geleceğe ilişkin tahminlerde bulunmak, uzman görüşlerini ortaya çıkarmak ve uzlaşma sağlamaktır. Genel olarak Delphi tekniği üç özelliğe sahiptir: (1) katılımda gizlilik, (2) grup tepkisinin istatistiksel analizi, (3) kontrollü geri besleme. Delphi tekniğinin kullanımında, genellikle uzmanlara uygulanan ardışık anketler yer alır. Her bir uygulamadan sonra uygulama sonuçları katılımcılara iletilir. Bu işlem uzlaşma sağlanıncaya kadar devam eder.

seviyesindeki piyano öğrencilerinde problem çözme becerilerinin ne ölçüde kullanıldığı ve bunların hangi derecede etkili olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Nitel ve deneysel aşamalardan oluşan araştırmada ön test-son test kontrol gruplu model kullanılmıştır. Çalışmanın nitel aşamasında 10 öğretim elemanı, deneysel aşamasında ise 6 deney grubu 6 kontrol grubu olmak üzere 12 öğrenci ile çalışıldığı görülmektedir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre başlangıç seviyesi piyano öğretiminde, temel davranışları kazandırmada öğretim elemanlarının problem çözme becerilerine yönelik herhangi bir yaklaşım uygulamadıkları ve problem çözme becerileri olan öğrencileri de kısmen tanımlayabildikleri saptanmıştır. Bununla birlikte deney grubunun son test problem çözme becerilerinin ön test oranlarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda mesleki müzik eğitimi çerçevesinde başlangıç seviyesi piyano öğretiminde PDÖ yaklaşımının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yurt dışında gerçekleştirilmiş ve çalışmayı doğrudan ilgilendirdiği düşünülen bir diğer araştırma; Tayvan, Kaohsiung Açık Üniversitesi'nde Sanat ve Kültür Bölümü'nde Doçent Chia hui Ko, "Studying on Learning Satisfaction in Teaching Keyboard Courses With Problem-Based Learning Teaching Model" adlı makalesinde probleme dayalı öğrenme yaklaşımını klavye (keyboard, tuşlu çalgılar) kurslarında uygulamıştır. Çalışma 20-80 yaşları arasında 22 kişilik sınıfta gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri, Kaohsiung Açık Üniversitesi'ndeki Sanat ve Kültür Bölümü'nün iki sınıfındaki klavye müziği öğrencilerinden toplanmıştır. Veri analizi üç aşamada gerçekleştirilmiştir: Tanımlayıcı istatistikler, ölçüm modeli doğrulama ve yapısal eşitlik modeli. Araştırmanın sonuçları, öğretim etkinliğinin öğrenme memnuniyeti (**learning satisfaction**) üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte çalışma, iş birlikçi yaklaşımın öğrenme memnuniyeti üzerinde olumlu bir etkisi bulunduğunu ortaya koymaktadır. İlerleyen zamanda yetişkinlere yönelik diğer kurslarda uygulanması bakımından PDÖ yaklaşımının referans niteliği taşıdığı belirtilmektedir.

Maura Penna ve Matheus Henrique da Fonseca Barros'a ait "Problem-based Learning (PBL) in Music Teacher Education" adlı makalesi; müzik öğretmen eğitimi PDÖ uygulanmalarının analizlerini sunmaktadır. Araştırmada Kuzeydoğu

Brezilya'da "Federal Eğitim, Bilim ve Teknoloji Enstitüsü" (Instituto Federal de Educação, Ciência e Tecnologia) müzik eğitimi alan öğrenciler ve seçilmiş personel de dahil olmak üzere nitel bir eylem araştırması gerçekleştirildiği görülmektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda PDÖ'nün ilkökul, ortaokul ve lise düzeyi öğretim sürecinde problem durumlarının gerçek yaşamla bağlantılı sunulmasının, müzik öğretmenin eğitim sürecindeki rolünü zenginleştirdiği görülmektedir. Bununla birlikte araştırma sonuçları PDÖ yaklaşımının öğretmen/öğrenci ilişkilerini yeniden yapılandığı, öğrenme özerkliğinin (kendi kendine öğrenme) gelişimine katkı sağladığını ve öğreticide bir müzik öğretmeni kimliğinin oluşumunu desteklediğini göstermektedir.

Richard Laprice'ın "What's the Problem? Exploring the Potential of Problem-Based Learning in an Ensemble Setting" adlı makalesi yurt dışında gerçekleştirilmiş, çalışmayı dolaylı ilgilendiren bir diğer çalışma olarak dikkat çekmektedir. Laprice, bu araştırmasında probleme dayalı öğrenmeyi bilgi, beceri ve duygu geliştirmede; müzikle anlamlı bağlantı kurma, yaratıcı düşünme ve yaşam boyu öğrenme bakış açılarında faydalı bir yaklaşım olarak görmektedir. Çalışma; öğretmenlerin, grup çalışmaları (ensemble) esnasında öğrencilere problem çözmede rehberlik ederek daha yaratıcı müzisyenler olmalarına yardımcı olabileceğini ileri sürmektedir. Araştırma ayrıca, PDÖ'nün öğretmen merkezli stratejilerle karşılaştırıldığında, uzun süreli akılda tutma, beceri geliştirme ve hem öğretmen hem de öğrenci memnuniyetinde daha etkili olduğunu göstermektedir.

PDÖ yaklaşımının yanı sıra müzik ve çalgı eğitiminde kullanılan diğer öğrenme-öğretme kuramlarının araştırmaya dolaylı olarak katkı sağladığını söylemek yanlış olmayacaktır. Örneğin, Cemre Hoşcan Gökber'in, "Çalgı Eğitimine Yönelik Öğrenme Stratejilerine Dayalı Program Tasarısının Hazırlanması ve Uygulanması" adlı doktora tez çalışmasında; Devlet Konservatuvarları Müzik ve Bale İlköğretim Kurumları'nda piyano derslerinin öğrenme stratejileri ile bütünleştirilmesinin, derslerin daha verimli ve nitelikli hale getirilmesi bakımından fayda sağlayacağı ileri sürülmektedir. Bu bağlamda çalgı öğretmenlerinin öğrenme stratejileri hakkındaki görüş ve kullanım durumlarının öğrenilmesiyle birlikte öğrenme stratejileriyle bütünleştirilmiş bir piyano ders programı tasarlanarak çalışmada uygulanmıştır.

Çeşitli konservatuvarlarda görev yapan 15 çalgı eğitmeni, piyano eğitimi almakta olan 5. Sınıf düzeyinde 1 öğrenci ve onun öğretmeni ile araştırmada yer almıştır. Anket, video kayıtları, öğrenci günlükleri, öğretmen günlükleri, araştırmacı günlükleri ve geçerlik güvenirlik komitesi toplantı tutanakları çalışmanın veri kaynaklarını oluşturmuştur. Nitel veriler içerik ve betimsel analiz yöntemleriyle, anket yoluyla elde edilen veriler ise yüzde, frekans ve ortalamalar kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmada öğrencinin bilişsel, üstbilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda gelişim gösterdiği sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Çalışmanın bulguları öğrenme stratejilerinin çalgı eğitimini daha verimli ve nitelikli bir düzeye getirmede önemli katkılar sağlayabileceğini vurgulamaktadır.

4.4. PROBLEME DAYALI ÖĞRENME YAKLAŞIMININ LİSANS DÜZEYİ DAVUL EĞİTİMİNE UYGULANIŞ ÖRNEĞİNDEKİ AMAÇ VE SINIRLILIKLAR

Ülkemizde caz eğitimi veren yükseköğretim kurumlarına bakıldığında zaman öğrenciler, genellikle dönem sonu performans sınavlarına tabi tutulmaktadır. Burada daha önce müfredatta belirtilmiş caz standartlarından iki veya üç tanesi seçilmekte ve öğrenciler tarafından icra edilmektedir. Bu bağlamda, PDÖ yaklaşımıyla desteklenen davul/anadal derslerinin, karşılaştıkları problemleri çözüme kavuşturması ve iyi birer icracı olmaları sürecinde öğrencilere katkı sağlayacak şekilde tasarlanması önem arz etmektedir. Diğer yandan şunu da belirtmek gerekir; davul seti, çalışma pratikleri bakımından çok geniş bir alana sahiptir. Birden fazla vurmali çalgının bir araya geldiği bu enstrümanda sadece trampet üzerine yazılmış binlerce etüt bulunmaktadır. Her bir etüdün PDÖ yaklaşımı çerçevesinde verilmesi zor ve uzun bir süreç olarak görülmektedir. Bunun yerine çalışmanın sınırlılıklarını belirleyerek, genel bir bakış açısı sunmanın ve çeşitli konu başlıkları belirleyerek öğrenciler için işlevsel olanı aktarmanın daha etkin bir yöntem olacağı düşünülmüştür. Bu bağlamda PDÖ yaklaşımıyla hazırlanacak olan senaryo ve problem durumlarında amaç ve sınırlılıkların belirlenmesi önem arz etmektedir.

Daha önce de bahsedildiği üzere PDÖ yaklaşımının başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için öğrencilerin bilişsel becerilerini harekete geçirmesi oldukça önemlidir. Bu bağlamda PDÖ senaryolarının titiz bir çalışmayla iyi hazırlanmış olması gerekmektedir. Bu çalışmada PDÖ senaryosu ve problem durumları hazırlanırken araştırmada yer alan önceki bölümlerden faydalanılmıştır. Senaryonun, transkripsiyon yöntemiyle ve metodolojik öneriler bölümüyle bağ kurması amaçlanmış, örnek icra olarak yine tezde yer alan Max Roach "Daahoud" davul solo transkripsiyonu kullanılmıştır. Bu parçada tempo oldukça yüksektir. Teknik donanım bakımından icracının istenilen seviyede olması beklenir. Dolayısıyla lisans düzeyi caz davul eğitimi alan bir öğrencinin teknik anlamda çeşitli problemler yaşaması muhtemel görülmektedir. PDÖ senaryoları, bu varsayımdan yola çıkarak hazırlanmıştır. Bu muhtemel problem durumları belirli bir hikâye çerçevesinde kurgulanarak verilir ve öğrencilere çeşitli ipuçları sunulur. Burada amaç, problem durumlarını veya bilgiyi doğrudan aktarmak yerine, öğrencilerin bilişsel süreçlerini kullanarak bunlara ulaşmasını sağlamaktır.

Senaryo oluşturulurken çalışmanın metodolojik öneriler bölümünde yer alan teknik çalışmalardan yola çıkılarak; **single stroke roll**, **double stroke roll** ve **buzz roll** gibi çalışmalara odaklanılmıştır. Öğrencilerin bu konularda yaşayabilecekleri sorunlar göz önünde bulundurulmuş ve problem durumları buna göre hazırlanmıştır. Bu problemlerin çözüme kavuşma sürecinde Max Roach transkripsiyonlarında yer alan çeşitli pasajlar kullanılmıştır. Daha önce de ifade edildiği üzere PDÖ senaryosunun çalışmanın önceki bölümleriyle bağ kurması, buradaki metodolojik yaklaşımlardan faydalanması araştırmanın bütünlüğü açısından önem arz etmektedir.

Problem durumları ve senaryo icra anlamında çeşitli teknik detayları merkezine almaktadır. Etütlerin icra süreci öğrencilerin zihinlerinde çeşitli soru işaretleri ortaya çıkarabilmektedir. Örneğin, vuruş açılarının, kol, bilek ya da parmak kullanımlarının nasıl olması gerektiği gibi sorularla sıkça karşılaşmaktadır. Dolayısıyla teknik konularda çeşitli görsellerden destek alarak sunumlar yapmanın, bu soruları cevaplamada fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmada yer alan PDÖ senaryosunda öğrencilerin sorunları daha iyi gözlemlemeleri ve doğru teşhisler koyabilmeleri adına çeşitli görseller ve sunumlardan destek alınmıştır. Bu

aşamanın PDÖ'nün uygulanış prosedürlerinden biri olarak, müzik ve çalgı eğitiminde kullanılması mümkündür. Bu anlamda PDÖ lisans düzeyi caz davul öğrencilerinin gelişimini destekleyecek bir yapıdadır ve öğrencilerin problem çözme stratejilerini geliştirmeyi amaçlar.

PDÖ yaklaşımı uygulama sürecinde öğretici/öğretmen; kılavuz, rehber ve yönlendirici konumundadır. Öğrenciler problem durumlarını çözerken veya verilmesi amaçlanan bilgiye ulaşırken kendi hipotezleri doğrultusunda hareket ederler. PDÖ'nün temelinde düşünme, beyin fırtınası, yeni fikirler ortaya koyma, analiz etme, ortaya çıkan çözümleri sınama gibi pek çok bilişsel aktivite bulunur. Bunu yaparken bazı durumlarda aktarılacak istenen konudan sapmalar veya senaryoda belirlenen problem durumlarından daha farklı hipotezlerle karşılaşılabilir. Tam bu noktada öğretici doğru yönlendirmeyi yaparak öğrencileri tekrardan senaryonun akışına dahil etmelidir. Verimli bir PDÖ oturumu gerçekleştirmek için öğreticinin yönlendirmeleri oldukça önemlidir. Amaç ve sınırlılıkların belirlendiği genel çerçeveye birlikte artık PDÖ oturumlarına geçilerek, lisans düzeyi caz davul eğitimine uygunluğu daha detaylı bir perspektifle incelenebilir.

4.5. PROBLEME DAYALI ÖĞRENME YAKLAŞIMININ LİSANS DÜZEYİ CAZ DAVUL EĞİTİMİNE UYGULANMA ÖRNEĞİ

Lisans düzeyi caz davul eğitiminde faydalanılmak amacıyla hazırlanan PDÖ yaklaşımı uygulama örneği, bu yaklaşımın yaygın kullanıldığı bir alan olan tıp fakültesi örneklerinden yola çıkılarak oluşturulmuştur (Wood, 2003:328). Hazırlık sürecinde uygulamanın doğru bir yöntemle yapılabilmesi için Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi Anabilim Dalı'nda görev yapmakta olan Dr. Öğr. Üyesi Serdar Özdemir'den uzman görüşü alınmıştır. Bu doğrultuda hazırlanan PDÖ senaryo örneği uygulaması bir hafta arayla iki oturum şeklinde düzenlenmiş, lisans düzeyinde eğitim görmekte olan altı caz davul öğrencisiyle gerçekleştirilmiştir. Katılım sağlayan öğrencilere uygulama öncesi ve sonrası "PDÖ Tutum Ölçeği" formları dağıtılmıştır. Ön test ve son test yöntemiyle öğrencilerin PDÖ uygulamasına yönelik

tutumları ölçülmüş ve elde edilen veriler çalışmada yer alan "Yöntem ve Bulgular" bölümüne eklenmiştir.

Standart bir lisans düzeyi caz davul dersinde belirli bir müfredat çerçevesinde çalışmalar birerbir ve haftalık olarak ilerlemektedir. Öğrenci genellikle davulun başındadır ve o haftanın konu başlığı ne ise onu icra etmeye çalışır. Bazı durumlarda öğretici devreye girer ve çeşitli icralarla öğrencisine konuyu daha iyi anlatmaya çalışır. Motor becerilerin ön planda olduğunu söylemek mümkündür. Bu çalışmada verilen PDÖ uygulamasında ise durum daha farklı ilerlemektedir. Küçük gruplar halinde bir araya gelinir ve öğrenciler davul seti başında değillerdir. Öğretici ise çalışılması gereken konuyu direkt olarak aktarmaz. Bilgiye ulaşmaları için öğrencilerine doğru yönlendirmeler yapma görevi üstlenir ve onlara rehberlik eder. Özetle, çalışmada lisans düzeyi caz davul eğitimi gören davul öğrencilerinin, karşılaşılması muhtemel problem durumları üzerinde durulmuş ve bu problemlerin bilişsel süreçlerle çözüme kavuşturulması planlanmıştır. Düşünme, beyin fırtınası, hipotezler üretme, bilgiyi sınama gibi eylemler burada sık kullanılan bilişsel yöntemler olarak yer almaktadır.

PDÖ oturumları için hazırlanan senaryo, konusunu, Max Roach'ın "Daahoud" parçasındaki davul solo icrasından almaktadır (bkz. Şekil 67). Yüksek tempolarda icrası zor olan bu soloda davulcuların üst seviye teknik donanımına sahip olması gerekir. Senaryoda belirlenen problem durumları, öğrencilerin teknik çalışma süreçlerinde karşılaşması muhtemel sorunlardan oluşturulmuştur. Bu problemlerin çözümünde ise çalışmanın metodolojik bölümünden faydalanılmıştır.

DAAHOU

♩ = 250

DRUM SOLO BY MAX ROACH

DRUM SET

Dr.

Dr.

Dr.

Dr.

Dr.

Dr.

Dr.

Şekil 68: Max Roach - "Daahoud" solo transkripsiyon örneği.

PDÖ senaryosu, verilmek istenen bilgiyi varsayımsal bir kurgu üzerinden, öğrencilerin bilişsel becerilerini harekete geçirerek aktarmaktadır. Öğretici veya yönlendirici, öğrenim hedeflerini ve bu hedeflere nasıl ulaşılması gerektiğini PDÖ aşamalarına uygun bir şekilde tasarlar. Örneğin, senaryoda yer alan ve Max Roach'un "Daahoud" solo icrasında çeşitli problemler yaşayan "X" öğrencisi hayali bir karakterdir. Ancak problem durumları ve çözümleri varolan deneyimlerden yola

çıkılarak, tezde yer alan metodolojik yaklaşımlar çerçevesinde hazırlanmıştır. Senaryolar, öğrencilerin zihinlerini harekete geçirerek varolan bilgiye kendi bilişsel becerileriyle ulaşmayı amaçlar. Bu çalışmada verilen PDÖ senaryo uygulama örneği, öğrencinin "Daahoud" davul solosunu icra edebilmesi için **single stroke**, **single stroke roll** ve **double stroke roll** gibi teknik donanımlara sahip olunmasını ve **sticking** konusunda gerekli düzenlemelerin önemini vurgulamaktadır. Daha önce de belirtildiği üzere, bilgi öğretici tarafından direkt olarak verilmemektedir. Bunun yerine senaryo içerisindeki çeşitli ipuçlarıyla öğrencinin bu bilgilere kendisinin ulaşması beklenir.

PDÖ yaklaşımının lisans düzeyi caz davul eğitimine uygulama örneğinin iki oturumdan meydana geldiğini belirtmiştik. İlk oturumda, senaryonun birinci bölümü paylaşılarak problem durumları ve bu problemlere neden olabilecek fikirler yani hipotezler üzerinde durulmaktadır. Bu oturum sonunda öğrenim hedefleri belirlenir. Birinci oturumun sona ermesiyle birlikte neyi bilmeleri gerektiği konusunda fikir sahibi olan öğrencilere, bu tezde yer alan etütlerle birlikte diğer güvenilir kaynaklardan araştırmalarını yapmak üzere bir haftalık süre verilmiştir. Bu çalışma sürecinden sonra öğrenciler ikinci oturum için tekrar bir araya gelmiştir. Burada elde edilen bilgiler sunulmuş ve problemlerin çözümüne yönelik çeşitli fikirler tartışılmıştır. Dolayısıyla ikinci oturum genel hatlarıyla öğrencilerin problem durumlarını çözüme kavuşturduğu bölüm olarak görülebilir.

PDÖ uygulama örneğinde senaryo örneği, öğretici/yönlendirici kopyası ve öğrenci kopyası olmak üzere iki versiyon yer almaktadır. Öğrenci kopyası senaryo başlangıcında verilen problem durumları, çeşitli sorular ve bu soruları cevaplamak için koyulan boş kutucuklardan oluşmaktadır. Senaryonun ilerleyen aşamalarında hipotezlerini ve yeni öğrendikleri bilgileri öğrenciler verilen boş kutucuklara kendileri yazarlar. Yönlendirici kopyasında ise bu boş kutucuklar senaryonun uygulanması sırasında yönlendiriciye yardımcı olacak bilgilerle doldurulmuştur. Daha önceden tasarlanmış olan PDÖ planı çerçevesinde öğretici gerekli olduğu taktirde bu kopyadan yardım alarak öğrencilere doğru yönlendirmeyi yapmaya çalışır (Neville, 1999:393-401).

4.5.1. Probleme Dayalı Öğrenme Senaryo ve Uygulama Örneği

I. Oturum - Öğrenci Kopyası

Birinci oturum, İstanbul Üniversitesi'nden üç, Yıldız Teknik Üniversitesi'nden üç olmak üzere öğrenim görmekte olan altı caz davul bölümü öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. PDÖ senaryo uygulaması birinci oturumu için akış planı şu şekilde gerçekleştirilmiştir:

1) Tanışma

- İlk oturum için geçerlidir.
- Tanışmanın enerji arttıran bir nitelikte olması uygundur.

2) Grup kurallarının belirlenmesi

- Sadece ilk oturumda grup kuralları belirlenir.
- Söz alarak konuşma, oturum süresi belirleme gibi kurallarla verimli bir çalışma ortamı sağlanması amaçlanır.
- İlk oturum için belirlenen oturum süresi 20 dakikalık bir arayla birlikte toplamda 150 dakikadır.

3) Isınma

- Oturumlara ısınma ile başlanması gerekmektedir.
- Yaklaşık 20-30 dakika kadar sürmesi uygundur.
- Bu bölümde öğrencilerle çeşitli oyunlar oynayarak onların zihinlerini harekete geçirmek amaçlanır. Bununla birlikte bu bölüm öğrencilerin birbirlerini tanımaları ve kaynaşmaları bakımından onlara rahat bir atmosferde çalışma ortamı hazırlar. Ayrıca ısınma oyunu olarak öğrencilerin önereceği bir oyunla da devam edilebilir.

4) Okuyucu ve yazar seçilmesi

- Okuyucu olarak seçilen katılımcı senaryoyu ve kutucuklar üzerindeki soruları okumakla görevlendirilir.
- Yazıcının olarak seçilen katılımcının görevi ise hipotezleri ve öğrenme hedeflerini tahtaya yazmaktır. Katılımcılar senaryo içerisindeki kutucuklara tüm soruların cevaplarını yazmalıdır. Yazıcı bu cevapların hepsini yazmakla görevli değildir.
- Hipotezler ve öğrenme hedefleri dışında beyin fırtınası ya da bilgi paylaşımı sürecinde öğrenciler tahtaya bir şey çizmekte ya da yazmakta serbesttirler. Bu özellikle yazıcıya verilen bir görev olmamalıdır. Uygulamaya katılan öğrencilerin katılımında aktif olması beklenir.

6) Senaryonun adım adım okunması

- Birinci oturum için hazırlanan senaryo, öğretmenler/yönlendiriciler tarafından katılım sağlayan öğrencilere dağıtılır.
- Birinci sayfanın okunması ve verilen soruların katılımcılar tarafından cevaplanma süreci sona ermeden diğer sayfaya geçilmemelidir.

7) Tartışma

- Senaryonun ilk aşamasında problemler açığa kavuştuktan sonra bu probleme sebep olması muhtemel tüm hipotezler büyük beyaz tahtaya yazılır.
- Katılımcıların ele aldığı hipotezlerin probleme "Nasıl?" ve "Neden?" olabileceği sorusu öğrencilere yönlendirilerek her bir hipotez için küçük de olsa akıl yürütme olanağı sağlanmalıdır.

8) Öğreticinin/Yönlendiricinin, tartışma esnasında katılımcıları öğrenim hedeflerine yönlendiren soruları sorması

- Aynı zamanda öğretici de yer alan kopyada boş kutuların içerisinde sorular bulunmaktadır. Bu soruların amacı katılımcıları öğrenme hedeflerine yönlendirmektir.
- Eğer katılım sağlayan öğrencilerde kendiliğinden bu sorulara ilişkin akıl yürütmeler bulunmuyorsa yönlendirme ihtiyacı ortaya çıkar.

9) Öğrenim hedeflerinin katılım sağlayan öğrenciler tarafından çıkarılması

- Bu senaryolarda öğrenim hedefleri temel bilgiye ait hedeflerdir. Öğrenme hedefleri ortaya konduktan sonra birinci oturum sonlandırılır. Öğrenciler 1 hafta boyunca belirledikleri öğrenme hedeflerine güvenilir kaynaklardan çalışır.

Yukarıda sıralanan akış çerçevesinde birinci oturum senaryo örneği şu şekilde verilmektedir:

PDÖ Senaryo Örneği

Oturum 1 Bölüm 1

"X kişi, X Üniversitesi'nde 3. Sınıf öğrencisidir. Öğretmeni X öğrencisine 'Max Roach - Daahoud' davul solo transkripsiyonunu dönem ödevi olarak vermiştir. Ancak X öğrencisi çalışmaları sırasında soloyu icra ederken vuruşlarındaki akıcılığı sağlayamadığı için sıkça durmaktadır. Ayrıca kayıtlı birlikte çalmayı denediği zamanlarda kaydı çalan davulcuyla aynı tempoda soloyu icra edemediğini farkeder."

Senaryonun ilk kısmının okunmasıyla birlikte öğrenciler aktif bir düşünme sürecine girerek fikirlerini beyan etmeye başlarlar. Burada yer alan X öğrencisinin yaşadığı problemler oturuma katılan öğrenciler tarafından aşağıdaki kutucuğa şu şekilde sıralanmıştır:

Oturuma katılan öğrencilere "X öğrencisinin yaşadığı problemler nelerdir?" sorusu sorulmuştur. Katılımcıların cevapları şu şekildedir:

- *Vuruşların akıcı olmaması - Sarp, Ali Baran, Arda*
- *Aynı tempoda soloyu icra edememesi - Mustafa, Orbay, Cankut*

Katılım sağlayan öğrenciler bu problemleri tespit ettikten sonra bu duruma yol açan nedenleri çeşitli hipotezlerle şu şekilde vermişlerdir:

Katılımcılara "Bu durumlara sizce neler sebep olmuştur? Hipotezleriniz nelerdir?" soruları sorulmuştur. Cevaplar şu şekildedir:

- *Stick kontrol tekniği gelişmemesi - Cankut*
- *Yeterli alt yapısı olmaması - Mustafa*
- *Çalma stiline hakim olmaması - Ali Baran*
- *Metronomla çalışmaması - Sarp*
- *Duyum problemi olması - Orbay*
- *Transkripsiyonu fazla dinlememe - Arda*
- *Parçaya hakim olmama - Ali Baran*
- *Zor yaşam şartları - Orbay*
- *Özgüven problemi - Cankut*
- *Yavaş çalışmamış olması/nasıl çalışacağını bilmemesi - Sarp*
- *Transkripsiyonu yazamaması - Arda*
- *Dikkat eksikliği/odaklanamama - Sarp*
- *Nota okuyamaması/yazamaması - Mustafa*
- *Yanlış duyum - Arda*
- *Başkalarıyla kendisini kıyaslaması - Orbay*
- *Davula vuruş açılarında sorun - Cankut*
- *Single stroke vuruşlarının zayıflığı - Ali Baran*
- *Orkestrasyon problemi - Sarp*
- *Rebound sorunu - Arda*
- *Davulun yanlış tonlanması - Orbay*
- *Bageti yanlış tutması/Baget vuruş açısı - Mustafa*

Bu hipotezler çerçevesinde öğrencilere "X" öğrencisi ile ilgili başka neler bilmek istedikleri sorulmuştur:

Katılımcılara "X öğrencisi ile ilgili başka neler öğrenmek istersiniz?" sorusu sorulmuş ve bu soruyu sebepleri ile açıklamaları istenmiştir. Katılım sağlayan öğrencilerin cevapları şu şekildedir:

- *Hangi davulu/bağeti kullanıyor?* - **Sarp**
- *Çalışma odası var mı?Elektronik mi akustik davul mu kullanıyor?* - **Arda**
- *Transkript önceden yazdı mı?*- **Ali Baran**
- *Nota okumada önceden problem yaşamış mı?* - **Mustafa**
- *Vuruş türlerine çalışmış mı? Hangi tekniklerde çalışmış?* - **Arda**
- *Ne kadar süre çalışmış?*- **Cankut**
- *Kaç transkripsiyon yapmış?*- **Orbay**
- *Çalım sırasında duyumda değişiklik oluyor mu?* - **Mustafa**

Burada katılımcılar, X öğrencisi hakkında daha fazla bilgi edinmeyi umarak vermiş oldukları hipotezlerle bağlam kurmaya istekli görünmüşlerdir. Senaryo örneği "Oturum 1 Bölüm 1" bu şekilde sonlanmış ve "Oturum 1 Bölüm 2" kısmına geçilmiştir. Bu bölümde senaryo örneği, katılımcılara ipuçlar vermeye devam edecektir.

PDÖ Senaryo Örneği

Oturum 1 Bölüm 2

"X öğrencisi, 'Max Roach - Daahoud' parçasının davul solo bölümünü defalarca prova etmesine rağmen problemlerin devam ettiğini fark eder. Daha önceki transkripsiyon çalışmalarında bu öğrenci, herhangi bir yazım hatası yapmamış ve nota okuma konusunda oldukça iyi bir performans göstermiştir. Kayıtları dinlediği zaman her ne kadar eski de olsalar davulun duyumu ile ilgili bir sorunla karşılaşmamış ve davul tonlamasını da bu duyuma yakın bir şekilde gerçekleştirmiştir. X öğrencisi davul setinde pozisyon olarak doğru bir şekilde oturmaktadır. Bununla birlikte kullandığı bagetler de icranın akıcılığını engelleyecek

bir yapıda değildir. Buna rağmen, parçanın davul solo icrasında akıcılık problemleri yaşamaya devam etmektedir.

İlerleyen süreçte X öğrencisi bu icrayı gerçekleştirmekte kararlı bir tavır gösterir. Parçanın davul solosunu icra eden Max Roach'un diğer davul solo videolarını izler. Transkripsiyonlarına göz atar ve bazı çalışma metotlarıyla beraber metodolojik yaklaşımlar sunan tezleri araştırır. Muhakkak gözden kaçırdığı bir nokta olduğunu düşünür ve defalarca Max Roach'un 'Daahoud' solo icrasını dinler.

İzlediği videolarda X öğrencisi, Roach'un vuruşlarının trampete çok yakın gerçekleştiğini fark eder. Roach, vuruşlarını bilekten ve bageti serbest bir şekilde kullanmaktadır. Ayrıca sololarında Roach'un sık kullandığı bazı etütler X öğrencisinin dikkatini çeker. Bu durum ona kendi ödevinde kullanabileceği yeni fikirler vermiştir."

Senaryonun bu bölümünün okunmasından sonra katılımcılardan senaryonun sunduğu yeni ipuçlarını tespit etmeleri ve aşağıda yer alan boş kutucuğa yazmaları istenmiştir:

Katılımcılardan senaryonun sunduğu ipuçları ile birlikte **"Yeni Gözlemleri Özetlemeleri"** istenmiştir. Bir önceki hipotezlerle karşılaştırıldığı zaman ortaya çıkan hipotezler katılımcılar tarafından şu şekilde listelenmiştir:

- *Nota okumada hatasının olmaması - Mustafa*
- *Yazım hatasının olmaması - Arda*
- *Davul tonlamasında sorun olmaması - Orbay*
- *Baget seçiminde hata olmaması - Sarp*

Katılımcılar **"X öğrencisinin Max Roach araştırması sonucu kendisinde fark ettiği sorunlar neler olabilir?"** sorusuna şu şekilde cevap vermiştir:

- *Vuruşlarındaki açığı sorunu/büyük açıyla vurması - Cankut ve Mustafa*
- *Bageti sıkı tutma/rebound kullanamama problem - Arda*
- *Vuruşlarda fazla kol kullanma - Sarp*
- *Rudiment bilmemesi - Orbay*
- *Sticking problemi - Ali Baran*

X öğrencisi, yaşadığı problemleri paylaşmak için üniversitedeki "Y" öğreticisinin yanına gider. Problemlerle beraber ne gibi araştırmalar yaptığını ve elde ettiği bulguları öğreticisiyle paylaşır. Birlikte çalışmaya başlarlar. Burada "Oturum 1 Bölüm 2" sonlanır. Senaryonun birinci oturum üçüncü bölümü, katılımcılara yeni ipuçlarını X öğrencisi ile Y öğreticisi arasındaki görüşmeyle vermektedir. Elde ettikleri bulgularla öğrenciler hipotezlerini gözden geçirmeye devam eder.

PDÖ Senaryo Örneği

Oturum 1 Bölüm 3

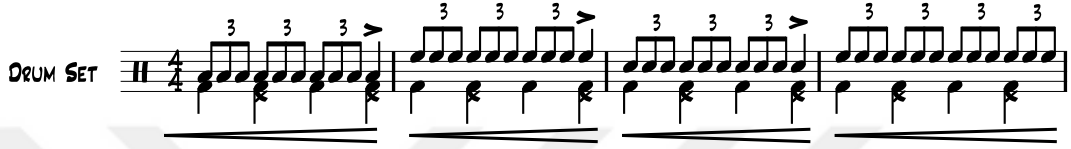
"X öğrencisi, hocasına transkripsiyon ödevinde ne gibi sorunlarla karşılaştığını anlatır. Vuruşlarında akıcı olamadığını ve sık sık solo icrasında tıkanmalar yaşayıp durduğundan bahseder. Orijinal temposunda parçanın kaydı üzerine çalmak istediği zamanlarda davulcudan daha farklı bir duyumda çaldığını ve aynı anda onunla icra edemediğini söyler. Amacının, davul soloyu olması gerektiği yüksek tempoda akıcılıkla icra edebilmek olduğunu anlatan öğrenci bu konuda hocasına ne gibi araştırmalar yaptığının bahseder. Max Roach araştırmasından elde ettiği bulguları öğreticisiyle paylaşır, onun düşüncelerini merak eder ve neler yapması gerektiği konusunda yardımını ister."

Katılımcılara "**Sizce Y öğreticisi X öğrencisine neler yapmasını önermiştir?**" sorusu sorulmuştur. Verilen yanıtlar şu şekildedir:

- *Tempoyu yavaştan hızlıya göre arttırma/tıkandığı yeri tespit etme - Arda*
- *Metronomla çalışmak - Sarp*
- *Daha kolay transkripsiyonla başlaması/daha fazla transkripsiyon yapması - Ali Baran*
- *Vuruş türlerini çalışması - Mustafa*
- *Sticking-kontrol çalışması(Single-double-paradiddle) - Cankut*
- *Program yardımı ile parçayı yavaşlatarak çalışması - Orbay*

Y öğreticisinin, X öğrencisine neler önerdiği konusunda tahminlerde bulunan katılımcılar senaryonun devam eden kısmında gerekli ipuçlarını öğrenerek çeşitli

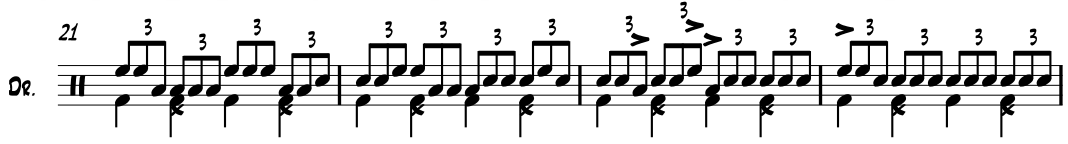
çıkarmalar yapabileceklerdir. Ancak senaryoya devam etmeden önce, X öğrencisinin Max Roach 'Daahoud' davul solo icrasında sorun yaşadığı bölümleri gösteren üç kısa video örneği izletilmiştir. Bu videoları dikkatli bir şekilde izleyip dinleyen katılımcılar X öğrencisinin yaşadığı problemler konusunda daha detaylı gözlem yapabilme fırsatı bulmuşlardır. Bunu yaparken kendilerine dağıtılan nota örnekleriyle bu icrayı takip etmeleri istenmiştir.

Şekil 69: "Video Bölümü" nota örneği 1.

Şekil 70: "Video Bölümü" nota örneği 2.

Şekil 71: "Video Bölümü" nota örneği 3.

Nota ve icranın doğruluğundan emin olmak ve katılım sağlayan öğrencilerin daha detaylı bilgiler edinmelerini sağlamak amacıyla paylaşılan "Video Bölümü" senaryoda şu şekilde yer almaktadır:

VIDEO BÖLÜMÜ

"İzleyeceğiniz 3 videoyu verilen nota ile birlikte inceleyiniz. Gözlemlerinizi sonucu elde edilen bilgileri özetleyiniz."

Katılımcıların dikkatle izledikleri bu bölüm oldukça bilgilendirici olmuştur. Video bölümüyle birlikte X öğrencisinin karşılaştığı muhtemel problemler şu şekilde sıralanmıştır.

Katılımcılardan video bölümü sonrası "**Yeni Bilgileri Özetlemesi**" istenmiştir:

- *Sticking farklı(double stroke yerine single strock kullanımı) - Sarp*
- *Single stroke roll problemi - Arda*
- *Orkestrasyon problemi - Ali Baran*
- *Bagetin sıkı tutuması - Mustafa*
- *Vuruş türlerindeki problemler - Cankut*
- *Nota okuma problemi - Arda*
- *Notanın yanlış çalınması - Ali Baran*
- *Single stroke kötü vuruş olması - Vuruşların eşit olmaması - Orbay*

Birinci oturumun başından bu yana ortaya konan tüm hipotezler, gözlemler ve bilgilerle beraber katılımcılardan "Neler öğrenmeliyim?" sorusuna cevap vermeleri istenmiştir. Bu cevapların tümü PDÖ senaryosunun öğrenim hedeflerini oluşturmuştur. Cevaplar yani öğrenim hedefleri katılımcılar tarafından şu şekilde verilmiştir:

"**Neleri Öğrenmeliyim?**"

- *Vuruş açılarının öğrenilmesi - Sarp*
- *Davul nasıl rahat çalınır? - Mustafa*
- *Single ve double stroke roll tekniği nasıl geliştirilir? - Arda*
- *Nasıl daha iyi nota okunur? - Ali Baran*
- *Metronomla nasıl çalışılır? - Cankut*
- *Sticking nedir? - Sarp*
- *Vuruş türleri nelerdir? Aksanlı vuruşlar nasıl geliştirilir? - Orbay*

Öğrenim hedeflerinin belirlenmesiye birlikte birinci oturum burada sonlandırılmıştır. Katılımcılardan ikinci oturuma gelmeden önce verilen öğrenim hedeflerini araştırmaları istenmiş, bunun için tezin metodolojik öneriler bölümüyle beraber güvenilirliği yüksek kaynaklardan faydalanmaları gerektiği vurgulanmıştır.

4.5.2. Probleme Dayalı Öğrenme Senaryo ve Uygulama Örneği

II. Oturum Öğrenci Kopyası

İkinci oturuma başlamadan önce birinci oturumda olduğu gibi PDÖ senaryo uygulama akış şemasını tekrar vermek gerekmektedir. İkinci oturum akış şeması şu şekilde gerçekleştirilmiştir:

1) Isınma

- İkinci oturum yaklaşık 20-30 dakika sürecek ısınma ile başlamaktadır.

2) Grup kurallarının gözden geçirilmesi

- Grup kuralları ikinci oturumun başında tekrar gözden geçirilir.

3) Önceki oturumda çıkarılan öğrenim hedeflerinin tartışılması

- Birinci oturumun sonunda ortaya konan öğrenim hedeflerinin her biri tartışılıp katılımcıların araştırmaları üzerine konuşulur.
- Bu tartışmalarda katılım sağlayan öğrencilerin özellikle tahtaya çıkıp yazı yazmaları, çizimler yapmaları desteklenir.

4) Okuyucu seçilmesi

- Bu oturumda bir okuyucu seçilir. Okuyucunun görevi; senaryonun kutu üzerindeki sorularla birlikte gruba okunmasıdır.

5) İkinci Senaryonun Okunması

- Sonrasında senaryonun ikinci oturumu öğrencilere dağıtılır.
- Senaryonun kalan son iki bölümü okunup tartışıldıktan sonra ikinci oturum sonlandırılır.

İkinci oturum, ısınma ve oturum kurallarının gözden geçirilmesi gibi standart prosedürlerin uygulanmasından sonra öğrencilerin, önceden belirlenmiş olan öğrenim hedeflerini sunmasıyla başlamıştır. Öğrenciler bir haftalık araştırma

süreçlerinde elde ettikleri bilgileri bu bölümde paylaşarak fikir yürütmüş ve çeşitli tartışmalarla bilgileri sınamışlardır. Bu süreçte elde edilen bilgiler sonrasında ikinci oturum başlatılarak senaryo örneği okunmaya devam edilmiştir:

Oturum 2 Bölüm 1

"Y öğretici, öğrencisi X ile tekrar bir araya gelir. Davul başında olan öğretici, X öğrencisine çeşitli icralarla nelerin ona yardımcı olacağı konusunda bilgiler vermeyi amaçlamaktadır. X öğrencisinin zorlandığı ilk bölümü icra etmeye başlamıştır. Dikkatle Y öğreticisini izleyen X öğrencisi kendisinin **double stroke roll** icra ettiği bölümleri öğreticisinin **single stroke roll** icra ettiğini farkeder. Bu gözlemine Y öğreticisi ile paylaşır. Öğretici; 'O zaman senin dediğin gibi bu bölümü **double stroke roll** deneyelim bakalım nasıl duyulacak?' der. X öğrencisi, öğreticisini dinlerken **double stroke roll** duyumunun solodaki orjinal duyuma pek de yakın olmadığını fark eder. Y öğreticisi ile bu düşüncesini paylaşır ve 'sanırım o bölüm **single stroke roll** çalınmıştır' der. Ayrıca Y öğreticisinin icrasıyla karşılaştığında kendi **double stroke roll** icralarının trampete fazla baskı uygulayarak neredeyse **buzz roll** gibi duyulduğunu düşünür.

Y öğreticisi, öğrencisinin zorlandığı diğer pasajı çalmaya başlar. Öğreticisinin çok temiz **single stroke roll** icra ettiğini gören X öğrenci, aslında bagetleri ne kadar sıkı tuttuğunu düşünür. Oysa Y öğreticisi bageti oldukça serbest ve çeşitli bilek hareketleriyle akıcı bir şekilde kullanmaktadır. Davula nasıl vurması gerektiğini tekrar düşünür. Bu problemi çözmek için oldukça heveslenir. Y öğreticisi, X öğrencisi bunları düşünürken diğer pasaja çoktan geçmiştir. Bu bölümde de icra anlamında oldukça rahat olan Y öğreticisi, bu çalışmaları yaparken vücudunun rahat olması gerektiğini; herhangi bir sıkma, kasma bulunması durumunda akıcılığın engelleneceğini öğrencisi X'e tekrar hatırlatmıştır adeta. Bununla birlikte Y öğreticisinin vuruşları net ve eşit duyulmaktadır. Tıpkı orijinal kayıta olduğu gibi. Üstüne üstlük notayı da yanlış çaldığını fark eder. Söylemeye çekinir. Çalışacak çok şey vardır ve bu durumdan biraz sıkıntı duymaya başlamıştır. Bu sırada Y öğreticisi icrayı sonlandırır. Ancak X öğrencisi, öğreticisiyle sıkıntılarını paylaşmak yerine tüm

problemlerin aslında çok da zor olmadığını söyler ve en geç 1 haftada bunların hepsini düzeltebileceğini belirtir. Y hoca; 'O zaman 1 hafta sonra aynı gün ve saatte görüşmek üzere' der ve görüşme sonlanır."

Senaryonun bu bölümünün okunmasından sonra katılımcılardan şu soruları yanıtlaması istenmiştir:

Sizce gelecek hafta X öğrencisi, Y öğreticisiyle buluştuğu zaman bu problemleri çözmüş bir şekilde transkripsiyonunu icra edebilecek midir? X öğrencisinin bu tutumu hakkında neler düşünüyorsunuz? X öğrencisinin bu sorunlarıyla ilgili ne gibi öneri ve eylemlerinizi olabilir?

- *1 hafta bu problemlerin üstesinden gelmek için yeterli bir süre değildir. Biraz daha zaman ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. - Mustafa*
- *1 hafta içerisinde eğer sıkı bir program yaparsa eksiklerin büyük kısmını toplayabilir. - Cankut*
- *X öğrencisi bu tutumuyla aceleci davranmaktadır. Aslında sabırlı davranıp problemleri için düzenli bir çalışma programı oluşturursa daha verimli bir çalışma sağlamış olacak. - Arda*
- *X öğrencisi sorunları daha yüzeysel düşünüp yanlış bir strateji oluşturmaktadır. - Ali Baran*
- *X öğrencisinin öncelikle sorunları tek tek ele alması gerekmektedir. - Orbay*
- *Her soruna ayrı bir zaman dilimi ayırıp yavaş yavaş ilerlemelidir. - Sarp*
- *Problemlerin çözümü için yeterli zaman ayırmalıdır. - Mustafa*
- *Karşılaştığı sıkıntılar için arkadaşları ve çevresinden yardım alabilir. - Ali Baran*

Katılımcıların bu bölüm sonunda oldukça meraklı olduğu gözlemlenmiştir. İkinci oturum ikinci bölümde X öğrencisinin yaşadığı sorunları çözüme kavuşturması sürecini ele almaktadır.

Oturum 2 Bölüm 2

"Bir hafta sonra X öğrencisi Y öğreticisiyle tekrar bir araya gelir. Zorlandığı pasajları çalmaya çalışır ancak oldukça kötü icra eder. Sorunlarını çözüme konusunda pek de gelişim gösterememiştir. Y öğreticisi ona aynı problemlerin devam ettiğini söyler. Acele etmeden, uzun vadeli ve daha fazla çalışması gerektiğini tembihleyerek çalışmayı sonlandırır. X öğrencisi kendisini mahcup hissederek ne yapması

gerektiğini anlamaya başlamıştır. Hem kendine hem de Y öğreticisine bir söz verir: Sakin, süreç odaklı ve daha fazla çalışacağım."

Senaryonun bu bölümünün okunmasından sonra katılımcılara yanıtlamaları için şu sorular sorulmuştur:

**"Y öğreticisinin X öğrencisine vermek istediği mesaj ne olabilir?
Siz olsanız X öğrencisine neler önerirdiniz?"**

- Öğreticisi, en başından bu problemin 1 haftada çözülemeyeceğini bildiği halde süreci öğrencisinin kendisinin yaşayıp görmesini istemiştir. - **Mustafa**
- X öğrencisinin problemleri hafife aldığını göstermek istemiştir. - **Arda**
- X öğrencisinin karşılaştığı sıkıntılara karşı getirdiği çözüm önerilerinin yeterli olmadığını göstermek istemiştir. - **Orbay**
- X öğrencisinin öncelikle problemleri net bir şekilde ortaya koymasını önermekteyim. - **Sarp**
- Her problem başlığını ayrı olarak değerlendirmesi ve çalışmalarını planlamasını öneririm. - **Arda**
- Çalışmalarına yeterli süre vermesini öneririm. - **Mustafa**
- Sabırlı olmasını öneririm. - **Cankut**
- Çevresindeki arkadaşlarıyla bu durumu paylaşıp onlardan fikir almasını iyi olacağı kanaatindeyim. - **Ali Baran**

PDÖ Senaryo ve uygulama örneği burada sonlandırılmıştır. İkinci oturum sonunda öğrenciler, Max Roach "Daahoud" solo icrasında X öğrencisinin **single stroke, single stroke roll, double stroke** ve bunların **sticking** düzenlemeleriyle ilgili teknik konularda sorunlar yaşadığı sonucuna varmıştır. Bu problemlerin çözümüne yönelik fikirleri, bu tezde yer alan metodolojik yaklaşımlardan ve çeşitli davul seti çalışma metodlarından edinen öğrenciler, sunumlar gerçekleştirerek ve elde ettikleri bilgileri sınama fırsatı bulmuşlardır. İkinci oturumun ikinci bölümü ise bu çözüm önerilerini uygulama sürecinde Y öğreticisi, X öğrencisine çeşitli öneri ve yaklaşımlar sunmaktadır. Y öğreticisi ve X öğrencisi arasında geçen diyaloglar problem durumlarının çözümüne yönelik bilgiler vermiştir. Katılımcılar çalışma sonunda X öğrencisine sunulan bu bilgileri "Bu öneriler aslında bizim için de geçerli

!" şeklinde yorumlamışlardır. Bu tutum öğrenmenin verimli bir şekilde gerçekleştiği şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte oturumların sonlanmasıyla beraber katılımcılara "PDÖ Tutum Ölçeği" tekrar dağıtılmıştır. Ön test-son test yöntemiyle katılım sağlayan öğrencilerin PDÖ senaryo örneğine karşı tutumları belirlenmeye çalışılacaktır.

4.5.3. Probleme Dayalı Öğrenme Senaryo ve Uygulama Örneği

I. ve II. Oturum Öğretici Kopyası

PDÖ senaryo uygulama öğretici kopyası, oturumları gerçekleştiren öğreticiye destek sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Daha önceden tasarlanmış olan bu senaryo örneğinde tüm soru ve boş kutucuklar öğretici tarafından doldurulmuştur. Oturumlar uygulanırken ihtiyaç halinde öğretici bu kopyadan çeşitli yardımlar alarak katılım sağlayan öğrencilere doğru yönlendirmeyi yapabilmektedir. Çalgı eğitiminde PDÖ senaryo ve uygulama yaklaşımından faydalanmak isteyen öğretmenler için örnek öğretici kopyası şu şekilde verilmiştir:

Oturum 1 Bölüm 1

"X kişi, X Üniversitesi'nde 3. Sınıf öğrencisidir. Öğretmeni X öğrencisine 'Max Roach - Daahoud' davul solo transkripsiyonunu dönem ödevi olarak vermiştir. Ancak X öğrencisi çalışmaları sırasında soloyu icra ederken vuruşlarındaki akıcılığı sağlayamadığı için sıkça durmaktadır. Ayrıca kayıtlarla birlikte çalmayı denediği zamanlarda kaydı çalan davulcuyla aynı tempoda soloyu icra edemediğini farkeder."

"X öğrencisinin yaşadığı problemler nelerdir?"

- Soloyu icra ederken vuruşların akıcı olmaması
- Kaydı davulcuyla aynı tempoda icra edememesi

"Bu durumlara neler sebep olmuştur? Hipotezleriniz nelerdir?"

Katılımcıların şu gibi nedenleri listelemeleri beklenir:

- "Single Stroke Roll" vuruşlarının zayıflığı
- "Double Stroke Roll" vuruşlarının zayıflığı
- Ellerin koordinasyonunda problem olması / "Sticking" problemleri
- Davula oturuş pozisyonundaki problemler
- Ellerin trampet üzerindeki açısı sorunları
- Kol, bilek ya da parmak kullanım hataları
- Öğrencinin nota okuma problemleri
- Yazım hataları / Eksik ya da fazla vuruşlar
- Yüksek tempoda zamanı taşıma
- Duyum problemleri
- Davul tonlarının farklı olması
- Parçanın eski bir kayıt versiyonu olması
- Yanlış baget seçimi
- Bageti tutuş pozisyonundaki problemler
- Davulun yanlış bölgelerine vurma

Yönlendirici/öğretici tarafından sorulabilecek sorular:

- Yukarıdaki problemleri ayrı ayrı ele aldığınız zaman ne gibi hipotezleriniz olurdu?
- Yukarıdaki problemler birlikte düşünüldüğü zaman ne gibi hipotezleriniz olurdu?

"X öğrenci ile ilgili başka neler öğrenmek istersiniz? Sebepleri ile açıklayınız."

- Bugüne kadar kaç transkripsiyon yazdı ve icra etti?
- Aynı problemleri diğer transkripsiyonlarda da yaşadı mı?
- Yaşadığı problemler farklı ise bunlar nelerdi?
- Bugüne kadar teknik konularda hangi metotlardan faydalandı?
- Çalışmalarını gerçekleştirirken metronom kullanıyor mu?
- Transkripsiyonun doğruluğunu sağlarken uzman görüşü alıyor mu?
- Hangi bageti kullanıyor?
- Hangi davulu kullanıyor?

Yönlendirici/öğreticinin sorması gereken sorular:

- Bu sorudan ne öğrenmek istersiniz?
- Bu soru öğrencinin sorunlarını çözmeye nasıl yardımcı olur?

Oturum 1 Bölüm 2

"X öğrencisi, 'Max Roach - Daahoud' parçasının davul solo bölümünü defalarca prova etmesine rağmen problemlerin devam ettiğini fark eder. Daha önceki transkripsiyon çalışmalarında bu öğrenci, herhangi bir yazım hatası yapmamış ve nota okuma konusunda oldukça iyi bir performans göstermiştir. Kayıtları dinlediği zaman her ne kadar eski de olsalar davulun duyumu ile ilgili bir sorunla karşılaşmamış ve davul tonlamasını da bu duyuma yakın bir şekilde gerçekleştirmiştir. X öğrencisi davul setinde pozisyon olarak doğru bir şekilde oturmaktadır. Bununla birlikte kullandığı bagetler de icranın akıcılığını engelleyecek bir yapıda değildir. Buna rağmen, parçanın davul solo icrasında akıcılık problemleri yaşamaya devam etmektedir.

İlerleyen süreçte X öğrencisi bu icrayı gerçekleştirmekte kararlı bir tavır gösterir. Parçanın davul solosunu icra eden Max Roach'un diğer davul solo videolarını izler. Transkripsiyonlarına göz atar ve bazı çalışma metotlarıyla beraber metodolojik yaklaşımlar sunan tezleri araştırır. Muhakkak gözden kaçırdığı bir nokta olduğunu düşünür ve defalarca Max Roach'un 'Daahoud' solo icrasını dinler.

İzlediği videolarda X öğrencisi, Roach'un vuruşlarının trampete çok yakın gerçekleştiğini fark eder. Roach, vuruşlarını bilekten ve bageti serbest bir şekilde kullanmaktadır. Ayrıca sololarında Roach'un sık kullandığı bazı etütler X öğrencisinin dikkatini çeker. Bu durum ona kendi ödevinde kullanabileceği yeni fikirler vermiştir."

"Yeni olan bilgileri özetleyiniz."

- Yazım hatası olmaması
- Nota okuma hatası olmaması
- Duyum problemi olmaması
- Davul tonlamasında hatası olmaması
- Oturuş sorununun olmaması
- Baget seçiminde hata olmaması

"X öğrencisinin Max Roach araştırması sonucu kendisinde fark ettiği sorunlar neler olabilir?"

- X öğrencisinin vuruşlarındaki açığı sorunu / X öğrencisinin trampete geniş açıyla uzaktan vurmaktadır.
- X öğrencisinin bageti sıkı tutma ve bagetin **"rebound"**unu kullanamama problemi.
- Ödevinde kullanmış olabileceği **"Rudiment"** hataları.

Yönlendiricinin sorabileceği sorular:

- Sizce X öğrencisi trampete nasıl vurmaktadır?
- Bagetin daha serbest tutulması ortaya nasıl bir sonuç çıkarır?

Oturum 1 Bölüm 3

"X öğrencisi, hocasına transkripsiyon ödevinde ne gibi sorunlarla karşılaştığını anlatır. Vuruşlarında akıcı olmadığını ve sık sık solo icrasında tıkanmalar yaşayıp durduğundan bahseder. Orijinal temposunda parçanın kaydı üzerine çalmak istediği zamanlarda davulcudan daha farklı bir duyumda çaldığını ve aynı anda onunla icra edemediğini söyler. Amacının, davul soloyu olması gerektiği yüksek tempoda akıcılıkla icra edebilmek olduğunu anlatan öğrenci bu konuda hocasına ne gibi araştırmalar yaptığını bahseder. Max Roach araştırmasından elde ettiği bulguları öğreticisiyle paylaşır, onun düşüncelerini merak eder ve neler yapması gerektiği konusunda yardımını ister."

"Sizce Y öğreticisi X öğrencisine neler yapmasını önermiştir? Sebepleriyle açıklayınız."

- Tıkandığı ya da zorlandığı yerleri tam olarak tespit etmesini ve metronomla çalışmasını önermiştir
- Hedeflenen tempoya ulaşmak için temponun yavaştan hızlıya doğru küçük aralıklarla artırılması
- Teknik çalışmalarına daha fazla ağırlık vermesi. Özellikle **"Single"**, **"Double"** ve **"Buzz Roll"** çalışmalarına odaklanması
- Vuruş türlerine dikkat edilmesi ve ellerin bu türlere göre hareket etmesi
- Duyum olarak zorlanılan noktalarda program yardımıyla temponun

yavaşlatılarak davul solonun sağlamasının yapılması

- Soloyu program yardımıyla yavaşlatarak orijinal kayıtlarla icra etme yöntemi
- İnternet araştırmasıyla bu soloyu transkript ederek icra eden diğer davucuların araştırılması. Onların yazın ve icralarıyla kendi davul solo transkripsiyonunun karşılaştırılması

VIDEO BÖLÜMÜ

"İzleyeceğimiz 3 videoyu verilen nota ile birlikte inceleyiniz. Gözlemlerinizi sonucu elde edilen bilgileri özetleyiniz."

"Yeni Bilgileri Özetleyiniz. "

1. Video

- **"Double Stroke Roll"** tekniğinin zayıflığı / Bastırarak çalma **"buzz roll"** gibi duyum
- **"Sticking"** Problemi / **"Double Stroke Roll"** yerine **"Single Stroke Roll"** kullanımı

2. Video

- **"Single Stroke Roll"** tekniğinin zayıflığı
- Vuruş Türlerini teknik yaklaşımına uygulamamış olması

3. Video

- Tutuş problem / Çok sıkı tutma ve kol kullanım hatası /Kasarak çalma
- **"Single Stroke"** vuruşlarının eşit olmaması ve kötü duyum
- Notayı yanlış çalma / Orijinal duyumdan uzak olma

"Neleri Öğrenmeliyim?"

- Baget nasıl tutulur?
- Davul nasıl rahat çalınır?
- Davul çalarken hangi vuruş türleri kullanılır?
- **"Double Stroke Roll"** tekniği nasıl geliştirilir?
- **"Buzz Roll"** nedir?
- **"Single Stroke"** tekniği nasıl geliştirilir?
- İyi nota okuma teknikleri nelerdir?
- **"Sticking"** nedir?

Oturum 2 Bölüm 1

"Y öğretici, öğrencisi X ile tekrar bir araya gelir. Davul başında olan öğretici, X öğrencisine çeşitli icralarla nelerin ona yardımcı olacağı konusunda bilgiler vermeyi amaçlamaktadır. X öğrencisinin zorlandığı ilk bölümü icra etmeye başlamıştır. Dikkatle Y öğreticisini izleyen X öğrencisi kendisinin **double stroke roll** icra ettiği bölümleri öğreticisinin **single stroke roll** icra ettiğini farkeder. Bu gözlemini Y öğreticisi ile paylaşır. Öğretici; 'O zaman senin dediğin gibi bu bölümü **double stroke roll** deneyelim bakalım nasıl duyulacak?' der. X öğrencisi, öğreticisini dinlerken **double stroke roll** duyumunun solodaki orjinal duyuma pek de yakın olmadığını fark eder. Y öğreticisi ile bu düşüncesini paylaşır ve 'sanırım o bölüm **single stroke roll** çalınmıştır' der. Ayrıca Y öğreticisinin icrasıyla karşılaştığında kendi **double stroke roll** icralarının trampete fazla baskı uygulayarak neredeyse **buzz roll** gibi duyulduğunu düşünür.

Y öğreticisi, öğrencisinin zorlandığı diğer pasajı çalmaya başlar. Öğreticisinin çok temiz **single stroke roll** icra ettiğini gören X öğrenci, aslında bagetleri ne kadar sıkı tuttuğunu düşünür. Oysa Y öğreticisi bageti oldukça serbest ve çeşitli bilek hareketleriyle akıcı bir şekilde kullanmaktadır. Davula nasıl vurması gerektiğini tekrar düşünür. Bu problemi çözmek için oldukça heveslenir. Y öğreticisi, X öğrencisi bunları düşünürken diğer pasaja çoktan geçmiştir. Bu bölümde de icra anlamında oldukça rahat olan Y öğreticisi, bu çalışmaları yaparken vücudunun rahat olması gerektiğini; herhangi bir sıkma, kasma bulunması durumunda akıcılığın engelleneceğini öğrencisi X'e tekrar hatırlatmıştır adeta. Bununla birlikte Y öğreticisinin vuruşları net ve eşit duyulmaktadır. Tıpkı orijinal kayıta olduğu gibi. Üstüne üstlük notayı da yanlış çaldığını fark eder. Söylemeye çekinir. Çalışacak çok şey vardır ve bu durumdan biraz sıkıntı duymaya başlamıştır. Bu sırada Y öğreticisi icrayı sonlandırır. Ancak X öğrencisi, öğreticisiyle sıkıntılarını paylaşmak yerine tüm problemlerin aslında çok da zor olmadığını söyler ve en geç 1 haftada bunların hepsini düzelterebileceğini belirtir. Y hoca; 'O zaman 1 hafta sonra aynı gün ve saatte görüşmek üzere' der ve görüşme sonlanır."

Sizce gelecek hafta X öğrencisi Y öğreticisiyle buluştuğu zaman bu problemleri çözmüş bir şekilde transkripsiyonunu icra edebilecek midir? X öğrencisinin bu tutumu hakkında neler düşünüyorsunuz? X öğrencisinin bu sorunlarıyla ilgili ne gibi öneri ve eylemlerinizi olabilir?

- Acele ettiğini ve sabırsız davrandığını
- Sorunlara bakış açısının yüzeyselliği
- Kendine dürüst olmadığı
- Çalışmalarını süreç odaklı ve daha geniş zamana yayması
- Kısa süre zarfında odaklanarak ve etkin çalışmayı öğrenmesi
- Teknik çalışmalarında tempo düzenlemelerini yavaştan hızlıya doğru kademeli bir şekilde artırarak yapması

Oturum 2 Bölüm 2

"Bir hafta sonra X öğrencisi Y öğreticisiyle tekrar bir araya gelir. Zorlandığı pasajları çalmaya çalışır ancak oldukça kötü icra eder. Sorunlarını çözme konusunda pek de gelişim gösterememiştir. Y öğreticisi ona aynı problemlerin devam ettiğini söyler. Acele etmeden, uzun vadeli ve daha fazla çalışması gerektiğini tembihleyerek çalışmayı sonlandırır. X öğrencisi kendisini mahcup hissederek ne yapması gerektiğini anlamaya başlamıştır. Hem kendine hem de Y öğreticisine bir söz verir: Sakin, süreç odaklı ve daha fazla çalışacağım."

"Y hocasının X öğrencisine vermek istediği mesaj ne olabilir? Siz olsanız X öğrencisine neler önerirdiniz?"

- Acele etmemesi
- Sabırlı ve süreç odaklı çalışması
- Hocasını iyi dinleyerek onun söylediklerine kulak vermesi
- Kendisine dürüst olmasını
- Daha fazla çalışmasını
- Daha fazla transkripsiyon yaparak deneyim kazanmasını

4.6. YÖNTEM VE BULGULAR

PDÖ oturumlarına İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Caz Anasanat Dalı Davul Bölümü'nden üç ve Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat Tasarım Fakültesi Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü Müzik Toplulukları Caz Davul Bölümü'nden yine üç olmak üzere halen öğrenim görmekte olan toplamda altı öğrenci katılmıştır. Katılımcılardan 4'ü üniversitenin I. döneminde geri kalan iki tanesi ise III. döneminde öğrenim görmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin tümü erkektir (n=6). Katılımcıların en küçük yaş 18 en büyük yaş ise 21, yaş ortalaması 19.83 (1.32) şeklindedir. Üniversite ve dönem ilişkisine bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p=0.4) (bkz. Tablo 1).

Öğrencilere çalışma öncesi ve sonrasında PDÖ Tutum Ölçeği Formları dağıtılmıştır. Ön test ve son test olarak değerlendirilebilecek bu uygulamayla PDÖ yaklaşımının lisans düzeyi caz davul eğitime yönelik uygunluğu ve öğrencilerin bu yaklaşıma olan olumlu/olumsuz tutumları ölçülmeye çalışılmıştır. PDÖ tutum ölçeğinde probleme dayalı öğrenmeyle ilgili olumlu/olumsuz çeşitli önermeler yer almaktadır. Bunlar 1'den 5'e kadar ölçeklendirilmiş, 1 kesinlikle katılmıyorum 5 ise kesinlikle katılıyorum şeklinde verilmiştir (bkz. Şekil 56).

Tablo 1: Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Veriler

	*N(%)	*P değeri
Cinsiyet		
Erkek	6(100)	
Yaş	6(100)	0.958
Dönem		0.4
I	4	
III	2	
Üniversite		
Yıldız Teknik Üniversitesi	3(50)	
İstanbul Üniversitesi	3(50)	

*N: katılımcı sayısı

ss: standart sapma

*P > 0.05

Araştırmada verilerin analizi için SPSS 22, grafik için Prism 10 programı kullanılmıştır. Kategorik değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesi için Fisher Exact Test yöntemi uygulanmıştır. Katılımcı sayısının 30 altında olması nedeniyle

ölçek ön test ve son test değerlerinin karşılaştırması için non-parametrik test olan Wilcoxon Signed-Rank testi kullanılmıştır. Çalışmada değişkenlerin minimum, maksimum, ortalama ve standart sapmaları alınarak istatistiksel anlamlılık değeri $p < 0.05$ kabul edilmiştir.

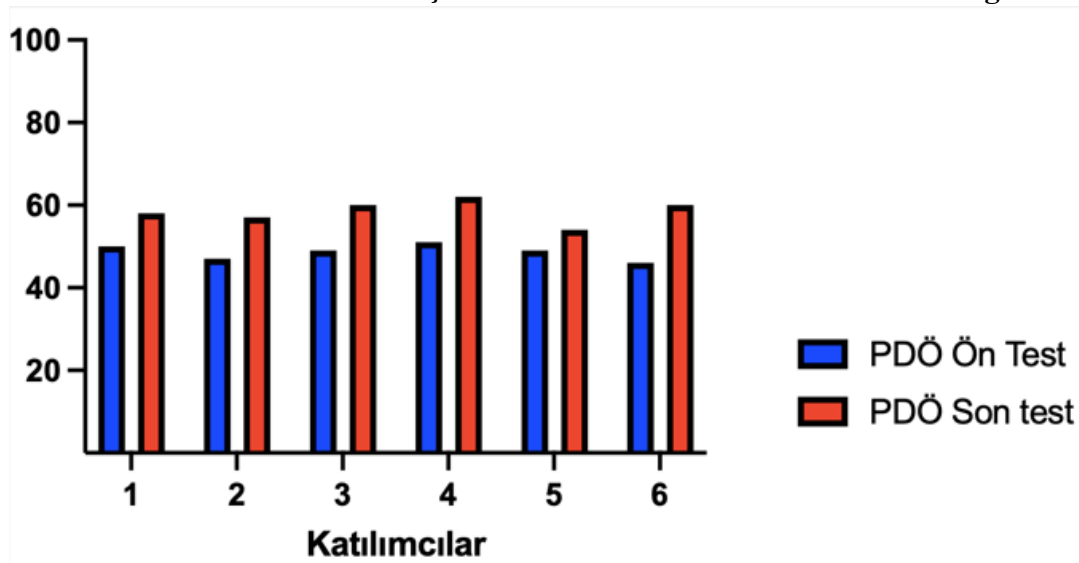
PDÖ ölçek sonuçları Tablo 2’de verilmiştir. Katılımcıların ön test ve son test puanları karşılaştırıldığında istatistiksel anlamlı fark görülmüştür ($p=0.03$). Aynı şekilde tutum skorunda da ön test ve son test arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür ($p=0.027$).

Tablo 2: PDÖ Ölçek Sonuçları

		Min	Maks	ortalama (ss)	p
PDÖ Total skor	Ön test	46	51	48.67 (1.86)	0.03*
	Son test	54	62	58.50 (2.81)	
PDÖ tutum skoru	Ön test	3	6	4.83 (1.16)	0.027*
	Son test	8	10	9 (0.89)	

Tablo 2’den yola çıkarak katılımcıların PDÖ yaklaşımıyla hazırlanmış senaryo oturumlarına tutumlarının pozitif yönde olduğu görülmektedir. Grafik 1’de ön test ve son test dağılımı şu şekilde verilmiştir:

Grafik 1: Katılımcıların Ölçek Puanlarının Ön Test Ve Son Test Dağılımı

Aşağıdaki Önergeleri Probleme-Dayalı Öğrenmeyi Düşünerek Yanıtlayınız	Kesinlikle Kabulmuyorum	Katılmıyorum	Emin Değilim	Kabulyorum	Kesinlikle Kabulyorum
Probleme-dayalı öğrenme/ Probleme-dayalı öğrenmede					
1. Olumlu bir öğrenme ortamı oluşturur	1	2	3	4	5
2. Öğrenmeyi sevmeyi sağlar	1	2	3	4	5
3. Yararsız bir uygulamadır	1	2	3	4	5
4. Eğitim programının renklenmesini sağlar	1	2	3	4	5
5. Zaman sıkıcı bir şekilde geçer	1	2	3	4	5
6. Öğrenilenleri paylaşmanın keyfine varılır	1	2	3	4	5
7. Eğlencelidir	1	2	3	4	5
8. Eğitim programları için uygun değildir	1	2	3	4	5
9. İzdırıp vericidir	1	2	3	4	5
10. Öğrenilenlerin pekişmesini sağlar	1	2	3	4	5
11. Çalışma verimini artırır	1	2	3	4	5
12. Zaman kaybedir	1	2	3	4	5
13. Amacı belli değildir	1	2	3	4	5
14. Öğrenci için iyi bir eğitim tecrübesidir	1	2	3	4	5
15. Öğrenmeyi güçleştirir	1	2	3	4	5
16. Kafa karışıklığına neden olur	1	2	3	4	5
17. Öğrenciler cezalandırılmaktadır	1	2	3	4	5
18. Bilimsel sürecin öğrenilmesini sağlar	1	2	3	4	5
19. Eğitim sürecinden keyif alınmasını sağlar	1	2	3	4	5
20. Öğrenme şevkini kıran bir yöntemdir	1	2	3	4	5

Probleme Dayalı Öğrenmeye genel olarak tutumunuzu aşağıdaki ölçekte puanlandırırsınız

Olumsuz Olumlu

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

—|—|—|—|—|—|—|—|—|—|—|

Şekil 72: PDÖ Tutum Ölçeği Örneği.

SONUÇ

1920 ve 1930'lu yılların **swing** dönemi, **bebop** döneminin öncülü olarak değerlendirilebilir. Birçok **bebop** müzisyeninin **big band** orkestralarında çalmış olması ve bu deneyimlerin ötesine geçerek daha yenilikçi bir müzikal anlayış geliştirme arzusu, **bebop** akımının doğuşunda belirleyici rol oynamıştır. New York'taki "Minton's Playhouse" ve "Monroe's Uptown House" gibi mekânlarda düzenlenen **jam session**'lar, hem solo hem de eşlik açısından **bebop** müzisyenlerinin yaratıcı keşiflerde bulunabildikleri önemli buluşma alanları olarak öne çıkmıştır. Max Roach da bu ortamlarda Kenny Clarke gibi öncü davulcuları dinlemiş; ardından kendisi de bu uzun soluklu doğaçlama oturumlarında performanslar göstermiştir. Söz konusu süreç, Roach'un **bebop** stilinin oluşumunda belirleyici olduğu kadar, caz tarihinin sonraki dönemlerine de yön veren icralar, müzikler ve kayıtlar üretmesi açısından da büyük önem taşımaktadır.

Bebop dönemi, davulculuk anlayışında pek çok yeniliğin ortaya çıktığı bir dönemdir. Eşlik yaklaşımlarında zamanı taşıma (tempoyu tutma) görevinin bas davul yerine **ride** ziline kaydırılması, trampet ve bas davulun daha özgür alanlar bularak melodik çizgiye dahil olmalarına fırsat tanımıştır. Davulculuk anlayışını baştan aşağı değiştiren bu yaklaşım, **bebop** müziğinde diğer ritim bölümü (**rhythm section**) çalgılarının görev tanımlarında da bazı değişiklikler meydana getirmiştir. Örneğin, davul setine benzer bir bağlamda grup içerisinde zamanı taşıma görevinin kontrbasa verilmesinin diğer enstrümanlar üzerinde solo icraları bakımından rahatlatıcı bir etki yarattığı görülür. Zamanı taşıma kaygısı yaşamadan daha uzun sololar icra etmeye başlayan bu müzisyenler **bebop** stilinin sınırlarını zorlamaya başlamışlardır. Bu durum yenilikçi, keşfeden ve özgün icraların ortaya çıkması bakımından önemli bir unsurdur.

Max Roach **bebop** döneminin en önemli davulcularından biridir. Kariyerine bakıldığında zaman sadece **bebop** dönemine değil caz tarihinin pek çok dönemine işaret eden önemli kayıtlar ortaya koyduğu görülmektedir. Bu bağlamda Roach'un davulculuk yaklaşımlarını analiz etmenin lisans düzeyi caz davul seti eğitimi alan

öğrencilere katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda araştırmada **bebop** döneminden dört solo ve bir eşlik icrası olmak üzere Roach'un toplamda beş transkripsiyon örneğine yer verilmiştir.

Yapılan analizler Roach'un üst seviye teknik donanımına sahip olduğuna işaret etmektedir. Özellikle solo icralarında **single stroke roll**, **double stroke roll**, **buzz roll** gibi **rudiment** örneklerini yüksek tempoda ustalıkla kullanabildiği görülmektedir. Bununla birlikte parçaların melodi ve form yapısına oldukça hakim olduğunu söylemek mümkündür. Soru-cevap şeklindeki cümleme yapısı, onun solo icralarında sıkça kullandığı bir yaklaşımdır. Analizler Roach'un solo icralarında çeşitli ritmik ve melodik fikirler ortaya koyduğunu göstermektedir. Solo icralarında tasarımından bahsetmek mümkündür. Bu durum **bebop** döneminde davul setinin eşlik enstrümanı kimliğinden, solo enstrüman kimliğine evrilmesinde önemli bir unsur olarak dikkat çekmektedir.

Max Roach davul setini oldukça melodik icra edebilmektedir. Davul setini tiz tonlaması ona bu konuda yardımcı olmuştur. Bununla birlikte **ride** zili icrası akıcı ve nettir. Solo altı eşlik icrası **swing** paternini yüksek tempolarda mükemmele yakın kullanabildiğini göstermektedir. Süpürge (**brush**) kullanımındaki ustalık onun bir diğer önemli özelliği olarak göze çarpmaktadır. "Joy Spring" solo icrası bunun önemli örneklerindendir. Vuruşları bir baget duyumu kadar net ve temizdir. Max Roach'un icra yaklaşımını oluşturan tüm bu unsurların öğrenciler tarafından göz önünde bulundurulması ve çalışmaların bu bilgiler doğrultusunda gerçekleştirilmesi önemlidir. Araştırma bu bağlamda onlara çeşitli öneriler sunarak rehberlik etme eğilimindedir.

Roach'un icra yaklaşımlarını oluşturan bu bileşenler lisans düzeyi caz davul öğrencileri için eğitici niteliktedir. İlk dönemlerinden itibaren usta caz davulcuların transkripsiyonlarını yapmaları ve onları analiz etmeleri oldukça önemlidir. Öğrenciler, bu ustalardan ne kadar çabuk öğrenirlerse, gelişimleri ve özgün bir icracı olma potansiyelleri o kadar kısa olur. Transkripsiyon, usta-çırak ilişkisinin kurulması bakımından sık kullanılan etkin bir yöntemdir. Çalışma, bu yöntemi lisans düzeyi caz davul öğrencilerinin sıkça başvurması gerektiği bir yaklaşım olarak kabul eder.

Roach'un solo ve eşlik transkripsiyon analizleri, davulculuk yaklaşımları açısından çeşitli çalışma yöntemlerini bir araya getiren yeni fikirler ortaya koymuştur. Araştırma bu fikirleri metodolojik bir yaklaşımla sunarak kendi çalışma rutinlerini oluşturma sürecinde öğrencilere destek olmaktadır. İcranın ana fikrini anlayabilen ve onu oluşturan bileşenleri tespit edebilen bir anlayışla hazırlanan bu çalışmalar, öğrencilere odaklanan, çalışmalarının neye hizmet edeceğini bilen işlevsel bir çalışma bilinci sunmaktadır. Onların özgün icralar ortaya koyabilmeleri bakımından bu süreç oldukça önemlidir. Araştırma bu konuda fikir vermesi bakımından öğrencilere örnek çalışmalar sunmaktadır. Max Roach transkripsiyon ve analizleri doğrultusunda yazar tarafından 15 yeni etüt yazılmıştır.

Davul çalmak zorlu bir süreçtir. Burada öğrenciler hem fiziksel hem de zihinsel anlamda performans sergilemektedirler. **Bebop** müziği genel özellikleri itibarıyla bu süreci daha zor bir seviyeye çıkarmaktadır. Öğrencilerin bu seviyeye hazırlanırken çeşitli problemlerle karşılaşmaları muhtemeldir. Hem öğrenci hem de öğreticinin, karşılaşılan bu problemlere çözüm üreten etkin bir stratejiye sahip olmaları verimli bir öğrenme gerçekleşmesi bakımından önem arz etmektedir. Bu doğrultuda araştırma "Probleme Dayalı Öğrenme" yaklaşımından faydalanmaktadır. Daha önceki bölümlerle entegre bir yapıda hazırlanan bu yaklaşımın, transkripsiyon, analiz ve icra sürecinde karşılaşılan problemlere çözüm üretme konusunda olumlu katkı sağladığı görülmektedir. Bununla birlikte ilgili araştırmalar PDÖ yaklaşımıyla hazırlanan müzik, çalgı eğitimi derslerinin öğrenme verimliliğini arttırdığı yönünde olumlu sonuçlar ortaya koymaktadır.

Max Roach'un solo ve eşlik icralarına ilişkin yapılan analizler, PDÖ yaklaşımıyla yapılandırılan ders içerikleri için doğal birer problem durumu teşkil etmektedir. Örneğin, "Joy Spring" adlı solo icrasında görülen süpürge (**brush**) tekniğindeki ustalık ya da ride zili üzerindeki netlik, öğrencilerin çözümlemeye ve modellemeye çalışacağı zorluklar olarak senaryolaştırılabilir. Bu bağlamda Roach'un icra anlayışı, PDÖ oturumlarında yalnızca örneklem değil, aynı zamanda metodolojik bir yapı sunar. Bu yapı öğrencinin hem teknik hem de estetik düzlemde çözüm üretmesini sağlayan çok katmanlı bir öğrenme süreci oluşturur.

Metodolojik öneriler bölümünde yer verilen ve lisans düzeyi caz davul seti öğrencileri için hazırlanan 15 etüt, Max Roach'un analiz edilen icra yaklaşımlarından yola çıkılarak PDÖ çerçevesine uygun biçimde yapılandırılmıştır. Bu etütler, öğrencinin belirli bir teknik veya müzikal problemi çözmesini hedefleyen, senaryo temelli uygulamalardır. Böylece Roach'un yaratıcı, keşfetmeye açık ve teknik açıdan rafine yaklaşımı, PDÖ'nün yapılandırmacı öğrenme ilkeleriyle örtüşmektedir. Max Roach'un pedagojik açıdan zengin ve çok boyutlu icracı kimliği, caz eğitimi alanında PDÖ gibi öğrenci merkezli yaklaşımların gelişimine katkı sağlayacak niteliktedir.

Araştırmada PDÖ yaklaşımının lisans düzeyi caz davul eğitimine uygunluğu sorgulanmış ve çeşitli yöntemlerle test edilerek anlamlı bir sonuç elde edilmeye çalışılmıştır. PDÖ senaryosu çalışmanın önceki bölümleriyle bütünleşik bir bakış açısında hazırlanmış ve iki oturum şeklinde gerçekleştirilmiştir. Belirli bir akış çerçevesinde gerçekleştirilen PDÖ oturumlarına lisans düzeyi caz davul bölümlerinde eğitim almakta olan altı öğrenci katılmıştır. 18-21 yaş aralığında tümü erkek öğrencilerden oluşan deney grubuna PDÖ tutum ölçeği dağıtılarak ön test ve son test yöntemi uygulanmıştır. Burada PDÖ yaklaşımının lisans düzeyi caz davul eğitimine uygunluğu ve öğrencilerin bu yaklaşıma olan olumlu/olumsuz tutumları ölçülmeye çalışılmıştır. Bulgular tutum skorunda ön test ve son test arasında anlamlı bir fark bulunduğunu göstermektedir. Katılımcıların PDÖ yaklaşımıyla hazırlanan senaryo oturumlarına tutumları olumlu yönde olmuştur.

Bir öğretim yılı boyunca her ders için PDÖ senaryosu hazırlamak ve oturumları yürütmek oldukça zahmetli olabileceğinden, bu yaklaşımın dönem içinde küçük gruplarla yalnızca iki ya da üç kez uygulanması ve müfredatla bütünleştirilerek yürütülmesi daha verimli sonuçlar doğurabilir. Ayrıca, ilerleyen dönemlerde PDÖ senaryolarının daha fazla katılımcıyla uygulanması da mümkündür. Yeni çalışmalarla birlikte elde edilecek bulguların, lisans düzeyindeki caz davul eğitimine katkı sağlaması beklenebilir.

KAYNAKÇA

- Akıncı, Şevket: **Öteki Caz**, 1. Bs., İstanbul, Pan Yayıncılık, 2021.
- Berendt, Joachim E.: **Caz Kitabı Ragtime'dan Fusion ve Sonrasına**, 3. Bs., İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2010.
- Brooks, Jacqueline G. ve Brooks, Martin G.: **In Search on Understanding: The Case for Constructivist Classrooms**, Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development, 1993.
- Çanakçı, Pınar: **Probleme Dayalı Öğrenme Modeline Uygun Viyolonsel Eğitiminin Öğrenci Performansı, Akademik Başarısı, Motivasyonu ve Kalıcılığı Üzerine Etkisinin İncelenmesi**, T.C. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı, **Doktora Tezi**, İstanbul, 2021.
- Davis, M. H. ve Harden, R. M. (1999). "AMEE Medical Education Guide No. 15: Problem-based learning: a practical guide", **Medical Teacher**, C. XXI No:2, 1999, s. 130–140. (Çevrimiçi) <https://doi.org/10.1080/01421599979743>, Erişim Tarihi: 14 Aralık 2022.
- Dawson, Alan ve Ramsay, John: **The Drummer' Complete Vocablury as Taught by Alan Dawson**, Alfred Music Publishing Co., Inc., Van Nuys/CA, 1998. ISBN: 9780769265247.
- Duman, Burak: **Öğrenme-Öğretme Kuramları ve Süreç Temelli Öğretim**, 2. Bs., Ankara, Anı Yayıncılık, 2008.

- Gioia, Ted: **Caz Standartları**, 1. Bs., İstanbul, Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti., 2016.
- Gürten Erdem, Eda: **Eğitimde Yeni Yönelimler**, 9. Bs., Ed:Özcan Demirel, Ankara, Pegem Akademi, 2021.
- Kartari, Emre: Transcribing Tony Williams: The Methodology and Its Use in Jazz Pedagogy, Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanatta Yeterlik Programı, **Sanatta Yeterlik Tezi**, İzmir, 2019.
- Kılınç, Ahmet: “Probleme Dayalı Öğrenme”, **Kastamonu Eğitim Dergisi**, C. XV No:2, 2007, s. 561-578, (Çevrimiçi)
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/819091>, Erişim Tarihi: 7 Aralık 2022.
- Koçakoğlu, Melih: “Probleme Dayalı Öğrenme: Yapılandırmacılığın Özü”, **Milli Eğitim Dergisi**, C. XL, No: 188, Ekim 2010, s. 68-78.
- Lamb, John: **Anatomy of Drumming**, Second Edition, 2018. ISBN-13: 978-1511590044.
- Mayer, Jojo: **Jojo Mayer Secret Weapons for The Modern Drummers**, 2007, DVD, New York: Newmagic Communications.
- Mimaroglu, İlhan K.: **Caz Sanatı**, 1. bs., Ankara, Pan Yayıncılık, 2013.
- Morello, Joe: **Master Studies**, Modern Drummer Publications Inc., New Jersey, 2000.

- Nacakcı, Zeki ve Kurtuldu, M. Kayhan: **Kavramdan Uygulamaya Müzik Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar**, Ankara, Anıl Yayıncılık, 2011.
- Neville, Alan J.: "The problem-based learning tutor: Teacher? Facilitator? Evaluator?", **Medical Teacher**, 21(4), 393-401, 1999.
- Wood, Diana F.: "ABC of Learning and Teaching in Medicine: Problem Based Learning." **British Medical Journal**, 326, 328-330, 2003.
- Norman, Geoffrey: "Problem Based Learning Makes a Difference. But Why?", **CMAJ: Canadian Medical Association Journal**, C. CLXXVIII, No: 1, 2008, s. 61-62, (Çevrimiçi) <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2151123/>, Erişim Tarihi: 15 Kasım 2022.
- Özden, Yüksel: **Eğitimde Yeni Değerler**, Ankara, Pegem Yayıncılık, 2002.
- Phillips, Denis C. ve Soltis, Jonas F.: **Perspectives on Learnings**, Newyork, Teachers College Press, 2009.
- Reed, Ted: **Progressive Steps to Syncopation for the Modern Drummer**, Alfred Publishing Company Inc, ISBN: 9780882847955, 1997.
- Riley, John: **The Art of Bop Drumming**, Manhattan Music Inc., USA, 1994.
- Saban, Ahmet: **Öğrenme-Öğretme Süreci**, 7. Bs., Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti., 2014.
- Sanderbeck, Rande P.: Homage to Max: A new work for solo drum set based on the style of Max Roach, The Graduate School University of Kentucky, **Doktora Tezi**, Kentucky, 1997.

Stone, George L.: **Accents and Rebounds for the Snare Drummer**, Stone Percussion Books LLC, ISBN-13: 978-1-892764-04-1, 2012.

Şimşek, Ali ve Deryakulu, Deniz: “Kubaşık Kümelerde Akran Etkileşimini Artırmanın Bir Yolu Olarak Türetimci Öğrenme”, **Çukurova Üniversitesi I. Eğitim Bilimler Kongresi**, C. II, Nisan 1994, s. 461-469.

Zoharik, John A.: **Constructivist Teaching**, Bloomington, Phi Delta Kappa Educational Foundation, 1995.

URL-1: https://www.drummerworld.com/drummers/Max_Roach.html, Erişim Tarihi: 16 Şubat 2023.

URL-2: <https://www.pas.org/about/hall-of-fame/max-roach>, Erişim Tarihi: 20 Şubat 2023.

URL-3: <https://www.moderndrummer.com/?s=max+roach>, Erişim Tarihi: 4 Nisan 2023.

URL-4: <https://hudsonmusic.com/wp-content/uploads/Evolution-of-Jazz-Sample.pdf>, Erişim Tarihi: 10 Mayıs 2023.

URL-5: <https://cengizbaysal.com/drumdoctor.html>, Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2023.

URL-6: <https://www.jazzdisco.org/max-roach/catalog/#mainstream-mrl-386>

URL-7: <https://pas.org/george-l-stone/>

URL-8: <http://www.tarrani.com/stonegladstonemoeller.pdf>

URL-9: <https://www.drummerworld.com/Videos/jimchapinmoeller1.html>

URL-10 <https://pas.org/jim-chapin/>

EK 1: HAKAN KILIÇOĞLU TARAFINDAN MAX ROACH ANALİZLERİ ÇERÇEVESİNDE OLUŞTURULAN ETÜTLER

ETÜT - 1 Aksanlı "Single Stroke" Çalışmaları Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Cou-Manchi-Cou 13. ve 14. Ölçü

Hakan Kılıçoğlu

ETÜT - 2
Aksanlı "Single Stroke" Cümleleme Çalışmaları
Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

Soru Cevap

[1] [2]

Drum Set

Soru Cevap

[3] [4]

Dr.

Soru Cevap

[2] [4]

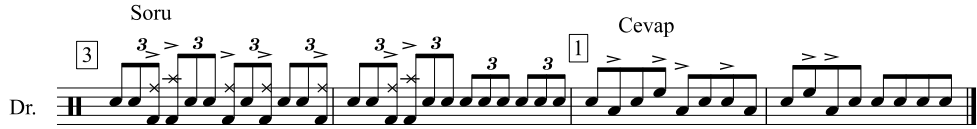
Dr.

Soru Cevap

[3] [1]

Dr.

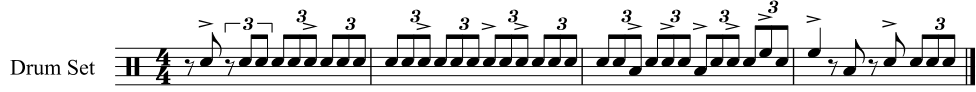
ETÜT - 3

Aksanlı "Single Stroke" Çalışmaları

Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

Joy Spring 42. ve 46. ölçüler arası

ETÜT - 4
Aksanlı "Single Stroke" Cümleleme Çalışmaları
Max Roach Analizler Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

Soru

Drum Set

Cevap

Dr.

Soru

Dr.

Cevap

Dr.

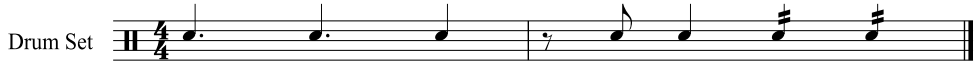
ETÜT - 5

Syncopation - Single Stroke Çalışmaları

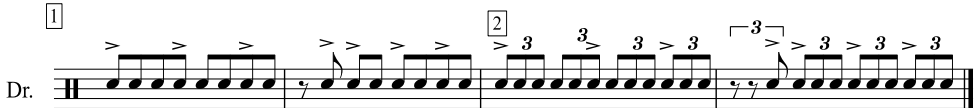
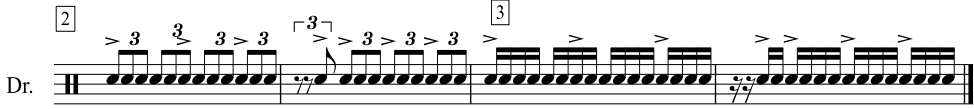
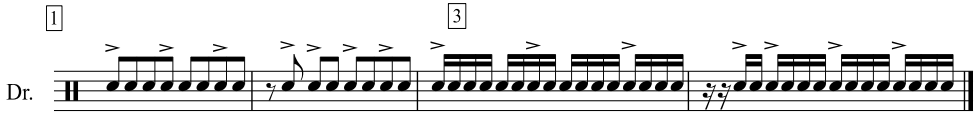
Max Roach Analizler Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

Au Privave - 5. ve 6. Ölçü

KOMBİNASYONLAR

ETÜT - 6
"Syncopation - Single Stroke" Kombinasyonları
Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

1

Drum Set

3

Dr.

2

Dr.

3

Dr.

1

Dr.

2

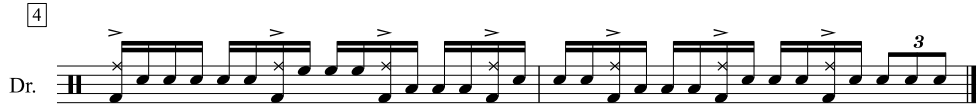
Dr.

The image displays six musical exercises for drums, arranged in two columns. Each exercise is labeled with a number in a box (1, 2, 3, 1, 2, 3) and a drum set or drum (Drum Set, Dr.). The exercises are written on a single staff with a 4/4 time signature. The notation includes various rhythmic patterns, including syncopation and single strokes, as indicated by the title. The exercises are numbered 1 through 6, with the first exercise being for Drum Set and the others for Drums. The notation includes various rhythmic patterns, including syncopation and single strokes, as indicated by the title. The exercises are numbered 1 through 6, with the first exercise being for Drum Set and the others for Drums.

ETÜT - 7
"Syncopation - Single Stroke" Orkestrasyon Çalışmaları
Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Joy Spring - 33. ve 34. ölçü

Hakan Kılıçoğlu

ETÜT - 8
"Syncopation - Single Stroke" Orkestrasyon Çalışmaları
Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

1

Drum Set

2

Dr.

3

Dr.

2

Dr.

1

Dr.

3

Dr.

1

Dr.

2

Dr.

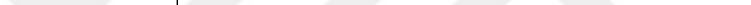
Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

♩: 60-80

Drum Set

5

Dr.

Dr.

9

Dr.

Dr.

13

Dr.

15

Dr.

ETÜT - 10
"Single Stroke Roll" Orkestrasyon Çalışması
Max Roach Analizler Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

♩: 60-80

Drum Set

Dr.

Dr.

Dr.

Dr.

Dr.

Dr.

Dr.

3

6

6

6

6

5

7

6

6

6

6

3

3

9

11

3

3

3

3

13

3

3

15

ETÜT - 11
"Single Stroke Roll" Orkestrasyon Çalışması
Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

♩: 60-80

Drum Set

Dr.

Dr.

Dr.

3 3

6 6 6 6

5

6 6 6 6 3 3

ETÜT - 12
"Single Stroke Roll" Orkestrasyon Çalışması
Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Hakan Kılıçoğlu

♩: 60-80

Drum Set

Dr.

Dr.

Dr.

ETÜT - 13
"Double Stroke Roll" ve "Buzz Roll" Çalışması
Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Sticking: R R L L

♩: 60-100

Hakan Kılıçoğlu

ETÜT - 14

"Double Stroke Roll" Çalışmaları

Max Roach Analizleri Doğrultusunda

Daahoud - Davul solo ilk 4 ölçü

Hakan Kılıçoğlu

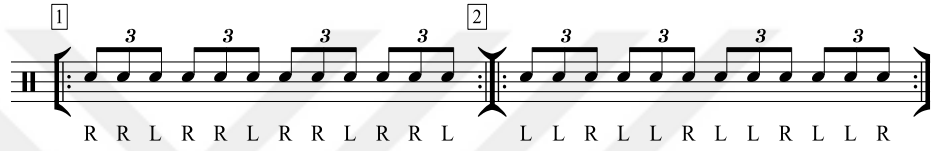
♩: 100-240

Drum Set

Dr.

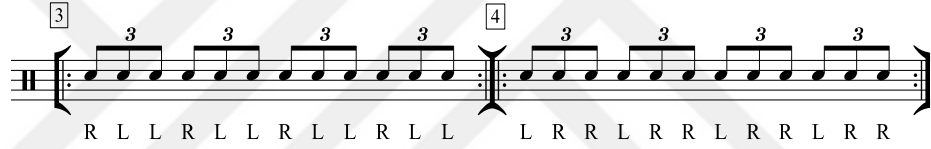
1 2

R R L R R L R R L R R L L L R L L R L L R

Dr.

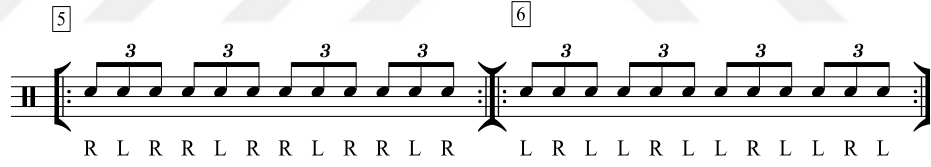
3 4

R L L R L L R L L R L L L L R R L R R L R R

Dr.

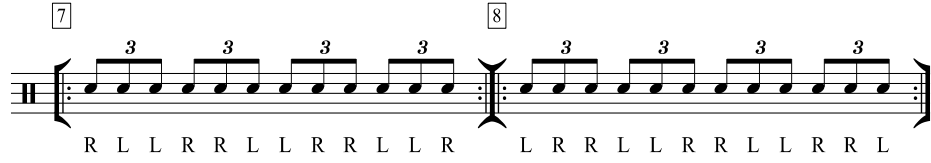
5 6

R L R R L R R L R R L R L L R L L R L L R L

Dr.

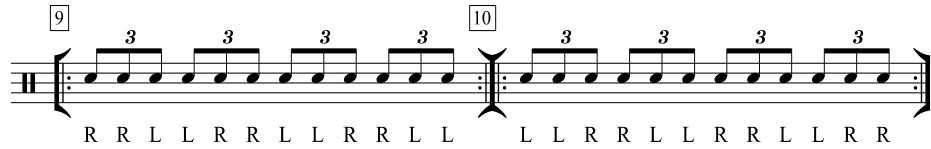
7 8

R L L R R L L R R L L R L R R L L R R L L R R L

Dr.

9 10

R R L L R R L L R R L L L L R R L L R R L L R R

ORKESTRASYON + KOMBİNASYON ÖRNEĞİ

Dr.

3 9 5 2

RLLRLLRLLRLL RLLRLLRLLRLL RLRLRLRLRLR LRRLRLRLRLR

EK 2: GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAM FORMLARI

GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAM FORMU

Hakan KILIÇOĞLU tarafından yürütülen "MAX ROACH'UN BEBOP DÖNEMİ SOLO VE EŞLİK İCRALARI DOĞRULTUSUNDA LİSANS DÜZEYİ CAZ DAVUL SETİ ÖĞRETİMİNE YÖNELİK METODOLOJİK ÖNERİLER VE PROBLEME DAYALI ÖĞRENME" başlıklı araştırmaya davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa ya da daha fazla bilgi isterseniz sorabilirsiniz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- a. Araştırmanın Amacı: Probleme Dayalı Öğrenimin Davul Eğitiminde İncelenmesi
- c. Araştırmanın Nedeni: ☐ Bilimsel araştırma ☒ Tez çalışması
- d. Araştırmanın Öngörülen Süresi: 2 Saat
- e. Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı: 10
- f. Araştırmanın Yapılacağı Yer: İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvan

Çalışmaya Katılım Onayı:

"Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce gönüllüye / katılımcıya verilmesi gereken bilgileri gösteren Aydınlatılmış Onam Formu adlı metni kendi anadilimde okudum ya da bana okunmasını sağladım. Bu bilgilerin içeriği ve anlamı, yazılı ve sözlü olarak açıklandı. Aklıma gelen bütün soruları sorma olanağı tanındı ve sorularıma doyurucu cevaplar aldım. Çalışmaya katılmadığım ya da katıldıktan sonra çekildiğim durumda, hiçbir yasal hakkımdan vazgeçmiş olmayacağım. Bu koşullarla, söz konusu araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum. Bu metnin imzalı bir kopyasını aldım."

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı: Ali Bekir Deniz

GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAM FORMU

Hakan KILIÇOĞLU tarafından yürütülen "MAX ROACH'UN BEBOP DÖNEMİ SOLO VE EŞLİK İCRALARI DOĞRULTUSUNDA LİSANS DÜZEYİ CAZ DAVUL SETİ ÖĞRETİMİNE YÖNELİK METODOLOJİK ÖNERİLER VE PROBLEME DAYALI ÖĞRENME" başlıklı araştırmaya davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa ya da daha fazla bilgi isterseniz sorabilirsiniz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Çalışmayı yansıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- a. Araştırmanın Amacı: Probleme Dayalı Öğrenimin Davul Eğitiminde İncelenmesi
- c. Araştırmanın Nedeni: ☐ Bilimsel araştırma ☒ Tez çalışması
- d. Araştırmanın Öngörülen Süresi: 2 Saat
- e. Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı: 10
- f. Araştırmanın Yapılacağı Yer: İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvan

Çalışmaya Katılım Onayı:

"Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce gönüllüye / katılımcıya verilmesi gereken bilgileri gösteren Aydınlatılmış Onam Formu adlı metni kendi anadilimde okudum ya da bana okunmasını sağladım. Bu bilgilerin içeriği ve anlamı, yazılı ve sözlü olarak açıklandı. Aklıma gelen bütün soruları sorma olanağı tanındı ve sorularıma doyurucu cevaplar aldım. Çalışmaya katılmadığım ya da katıldıktan sonra çektiğim durumda, hiçbir yasal hakkımdan vazgeçmiş olmayacağım. Bu koşullarla, söz konusu araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum. Bu metnin imzalı bir kopyasını aldım."

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı: Arda Usl

GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAM FORMU

Hakan KILIÇOĞLU tarafından yürütülen "MAX ROACH'UN BEBOP DÖNEMİ SOLO VE EŞLİK İCRALARI DOĞRULTUSUNDA LİSANS DÜZEYİ CAZ DAVUL SETİ ÖĞRETİMİNE YÖNELİK METODOLOJİK ÖNERİLER VE PROBLEME DAYALI ÖĞRENME" başlıklı araştırmaya davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa ya da daha fazla bilgi isterseniz sorabilirsiniz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılm için onam verdiğiniz biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- Araştırmanın Amacı: Probleme Dayalı Öğrenimin Davul Eğitiminde İncelenmesi
- Araştırmanın Nedeni: ☐ Bilimsel araştırma ☒ Tez çalışması
- Araştırmanın Öngörülen Süresi: 2 Saat
- Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı: 10
- Araştırmanın Yapılacağı Yer: İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı

Çalışmaya Katılım Onayı:

"Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce gönüllüye / katılımcıya verilmesi gereken bilgileri gösteren Aydınlatılmış Onam Formu adlı metni kendi anadilimde okudum ya da bana okunmasını sağladım. Bu bilgilerin içeriği ve anlamı, yazılı ve sözlü olarak açıklandı. Aklıma gelen bütün soruları sorma olanağı tanındı ve sorularıma doyurucu cevaplar aldım. Çalışmaya katılmadığım ya da katıldıktan sonra çekildiğim durumda, hiçbir yasal hakkımdan vazgeçmiş olmayacağım. Bu koşullarla, söz konusu araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum. Bu metnin imzalı bir kopyasını aldım."

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı: Corbett Kaurma

GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAM FORMU

Hakan KILIÇOĞLU tarafından yürütülen "MAX ROACH'UN BEBOP DÖNEMİ SOLO VE EŞLİK İCRALARI DOĞRULTUSUNDA LİSANS DÜZEYİ CAZ DAVUL SETİ ÖĞRETİMİNE YÖNELİK METODOLOJİK ÖNERİLER VE PROBLEME DAYALI ÖĞRENİME" başlıklı araştırmaya davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa ya da daha fazla bilgi isterseniz sorabilirsiniz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılmak için onam verdiğiniz biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- a. Araştırmanın Amacı: Probleme Dayalı Öğrenimin Davul Eğitiminde İncelenmesi
- c. Araştırmanın Nedeni: ☐ Bilimsel araştırma ☒ Tez çalışması
- d. Araştırmanın Öngörülen Süresi: 2 Saat
- e. Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı: 10
- f. Araştırmanın Yapılacağı Yer: İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvan

Çalışmaya Katılım Onayı:

"Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce gönüllüye / katılımcıya verilmesi gereken bilgileri gösteren Aydınlatılmış Onam Formu adlı metni kendi anadilimde okudum ya da bana okunmasını sağladım. Bu bilgilerin içeriği ve anlamı, yazılı ve sözlü olarak açıklandı. Aklıma gelen bütün soruları sorma olanağı tanındı ve sorularıma doyurucu cevaplar aldım. Çalışmaya katılmadığım ya da katıldıktan sonra çekildiğim durumda, hiçbir yasal hakkımdan vazgeçmiş olmayacağım. Bu koşullarla, söz konusu araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum. Bu metnin imzalı bir kopyasını aldım."

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı: MUSTAFA SELUK DAĞANTERKİN

GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAM FORMU

Hakan KILIÇOĞLU tarafından yürütülen "MAX ROACH'UN BEBOP DÖNEMİ SOLO VE EŞLİK İCRALARI DOĞRULTUSUNDA LİSANS DÜZEYİ CAZ DAVUL SETİ ÖĞRETİMİNE YÖNELİK METODOLOJİK ÖNERİLER VE PROBLEME DAYALI ÖĞRENME" başlıklı araştırmaya davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa ya da daha fazla bilgi isterseniz sorabilirsiniz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- a. Araştırmanın Amacı: Probleme Dayalı Öğrenimin Davul Eğitiminde İncelenmesi
- c. Araştırmanın Nedeni: ☐ Bilimsel araştırma ☒ Tez çalışması
- d. Araştırmanın Öngörülen Süresi: 2 Saat
- e. Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı: 10
- f. Araştırmanın Yapılacağı Yer: İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvan

Çalışmaya Katılım Onayı:

"Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce gönüllüye / katılımcıya verilmesi gereken bilgileri gösteren Aydınlatılmış Onam Formu adlı metni kendi anadilimde okudum ya da bana okunmasını sağladım. Bu bilgilerin içeriği ve anlamı, yazılı ve sözlü olarak açıklandı. Aklıma gelen bütün soruları sorma olanağı tanındı ve sorularıma doyurucu cevaplar aldım. Çalışmaya katılmadığım ya da katıldıktan sonra çekildiğim durumda, hiçbir yasal hakkımdan vazgeçmiş olmayacağım. Bu koşullarla, söz konusu araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum. Bu metnin imzalı bir kopyasını aldım."

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı: ORAY AKDOĞAN

GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAM FORMU

Hakan KILIÇOĞLU tarafından yürütülen "MAX ROACH'UN BEBOP DÖNEMİ SOLO VE EŞLİK İCRALARI DOĞRULTUSUNDA LİSANS DÜZEYİ CAZ DAVUL SETİ ÖĞRETİMİNE YÖNELİK METODOLOJİK ÖNERİLER VE PROBLEME DAYALI ÖĞRENME" başlıklı araştırmaya davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa ya da daha fazla bilgi isterseniz sorabilirsiniz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkına sahiptir. Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- Araştırmanın Amacı: Probleme Dayalı Öğrenimin Davul Eğitiminde İncelenmesi
- Araştırmanın Nedeni: ☐ Bilimsel araştırma ☒ Tez çalışması
- Araştırmanın Öngörülen Süresi: 2 Saat
- Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı: 10
- Araştırmanın Yapılacağı Yer: İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvanı

Çalışmaya Katılım Onayı:

"Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce gönüllüye / katılımcıya verilmesi gereken bilgileri gösteren Aydınlatılmış Onam Formu adlı metni kendi anadilimde okudum ya da bana okunmasını sağladım. Bu bilgilerin içeriği ve anlamı, yazılı ve sözlü olarak açıklandı. Aklıma gelen bütün soruları sorma olanağı tanıdım ve sorularıma doyurucu cevaplar aldım. Çalışmaya katılmadığım ya da katıldıktan sonra çekildiğim durumda, hiçbir yasal hakkımdan vazgeçmiş olmayacağım. Bu koşullarla, söz konusu araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum. Bu metnin imzalı bir kopyasını aldım."

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı: Soy. E. Ues

EK 3: PDÖ TUTUM ÖLÇEĞİ - ÖN TEST

Ali Bora DENİZ

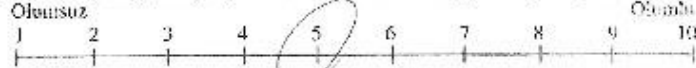
280

PDÖ Tutum Ölçeği

Aşağıda probleme dayalı öğrenme ile ilgili önermeler bulunmaktadır. Yanıtlarda doğru ya da yanlış yoktur. İhtimalin olduğunca sizin için doğru olduğu şekilde yanıtlayınız. Önermeleri yanıtlamak için 1 ile 5 arasındaki ölçeği kullanınız. 1 kesinlikle katılmıyorum 5 ise kesinlikle katılıyorum anlamındadır. Önermelere katılma ölçütlüzi belirten puanı daire içine alarak yanıt veriniz.

Aşağıdaki Önermeleri Probleme-Dayalı Öğrenmeyi Düşünerek Yanıtlayınız	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Değer	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Probleme-dayalı öğrenme/ Probleme-dayalı öğrenmede					
1. Okulun bir öğrenme ortamı oluşturur	1	2	3	4	5
2. Öğrenmeyi sevmeyi sağlar	1	2	3	4	5
3. Yararsız bir uygulamadır	1	2	3	4	5
4. Eğitim programının renklenmesini sağlar	1	2	3	4	5
5. Zaman sıkıcı bir şekilde geçer	1	2	3	4	5
6. Öğrencileri paylaşmanın keyfine varılır	1	2	3	4	5
7. Eğlencelidir	1	2	3	4	5
8. Eğitim programları için uygun değildir	1	2	3	4	5
9. İzdirap vericidir	1	2	3	4	5
10. Öğrencilerin pekişmesini sağlar	1	2	3	4	5
11. Çalışma verimini artırır	1	2	3	4	5
12. Zaman kaybedir	1	2	3	4	5
13. Amaç belli değildir	1	2	3	4	5
14. Öğrenci için iyi bir eğitim tecrübesidir	1	2	3	4	5
15. Öğrenmeyi güçleştirir	1	2	3	4	5
16. Kafa karışıklığına neden olur	1	2	3	4	5
17. Öğrenciler cezalandırılmaktadır	1	2	3	4	5
18. Bilimsel sürecin öğrenilmesini sağlar	1	2	3	4	5
19. Eğitim sürecinden keyif alınmasını sağlar	1	2	3	4	5
20. Öğrenme zevkini kazı bir yöntemdir	1	2	3	4	5

Probleme Dayalı Öğrenmeye genel olarak tutumunuzu aşağıdaki ölçekte puanlandırırsınız

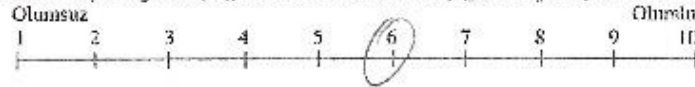

PDÖ Tutum Ölçeği

Aşağıda probleme dayalı öğrenme ile ilgili önermeler bulunmaktadır. Yanıtlarda doğru ya da yanlış yoktur mümkün olduğunca sizin için doğru olduğu şekilde yanıtlayınız. Önermeleri yanıtlamak için 1 ile 5 arasındaki ölçeği kullanınız. 1 kesinlikle katılmıyorum 5 ise kesinlikle katılıyorum anlamındadır. Önermelere katılma ölçünüzü belirlen puanı daire içine alarak yanıt veriniz.

Aşağıdaki Önermeleri Probleme-Dayalı Öğrenmeyi Düşünerek Yanıtlayınız	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Enin Değilim	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Probleme-dayalı öğrenme/ Probleme-dayalı öğrenmede					
1. Olumlu bir öğrenme ortamı oluşturur	1	2	3	4	5
2. Öğrenmeyi sevmeyi sağlar	1	2	3	4	5
3. Yararsız bir uygulamadır	1	2	3	4	5
4. Eğitim programının renklenmesini sağlar	1	2	3	4	5
5. Zamanı sıkıcı bir şekilde geçer	1	2	3	4	5
6. Öğrenitendeni paylaşmanın keyfine varılır	1	2	3	4	5
7. Eğlencelidir	1	2	3	4	5
8. Eğitim programları için uygun değildir	1	2	3	4	5
9. İzdirap vericidir	1	2	3	4	5
10. Öğrenitendenin pekişmesini sağlar	1	2	3	4	5
11. Çalışma verimini artırır	1	2	3	4	5
12. Zaman kaybedir	1	2	3	4	5
13. Amacı belli değildir	1	2	3	4	5
14. Öğrenci için iyi bir eğitim tecrübesidir	1	2	3	4	5
15. Öğrenmeyi güçleştirir	1	2	3	4	5
16. Kafa karışıklığına neden olur	1	2	3	4	5
17. Öğrenciler cezalandırılmaktadır	1	2	3	4	5
18. Bilimsel sürecin öğrenilmesini sağlar	1	2	3	4	5
19. Eğitim sürecinden keyif alınmasını sağlar	1	2	3	4	5
20. Öğrenme sevkini kuran bir yöntemdir	1	2	3	4	5

Probleme Dayalı Öğrenmeye genel olarak tutumunuzu aşağıdaki ölçekte puanlandırırsınız

PDÖ Tatım Ölçeği

Aşağıda probleme dayalı öğrenme ile ilgili önermeler bulunmaktadır. Yanıtlarınız doğru ya da yanlış yoktur; mümkün olduğunca sizin için doğru olduğu şeklinde yanıtlayınız. Önermeleri yanıtlamak için 1 ile 5 arasındaki ölçeği kullanınız. 1 kesinlikle katılmıyorum 5 ise kesinlikle katılıyorum anlamındadır. Önermelere katılma ölçünüzü belirten puanı daire içine alarak yanıt veriniz.

Aşağıdaki Önermeleri Probleme-Dayalı Öğrenmeyi Düşünerek Yanıtlayınız	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Değilim	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Probleme-dayalı öğrenme/ Probleme-dayalı öğrenmede					
1. Olumlu bir öğrenme ortamı oluşturur	1	2	3	4	5
2. Öğrenmeyi sevmeyi sağlar	1	2	3	4	5
3. Yaratıcı bir uygulamadır	1	2	3	4	5
4. Eğitim programının renklenmesini sağlar	1	2	3	4	5
5. Zaman sıkıcı bir şekilde geçer	1	2	3	4	5
6. Öğrenilenleri paylaşmaya keyfine varılır	1	2	3	4	5
7. Eğlencelidir	1	2	3	4	5
8. Eğitim programları için uygun değildir	1	2	3	4	5
9. İzdirap vericidir	1	2	3	4	5
10. Öğrenilenlerin pekişmesini sağlar	1	2	3	4	5
11. Çalışma verimini artırır	1	2	3	4	5
12. Zaman kaybedir	1	2	3	4	5
13. Amaç belli değildir	1	2	3	4	5
14. Öğrenci için iyi bir eğitim tecrübesidir	1	2	3	4	5
15. Öğrenmeyi güçleştirir	1	2	3	4	5
16. Kafa karışıklığına neden olur	1	2	3	4	5
17. Öğrenciler cezalandırılmaktadır	1	2	3	4	5
18. Bilimsel sürecin öğrenilmesini sağlar	1	2	3	4	5
19. Eğitim sürecinden keyif alınmasını sağlar	1	2	3	4	5
20. Öğrenme şevkini kıran bir yöntemdir	1	2	3	4	5

Probleme Dayalı Öğrenmeye genel olarak tutumunuz aşağıdaki ölçeğe puanlandınız mı?

Olumsuz	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Olumlu

PDÖ Tutum Ölçeği

Aşağıda probleme dayalı öğrenme ile ilgili önermeler bulunmaktadır. Yanıtlarda doğru ya da yanlış yoktur münakün olduğunca sizin için doğru olduğu şekilde yanıtlayınız. Önermeleri yanıtlamak için 1 ile 5 arasındaki ölçeği kullanınız. 1 kesinlikle katılmıyorum 5 ise kesinlikle katılıyorum anlamındadır. Önermelere katılma ölçünüzü belirten puanı daire içine alarak yanıt veriniz.

Aşağıdaki Önermeleri Probleme-Dayalı Öğrenmeyi Düşünerek Yanıtlayınız	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Doğru	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Probleme-dayalı öğrenme/ Probleme-dayalı öğrenmede					
1. Olumlu bir öğrenme ortamı oluşturmaz	1	2	3	4	5
2. Öğrenmeyi sevmeyi sağlar	1	2	3	4	5
3. Yararsız bir uygulamadır	1	2	3	4	5
4. Eğitim programına renklenmesini sağlar	1	2	3	4	5
5. Zaman sıkıcı bir şekilde geçer	1	2	3	4	5
6. Öğrenilenleri paylaşmanın keyfine varılır	1	2	3	4	5
7. Eğlencelidir	1	2	3	4	5
8. Eğitim programları için uygun değildir	1	2	3	4	5
9. İzdirap vericidir	1	2	3	4	5
10. Öğrenilenlerin pekişmesini sağlar	1	2	3	4	5
11. Çalışma verimini artırır	1	2	3	4	5
12. Zaman kaybedir	1	2	3	4	5
13. Amacı belli değildir	1	2	3	4	5
14. Öğrenci için iyi bir eğitim tecrübesidir	1	2	3	4	5
15. Öğrenmeyi güçleştirir	1	2	3	4	5
16. Kafa karışıklığına neden olur	1	2	3	4	5
17. Öğrenciler cezalandırılmaktadır	1	2	3	4	5
18. Bilişsel sürecin öğrenilmesini sağlar	1	2	3	4	5
19. Eğitim sürecinden keyif alınmasını sağlar	1	2	3	4	5
20. Öğrenme zevkini kuran bir yöntemdir	1	2	3	4	5

Probleme Dayalı Öğrenmeye genel olarak tutumunuzu aşağıdaki ölçekte puanlandırırsınız

Olumsuz	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Olumlu

Onbay Akgöran

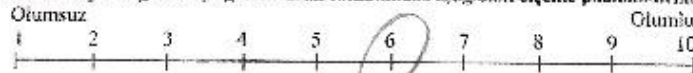
280

PDÖ Tutum Ölçeği

Aşağıda probleme dayalı öğrenme ile ilgili önermeler bulunmaktadır. Yanıtlarda doğru ya da yanlış yoktur mümkün olduğunca sizin için doğru olduğu şekilde yanıtlayınız. Önermeleri yanıtlamak için 1 ile 5 arasındaki ölçeği kullanınız. 1 kesinlikle katılmıyorum 5 ise kesinlikle katılıyorum anlamındadır. Önermelere katılma ölçeğimizi belirten puanı daire içine alarak yanıt veriniz.

Aşağıdaki Önermeleri Probleme-Dayalı Öğrenmeyi Düşünerek Yanıtlayınız	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Emin Değilim	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Olumlu bir öğrenme ortamı oluşturmaz	1	2	3	4	5
2. Öğrenmeyi sevmeyi sağlar	1	2	3	4	5
3. Yararsız bir uygulamadır	1	2	3	4	5
4. Eğitim programının renklenmesini sağlar	1	2	3	4	5
5. Zaman sıkıcı bir şekilde geçer	1	2	3	4	5
6. Öğrencileri paylaşmanın keyfine varılır	1	2	3	4	5
7. Eğlencelidir	1	2	3	4	5
8. Eğitim programları için uygun değildir	1	2	3	4	5
9. İzdirip vericidir	1	2	3	4	5
10. Öğrenilenlerin pekişmesini sağlar	1	2	3	4	5
11. Çalışma verimimi artırır	1	2	3	4	5
12. Zaman kaybıdır	1	2	3	4	5
13. Amaç belli değildir	1	2	3	4	5
14. Öğrenci için iyi bir eğitim tecrübesidir	1	2	3	4	5
15. Öğrenmeyi güçleştirir	1	2	3	4	5
16. Kafa karışıklığına neden olur	1	2	3	4	5
17. Öğrenciler cezalandırılmaktadır	1	2	3	4	5
18. Bilimsel sürecin öğrenilmesini sağlar	1	2	3	4	5
19. Eğitim sürecinden keyif alınmasını sağlar	1	2	3	4	5
20. Öğrenme zevkini kuran bir yöntemdir	1	2	3	4	5

Probleme Dayalı Öğrenmeye genel olarak tutumunuzu aşağıdaki ölçekte puanlanırlarınız

PDÖ Tutum Ölçeği

Aşağıda probleme dayalı öğrenme ile ilgili önermeler bulunmaktadır. Yanıtlarda doğru ya da yanlış yoktur mükemmelen olduğunca sizin için doğru olduğu şekilde yanıtlayınız. Önermeleri yanıtlamak için 1 ile 5 arasındaki ölçeği kullanınız. 1 kesinlikle katılmıyorum 5 ise kesinlikle katılıyorum anlamındadır. Önermelere katılma ölçünlü belirten puanı daire içine alarak yanıt veriniz.

Aşağıdaki Önermeleri Probleme-Dayalı Öğrenmeyi Düşünerek Yanıtlayınız	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Doğru	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Probleme-dayalı öğrenme/ Probleme-dayalı öğrenmede					
1. Olumlu bir öğrenme ortamı oluşturmaz	1	2	3	4	5
2. Öğrenmeyi sevmeyi sağlar	1	2	3	4	5
3. Yararlı bir uygulamadır	1	2	3	4	5
4. Eğitim programını renklenmesini sağlar	1	2	3	4	5
5. Zaman sıkıcı bir şekilde geçer	1	2	3	4	5
6. Öğrencileri paylaşmanın keyfine varır	1	2	3	4	5
7. Eğlencelidir	1	2	3	4	5
8. Eğitim programları için uygun değildir	1	2	3	4	5
9. İzdişim vericidir	1	2	3	4	5
10. Öğrencilerin pekişmesini sağlar	1	2	3	4	5
11. Çalışma verimliliğini artırır	1	2	3	4	5
12. Zaman kaybeder	1	2	3	4	5
13. Amacı belli değildir	1	2	3	4	5
14. Öğrenci için iyi bir eğitim tecrübesidir	1	2	3	4	5
15. Öğrenmeyi geliştirir	1	2	3	4	5
16. Kafa karışıklığına neden olur	1	2	3	4	5
17. Öğrenciler cezalandırılmaktadır	1	2	3	4	5
18. Bilişsel sürecin öğrenilmesini sağlar	1	2	3	4	5
19. Eğitim sürecinden keyif alınmasını sağlar	1	2	3	4	5
20. Öğrenme şeklini kıran bir yöntemdir	1	2	3	4	5

Probleme Dayalı Öğrenmeye genel olarak tutumunuz aşağıdaki şekilde puanlandırılır:

EK 4: PDÖ TUTUM ÖLÇEĞİ - SON TEST

Altı Baran DENİZ

280

PDÖ Tutum Ölçeği

Aşağıda probleme dayalı öğrenme ile ilgili önermeler bulunmaktadır. Yanıtlarınızla doğru ya da yanlış yoktur belirlenmiştir olduğunda sizin için doğru olduğu şeklinde yanıtlıdır. Önermeleri yanıtlamak için 1 ile 5 arasındaki ölçeği kullanınız, 1 kesinlikle katılmıyorum 5 ise kesinlikle katılıyorum anlamındadır. Önermelere katılma ölçütünü belirten puanı dene içine atarak yanı veriniz.

Aşağıdaki Önermeleri Probleme-Dayalı Öğrenmeyi Düşünerek Yanıtlayınız	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Faaliyet	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Probleme-dayalı öğrenme/ Probleme-dayalı öğrenmede					
1. Olumlu bir öğrenme ortamı oluşturur	1	2	3	4	5
2. Öğrenmeyi sevmeyi sağlar	1	2	3	4	5
3. Yararlı bir uygulamadır	1	2	3	4	5
4. Eğitim programının enklemlerini sağlar	1	2	3	4	5
5. Zamanı etkili bir şekilde geçirir	1	2	3	4	5
6. Öğrenilenleri paylaşmanın keyfine varır	1	2	3	4	5
7. Eğlencelidir	1	2	3	4	5
8. Eğitim programları için uygun değildir	1	2	3	4	5
9. İddia vericidir	1	2	3	4	5
10. Öğrenilenlerin gelişmesini sağlar	1	2	3	4	5
11. Çalışma verimini artırır	1	2	3	4	5
12. Zamanı kaybeder	1	2	3	4	5
13. Amacı belli değildir	1	2	3	4	5
14. Öğrenci için iyi bir eğitim teatrisidir	1	2	3	4	5
15. Öğrenmeyi güçleştirir	1	2	3	4	5
16. Kafa karışıklığına neden olur	1	2	3	4	5
17. Öğrenciler ezalandırılmaktadır	1	2	3	4	5
18. Bilimsel sürecin öğrenilmesini sağlar	1	2	3	4	5
19. Eğitim sürecinden keyif alınmasını sağlar	1	2	3	4	5
20. Öğrenme zevkini kıran bir yöntemdir	1	2	3	4	5

Probleme Dayalı Öğrenmeye genel olarak tutumunuz aşağıdaki şekilde puanlandırılır:

PDÖ Tutum Ölçeği

Aşağıda probleme dayalı öğrenme ile ilgili önermeler bulunmaktadır. Yanıtlarda doğru ya da yanlış yoktur. Amacımız olduğunca sizin için doğru olduğu şekilde yanıtınız. Önermeleri yanıtlamak için 1 ile 5 arasındaki ölçeği kullanınız. 1 kesinlikle karılmıyorum 5 ise kesinlikle katılıyorum anlamındadır. Örnekleme Karılıma iletilenizi belirtirseniz bu daire içine girerek yanıt veriniz.

Aşağıdaki Önermeleri Probleme-Dayalı Öğrenmeyi Düşünerek Yanıtlayınız	Kesinlikle Karılmıyorum	Karılmıyorum	Orta	Doğru	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Öğrenme bir öğrenme ortamı oluşturmaktır	1	2	3	4	5	
2. Öğrenmeyi sevimeyi sağlar	1	2	3	4	5	
3. Yetersiz bir uygulamadır	1	2	3	4	5	
4. Eğitim programının etkilerini artırır	1	2	3	4	5	
5. Zamanı sıkıcı bir şekilde geçirir	1	2	3	4	5	
6. Öğrenilenleri paylaşmanın keyfine varılır	1	2	3	4	5	
7. Eğlencelidir	1	2	3	4	5	
8. Eğitim programları için uygun değildir	1	2	3	4	5	
9. İzlenim vericidir	1	2	3	4	5	
10. Öğrenilenlerin pekişmesini sağlar	1	2	3	4	5	
11. Çalışma verimliliği artırır	1	2	3	4	5	
12. Zaman kaybeder	1	2	3	4	5	
13. Amaç belli değildir	1	2	3	4	5	
14. Öğrenme için iyi bir eğitim tecrübesidir	1	2	3	4	5	
15. Öğrenmeyi güçleştirir	1	2	3	4	5	
16. Zafa kaçıktığına neden olur	1	2	3	4	5	
17. Öğrenciler cezalandırılmaktadır	1	2	3	4	5	
18. Bilimsel sürecin öğrenilmesini sağlar	1	2	3	4	5	
19. Eğitim sürecinden keyif alınmasını sağlar	1	2	3	4	5	
20. Öğrenme sevgisini kıran bir yöntemdir	1	2	3	4	5	

Probleme Dayalı Öğrenmeye genel olarak tutumunuz aşağıdaki ölçekte nasıl olmaktadır?

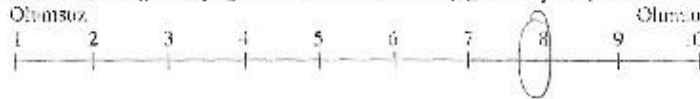
Olumsuz	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Olumlu
---------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	--------

PDÖ Tutarı Ölçeği

Aşağıda probleme dayalı öğrenme ile ilgili önermeler bulunmaktadır. Yaratıcı doğru ya da yanlış yoktur. Doğru olduğuna sizin için doğru olduğu şekilde yanıtlayınız. Önermeleri yanıtlamak için 1 ile 5 arasındaki ölçeği kullanınız. 1 kesinlikle katlanıyormuş 5 ise kesinlikle katlanıyormuş anlamındadır. Önermelere katılma ölçünüzü belirledikten sonra daimi olarak yanıt veriniz.

Asağıdaki Önermeleri Probleme-Dayalı Öğrenmeyi Düşünerek Yanıtlayınız	Kesinlikle Katlanıyormuş	Katlanıyormuş	Katlanıyormuş	Katlanıyormuş	Katlanıyormuş
Probleme dayalı öğrenme/ Probleme-dayalı öğrenmede					
1. Öğrenme bir öğrenme ortamı olmalıdır	1	2	3	4	5
2. Öğrenmeyi öğrenmeyi sağlar	1	2	3	4	5
3. Ya arsız bir uygulamadır	1	2	3	4	5
4. Eğitim programının renklerini tanımlar	1	2	3	4	5
5. Zaman sıkıntısı bir şekilde geçer	1	2	3	4	5
6. Öğrencileri hayalî bir hayale verir	1	2	3	4	5
7. Öğrencilerdir	1	2	3	4	5
8. Eğitim programları için uygun değildir	1	2	3	4	5
9. İzlenim vericidir	1	2	3	4	5
10. Öğrencilerin pekişmesini sağlar	1	2	3	4	5
11. Çalışma verimliliği artırır	1	2	3	4	5
12. Zaman kaybeder	1	2	3	4	5
13. Amacı belli değildir	1	2	3	4	5
14. Öğrenme için iyi bir eğitim tecrübesidir	1	2	3	4	5
15. Öğrenmeyi geliştirir	1	2	3	4	5
16. Kafa karışıklığına neden olur	1	2	3	4	5
17. Öğrenciler cezalandırılmaktadır	1	2	3	4	5
18. Bilimsel sürecin öğrenilmesini sağlar	1	2	3	4	5
19. Eğitim sürecinden keyif alınmasını sağlar	1	2	3	4	5
20. Öğrenme zevkini kıran bir yöntemdir	1	2	3	4	5

Probleme Dayalı Öğrenmeye genel olarak tutumunuzu aşağıdaki ölçekte puanladınız mı?

Mustafa Doğanetin

280

PDÖ Tutum Ölçeği

Aşağıda probleme dayalı öğrenmeye ilişkin örnekler bulunmaktadır. Yanıtlarınız doğru ya da yanlış yoktur nitelikli olduğunca sizin için değer olduğu şeklide yanıtlayınız. Örnekleri yanıtlamak için 1 ile 5 arasındaki ölçeği kullanınız. 1-kesinlikle katılmıyorum, 5 ise kesinlikle katılıyorum anlamındadır. Örnekleri katılma, dışlanma ve belki de puan daha içine girerek yanıt veriniz.

Asağıdaki Örnekleri Probleme-Dayalı Öğrenmeyi Düşünerek Yanıtlayınız	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Faiz Değilim	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Probleme-dayalı öğrenme/ Probleme-dayalı öğrenme					
1. Otumlu bir öğrenme ortamı oluşturun	1	2	3	4	5
2. Öğrenmeyi sevmeyi sağlar	1	2	3	4	5
3. Yararlı bir uygulamadır	1	2	3	4	5
4. Eğitim programının reklemesini sağlar	1	2	3	4	5
5. Zaman sıkıcı bir şekilde geçer	1	2	3	4	5
6. Öğrencileri paylaşmanın keyfine vardır	1	2	3	4	5
7. Eğlencelidir	1	2	3	4	5
8. Eğitim programları için uygun değildir	1	2	3	4	5
9. İzdişap vericidir	1	2	3	4	5
10. Öğrencilerin katılımını artırır	1	2	3	4	5
11. Çalışma verimini artırır	1	2	3	4	5
12. Zaman kaybeder	1	2	3	4	5
13. Amaç belli değildir	1	2	3	4	5
14. Öğrenci için iyi bir eğitim fırsatıdır	1	2	3	4	5
15. Öğrenmeyi güçleştirir	1	2	3	4	5
16. Kafa karışıklığına neden olur	1	2	3	4	5
17. Öğrenciler cezalandırılmaktadır	1	2	3	4	5
18. Bilimsel sürecin öğrenilmesini sağlar	1	2	3	4	5
19. Eğitim sürecinde keyif alınmasını sağlar	1	2	3	4	5
20. Öğrenme zevkini katan bir yöntemdir	1	2	3	4	5

Probleme Dayalı Öğrenmeye genel olarak tutumunuzu aşağıdaki ölçekte puanlayınız.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Ortalama

10

Orbay Akdoğan

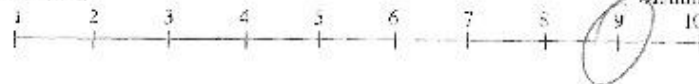
280

PEÖ Tufanı Ölçeği

Aşağıda probleme dayalı öğrenme ile ilgili önermeler bulunmaktadır. Yanıtlarını doğru ya da yanlış yokmu mümkün olduğunca sizin için doğru olduğu şekilde yanıtlayınız. Önermeleri yanıtlamak için 1 ile 5 arasındaki ölçeği kullandınız. 1 kesinlikle katılmıyorum 5 ise kesinlikle katılıyorum anlamındadır. Önermeleri katılıma elverişli bulunan puanlar doğru olarak yansıtır.

Aşağıdaki Önermeleri Probleme-Dayalı Öğrenmeyi Düşünerek Yanıtlayınız	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Düzey	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Probleme-dayalı öğrenme/ Probleme-dayalı öğrenmeyle					
1. Öğreniş bir öğrenme ortamı oluşturan	1	2	3	4	5
2. Öğrenmeyi öğrenmeyi sağlar	1	2	3	4	5
3. Yararlı bir uygulamadır	1	2	3	4	5
4. Eğitim programının etkili olmasını sağlar	1	2	3	4	5
5. Zaman akışı bir şekilde geçer	1	2	3	4	5
6. Öğrenilenleri paylaşmanın keyfine varılır	1	2	3	4	5
7. Eğlencelidir	1	2	3	4	5
8. Eğitim programları için uygun değildir	1	2	3	4	5
9. İzdrap vericidir	1	2	3	4	5
10. Öğrenilenlerin pek önemini sağlar	1	2	3	4	5
11. Çalışma verimliliği artırır	1	2	3	4	5
12. Zaman kaybeder	1	2	3	4	5
13. Amacı belli değildir	1	2	3	4	5
14. Öğrenci için iyi bir eğitim tecrübesidir	1	2	3	4	5
15. Öğrenmeyi güçleştirir	1	2	3	4	5
16. Kafa karışıklığına neden olur	1	2	3	4	5
17. Öğrenciler cezalandırılmaktadır	1	2	3	4	5
18. Bilimsel sürecin öğrenilmesini sağlar	1	2	3	4	5
19. Eğitim sürecinden keyif alınmasını sağlar	1	2	3	4	5
20. Öğrenme şeklini kıran bir yöntemdir	1	2	3	4	5

Probleme Dayalı Öğrenmeye genel olarak tutumunuzu aşağıdaki ölçekte puanlandırırsanız

PDÖ Tutum Ölçeği

Aşağıdaki problemlerle dayalı öğrenme ile ilgili önermeler bulunmaktadır. Yanıtlarınız doğru ya da yanlış yoktur. Sadece ne kadar olduğuna sizin için doğru olduğu şekilde yanıtlayınız. Önermeleri yanıtlamak için 1 ile 5 arasındaki ölçeği kullanınız. 1 kesinlikle katılmıyorum, 5 ise kesinlikle katılıyorum anlamına gelir. Önermelere katılmama beklentisi belirtilen puanı dikkate alarak yanıt veriniz.

Aşağıdaki Önermeleri Probleme-Dayalı Öğrenmeyi Düşünerek Yanıtlayınız	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Doğru	Kısmen Yanlış	Kesinlikle Katılıyorum
Probleme-dayalı öğrenme/ Probleme-dayalı öğrenmede					
1. Olumlu bir öğrenme ortamı oluşturmaz	1	2	3	4	5
2. Öğrenmeyi seviyeyi sağlar	1	2	3	4	5
3. Yararsız bir uygulamadır	1	2	3	4	5
4. Eğitimin programına renklemesini sağlar	1	2	3	4	5
5. Zaman sıkı bir şekilde geçer	1	2	3	4	5
6. Öğrenilenleri paylaşmanın keyfine varır	1	2	3	4	5
7. Eğlencelidir	1	2	3	4	5
8. Eğitim programları için uygun değildir	1	2	3	4	5
9. İzzat vericidir	1	2	3	4	5
10. Öğrencilerin gelişmesini sağlar	1	2	3	4	5
11. Çalışma verimliliği artırır	1	2	3	4	5
12. Zaman kaybeder	1	2	3	4	5
13. Amaç belli değildir	1	2	3	4	5
14. Öğrenci için iyi bir eğitim tercihidir	1	2	3	4	5
15. Öğrenmeyi güçleştirir	1	2	3	4	5
16. Kafa karışıklığına neden olur	1	2	3	4	5
17. Öğrenciler cezalandırılmaktadır	1	2	3	4	5
18. Bilişsel sürecin öğrenilmesini sağlar	1	2	3	4	5
19. Eğitim sürecinden keyif alınmasını sağlar	1	2	3	4	5
20. Öğrenme zevkini kuran bir yöntemdir	1	2	3	4	5

Probleme Dayalı Öğrenmeye genel olarak tutumunuzu aşağıdaki ölçekle puanladınız mı?

ÖZGEÇMİŞ

Hakan Kılıçoğlu ilk davul seti dersini yine davul seti icracısı olan babası Hikmet Kılıçoğlu'ndan alan Hakan, daha sonra Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuarı Vurmalı Çalgılar bölümünü kazanarak burada Yener Erten ve Kaan Metin ile çalıştı. Bu dönemde Çukurova Devlet Senfoni Orkestrasıyla birlikte misafir sanatçı olarak birçok konserde görev alan Hakan aynı zamanda Adana Devlet Tiyatrosu “Carmela ve Paolino” adlı müzikalde yine vurmalı çalgılar sanatçısı olarak birçok gösteride yer almıştır.

Lise yıllarında Cengiz Baysal'la tanışması sonucu eğitim hayatına İstanbul'da devam etme kararı alan Hakan, 2007 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü'nü kazanarak Caz Anasanat Dalı /Davul branşında yüksek öğrenimine başladı. Burada Şenol Küçükyıldırım'dan davul, Kamil Erdem'den “Ensemble”, Uğur Gülbaharlı'dan armoni, Deniz Arat'tan solfej dersleri aldı. 2013'te onur öğrencisi olarak mezun oldu. Ardından 2015 yılında Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü Yüksek Lisans programını kazandı. Burada Prof. Dr. Turan Sağır ile çalışma fırsatı bulan Hakan Kılıçoğlu, 2018 yılında Yüksek Lisans'ını tamamlayarak mezun oldu. Ayrıca bu dönemde Volkan Öktem, Turgut Alp Bekoğlu ile davul, Can Çankaya ile armoni ve teori çalışmalarına devam etti.

2012 yılında Çukurova Üniversitesi Devlet Senfoni Orkestrası ile Mario Frangoulis'nin Cemal Reşit Rey Konserinde görev almıştır. 2013 yılında Chicago Türk Festivalinde misafir sanatçı olarak yer alan Hakan, festival etkinlikleri dışında kalan zamanlarda burada çeşitli mekanlarda Blues ve Türk Müziği konserlerinde performans sergilemiştir. 2017 yılında Sabri Tuluğ Tırpan şefliğinde “Broadway'den İstanbul'a” müzikalinde sahne almıştır.

Ülkemizde caz projelerine devam eden Hakan; Ayşe Tütüncü, Aşkın Arsunan, Can Çankaya, Evrim Demirel, Kağan Yıldız, Barış Doğukan Yazıcı, Anıl Şalliel, Batu Şalliel, Önder Focan, Sabri Tuluğ Tırpan, Nail Yavuzoğlu, Kaan Bryikoğlu, Baturay Yarkın, Yarkın Tuncer, Enver Muhamedi, Ekin Bilgin, Andreas Metzler, Duygu Tarhanlı, Esra Kayıkçı, Hakan Kamalı, Gülçin Ergül, Şenay

Lambaoğlu gibi önemli müzisyenlerle çeşitli etkinliklerde çalışma fırsatı bulmuştur. Halen kendi caz grubu olan “Hakan Kılıçoğlu Trio” ile çalışmalarına devam eden Hakan, ayrıca Cemal Reşit Rey Caz Orkestrası ve İstanbul Jazz Ensemble gibi "Big Band" projelerinde yer almaktadır. 2022 yılından itibaren İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Caz Anasanat Dalı'nda, 2024 yılından itibaren ise Yıldız Teknik Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaya devam etmektedir.

